

اصول قانون اساسی

در تونظرات شورای نگهبان

عنوان

اصل یکصد و پنجاه و ششم

شماره مسلسل: ۱۳۹۶۰۰۸۲

تاریخ: ۱۳۹۶/۰۹/۱۹

شناسنامه

عنوان:

اصول قانون اساسی در پرتو نظرات شورای نگهبان

اصل یکصد و پنجاه و ششم

تدوین:

محمد صالحی

ناظر علمی:

کاظم کوهی

شماره مسلسل: ۱۳۹۶۰۰۸۲

تاریخ انتشار: ۱۳۹۶/۰۹/۱۹

فهرست مطالب

اصل یکصد و پنجاه و ششم.....	۵
۱- نظرات شورای نگهبان در خصوص مصوبات مجلس شورای اسلامی.....	۵
۱-۱. طرح اراضی شهری	۵
۲-۱. لایحه قانونی بازسازی نیروی انسانی	۵
۳-۱. لایحه توقف اجرای احکام و دستورهای اجرایی دادگاه‌های صالحه و	
مراجع ثبتی در مورد اسناد اجاره محل‌های مسکونی	۶
۴-۱. طرح قانون دیوان محاسبات کشور	۷
۵-۱. طرح آیین‌نامه داخلی مجلس شورای اسلامی	۷
۶-۱. لایحه قانونی معادن	۸
۷-۱. طرح توزیع عادلانه آب	۸
۸-۱. طرح قانونی تأسیس وزارت اطلاعات جمهوری اسلامی	۱۰
۹-۱. طرح قانونی ابطال اسناد فروش رقبات، آب و اراضی موقوفه	۱۰
۱۰-۱. لایحه انتخابات مجلس شورای اسلامی	۱۱
۱۱-۱. لایحه راجع به نحوه اجرای اصل ۴۹ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران ...	۱۱
۱۲-۱. لایحه اصلاح و الحاق موادی از آیین دادرسی حقوقی	۱۲
۱۳-۱. طرح قانونی تشکیلات و اختیارات سازمان حج و اوقاف و امور خیریه	۱۲
۱۴-۱. لایحه مرجع تشخیص اراضی موات و ابطال اسناد آن	۱۴
۱۵-۱. طرح قانونی ارتش جمهوری اسلامی ایران	۱۴
۱۶-۱. طرح مسئولیت قوه قضائیه	۱۵
۱۷-۱. طرح ایجاد دفاتر ارتباط مردم با نمایندگان مجلس شورای اسلامی	۱۵
۱۸-۱. طرح تشکیل سازمان نظام پزشکی جمهوری اسلامی ایران	۱۶
۱۹-۱. لایحه بودجه سال ۱۳۷۰ کل کشور	۱۷
۲۰-۱. لایحه بودجه سال ۱۳۷۱ کل کشور	۱۷
۲۱-۱. لایحه حفظ و حمایت از منابع طبیعی و ذخایر جنگلی کشور	۱۷
۲۲-۱. طرح قانونی ماده واحده غیرقابل تجدیدنظر بودن احکام صادره	
هیئت‌های هفت نفره و ستاد مرکزی آن در مورد اراضی کشت موقت در مراجع	
قضایی و ملغی شدن احکام صادره	۱۸
۲۳-۱. لایحه رسیدگی به تخلفات اداری	۱۹

- ۲۴-۱. لایحه وصول برخی از درآمدهای دولت و مصرف آن در موارد معین
- مصوب ۱۳۷۳/۱۲/۹ مجلس شورای اسلامی ۱۹
- ۲۵-۱. طرح حفظ کاربری اراضی زراعی و باغها ۱۹
- ۲۶-۱. طرح حفاظت و بهره‌برداری از منابع آبی جمهوری اسلامی ایران ۲۰
- ۲۷-۱. طرح تشکیل سازمان نظام پزشکی جمهوری اسلامی ایران ۲۱
- ۲۸-۱. طرح حفظ حریم دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی و حوزه‌های علمیه و بیوت مراجع تقلید ۲۲
- ۲۹-۱. طرح اصلاح ماده (۱۲۸) قانون آیین دادرسی دادگاه‌های عمومی و انقلاب ۲۳
- ۳۰-۱. طرح جرایم سیاسی ۲۵
- ۳۱-۱. لایحه موافقتنامه بین دولت جمهوری اسلامی ایران و کمیته حقوقی مشورتی آسیایی. آفریقایی راجع به ایجاد مرکز منطقه‌ای داوری در تهران ۲۵
- ۳۲-۱. طرح ایجاد سازمان نظام پرستاری جمهوری اسلامی ایران ۲۵
- ۳۳-۱. طرح الحاق دو تبصره به ماده واحده قانون ابطال اسناد فروش رقبات آب و اراضی موقوفه ۲۶
- ۳۴-۱. لایحه اصلاح قانون تشکیل دادگاه‌های عمومی و انقلاب ۲۶
- ۳۵-۱. طرح هیئت منصفه ۲۹
- ۳۶-۱. طرح الحاق یک ماده به قانون دیوان محاسبات کشور ۳۱
- ۳۷-۱. لایحه معافیت دستگاه‌های دولتی از پرداخت هزینه دادرسی ۳۲
- ۳۸-۱. طرح منع شکنجه ۳۲
- ۳۹-۱. طرح حمایت از کودکان و نوجوانان ۳۳
- ۴۰-۱. طرح اصلاح قانون تشکیلات، وظایف و انتخابات شوراهای اسلامی کشور و انتخاب شهرداران ۳۳
- ۴۱-۱. طرح الحاق یک ماده و پنج تبصره به قانون اساسنامه سازمان صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران ۳۵
- ۴۲-۱. لایحه اصلاح مواد فصل دوم قانون تعیین حدود و وظایف و اختیارات و مسئولیت‌های ریاست جمهوری اسلامی ایران مجلس شورای اسلامی تحت عنوان «مسئولیت رئیس جمهور در اجرای قانون اساسی» ۳۷
- ۴۳-۱. طرح اصلاح ماده (۳۳) اصلاحی قانون حفاظت و بهره‌برداری از جنگل‌ها و مراتع ۳۹
- ۴۴-۱. طرح سازمان نظام پزشکی جمهوری اسلامی ایران ۴۰
- ۴۵-۱. طرح استفساریه تبصره (۵) الحاقی به ماده واحده قانون ابطال اسناد فروش رقبات، آب و اراضی موقوفه ۴۱

- ۴۶-۱. طرح نظام صنفی کشور ۴۱
- ۴۷-۱. لایحه مبارزه با پولشویی ۴۱
- ۴۸-۱. لایحه برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران ۴۸
- ۴۹-۱. لایحه حمایت از حقوق مصرف‌کنندگان ۵۰
- ۵۰-۱. لایحه اصلاح موادی از قانون تشکیلات، وظایف و انتخابات شوراهای اسلامی کشور و انتخاب شهرداران و اصلاحات بعدی آن ۵۰
- ۵۱-۱. لایحه اصلاح موادی از قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران و اجراء سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی ۵۱
- ۵۲-۱. طرح اصلاح موادی از قانون تشکیل سازمان بازرسی کل کشور و اصلاحیه آن ۵۲
- ۵۳-۱. طرح تشکیل شورای عالی خانواده ۵۴
- ۵۴-۱. لایحه شوراهای حل اختلاف ۵۴
- ۵۵-۱. لایحه ارتقاء سلامت نظام اداری و مقابله با فساد ۵۴
- ۵۶-۱. لایحه اصلاح قانون بیمه اجباری مسئولیت مدنی دارندگان وسایل نقلیه موتوری زمینی در مقابل شخص ثالث ۵۶
- ۵۷-۱. طرح اصلاح موادی از قانون آیین‌نامه داخلی مجلس شورای اسلامی ۵۷
- ۵۸-۱. لایحه جرایم رایانه‌ای ۵۹
- ۵۹-۱. لایحه پیشگیری از وقوع جرم ۵۹
- ۶۰-۱. لایحه مجازات اسلامی (کلیات، حدود، قصاص و دیات) ۶۱
- ۶۱-۱. طرح تدوین و تنقیح قوانین و مقررات کشور ۶۲
- ۶۲-۱. طرح تعیین تکلیف چاه‌های آب فاقد پروانه بهره‌برداری ۶۲
- ۶۳-۱. لایحه برنامه پنج‌ساله پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران (۱۳۹۴-۱۳۹۰) ۶۳
- ۶۴-۱. لایحه اصلاح قانون معادن ۶۴
- ۶۵-۱. لایحه مجازات قاچاق اسلحه و مهمات و دارندگان سلاح و مهمات غیرمجاز ۶۵
- ۶۶-۱. طرح نظارت مجلس بر رفتار نمایندگان ۶۵
- ۶۷-۱. لایحه تعیین تکلیف وضعیت ثبتی اراضی و ساختمان‌های فاقد سند رسمی ۶۶
- ۶۸-۱. طرح اصلاح موادی از قانون آیین‌نامه داخلی مجلس شورای اسلامی ۶۶
- ۶۹-۱. لایحه آیین دادرسی کیفری ۶۶
- ۷۰-۱. طرح اصلاح موادی از قانون تشکیلات، وظایف و انتخابات شوراهای اسلامی کشور و انتخاب شهرداران ۷۳

- ۷۱-۱. طرح عضویت و لغو عضویت نمایندگان مجلس شورای اسلامی در برخی از شوراهای عالی، شوراها، مجامع و سایر هیئت‌ها ۷۴
- ۷۲-۱. طرح اصلاح موادی از قانون تشکیل سازمان بازرسی کل کشور ۷۴
- ۷۳-۱. طرح آیین دادرسی جرائم نیروهای مسلح و دادرسی الکترونیکی ۷۵
- ۷۴-۱. طرح حمایت از آمران به معروف و ناهیان از منکر ۷۶
- ۷۵-۱. طرح الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت ۷۶
- ۷۶-۱. لایحه بودجه سال ۱۳۹۴ کل کشور ۷۷
- ۷۷-۱. لایحه اصلاح قانون مالیات‌های مستقیم ۷۸
- ۷۸-۱. طرح اصلاح قانون آیین دادرسی کیفری ۷۸
- ۲- نظرات شورای نگهبان در خصوص اساسنامه‌های مصوب هیئت وزیران ۷۹
- ۳- نظرات تفسیری و مشورتی شورای نگهبان ۷۹
- ۱-۳. استفسار شورای عالی قضایی نسبت به حدود اختیارات و وظایف وزیر دادگستری و نسبت آن با امور اجرایی قوه قضائیه ۷۹
- ۲-۳. استفسار رئیس سازمان بازرسی کل کشور نسبت به حدود و نحوه نظارت قوه قضائیه بر حسن اجرای قوانین ۸۳
- ۳-۳. استفسار رئیس قوه قضائیه نسبت به وابستگی پلیس قضایی به قوه قضائیه یا قوه مجریه ۸۳
- ۴-۳. استفسار رئیس قوه قضائیه نسبت به استقلال قوه قضائیه در نصب کارگزاران گزینش کارکنان غیرقضایی در این قوه، یا عدم استقلال این قوه و لزوم تبعیت آن از قانون گزینش مربوط به کارکنان دولت در این خصوص ۸۵
- ۴- نظرات شورای نگهبان در پاسخ به استعلامات اشخاص حقیقی و حقوقی ۸۷
- ۱-۴. استعلام شورای عالی قضایی نسبت به محدوده اختیارات رئیس جمهور در اصل ۱۱۳ قانون اساسی و امکان تسری آن به نظارت بر اعمال قوه قضائیه ۸۷
- ۵- تذکرات ارشادی و قانونی شورای نگهبان ۸۹

اصل یکم و پنجاه و ششم

قوه قضائیه قوه‌ای است مستقل که پشتیبان حقوق فردی و اجتماعی و مسئول تحقق بخشیدن به عدالت و عهده‌دار وظایف زیر است:

۱- رسیدگی و صدور حکم در مورد تظلمات، تعدّیات، شکایات، حل و فصل دعاوی و رفع خصومات و اخذ تصمیم و اقدام لازم در آن قسمت از امور حسبیه که قانون معین می‌کند.

۲- احیای حقوق عامه و گسترش عدل و آزادی‌های مشروع

۳- نظارت بر حسن اجرای قوانین

۴- کشف جرم و تعقیب و مجازات و تعزیر مجرمین و اجرای حدود و مقررات مدوّن جزائی اسلام

۵- اقدام مناسب برای پیشگیری از وقوع جرم و اصلاح مجرمین.

۱- نظرات شورای نگهبان در خصوص مصوبات مجلس شورای اسلامی

۱-۱. نظر شماره ۳۳۵۷ مورخ ۱۳۶۰/۵/۲۹ شورای نگهبان در خصوص طرح اراضی شهری مصوب ۱۳۶۰/۵/۱۸ مجلس شورای اسلامی

۱-۱-۱- در ماده (۱۱)^(۱) با توجه به اینکه ظاهر آن قاطع بودن تشخیص کمیسیون در موارد اختلاف دولت با افراد است، وظیفه مقامات صالح قضایی و مغایر موازین شرعی و قانون اساسی است.

۱-۲. نظر شماره ۳۶۳۶ مورخ ۱۳۶۰/۶/۱۶ شورای نگهبان در خصوص لایحه قانونی بازسازی نیروی انسانی^(۲) مصوب ۱۳۶۰/۶/۸ مجلس شورای اسلامی

۱-۲-۱- ماده (۲۴) در مورد سازمان‌های مشابه فراماسونری، چون جرم مشخص نیست و ماده (۲۵) و (۳۳) از لحاظ اینکه تعیین مجازات به عهده هیئت عالی نظارت گذارده شده و تبصره (۲) ماده (۳۷) که برای دادگاه‌ها و دادسراها جهت رسیدگی و

۱. برای آگاهی تفصیلی نسبت به مستندات قانونی این نظر، رجوع کنید به همین مجموعه، ذیل اصل سی و چهارم، شماره ۱-۱.

۲. گفتنی است این طرح ابتدا با عنوان «لایحه راجع به بازسازی نیروی انسانی وزارتخانه‌ها و مؤسسات دولتی و وابسته به دولت» به مجلس تقدیم شده است، لیکن عنوان آن، هنگام بررسی در مجلس تغییر کرده است.

حکم، تعیین مدت نموده است، از این لحاظ مغایر قانون اساسی شناخته شد.^(۱)

۳-۱. نظر شماره ۳۹۶۵ مورخ ۱۳۶۰/۸/۲۶ شورای نگهبان در خصوص لایحه توقف اجرای احکام و دستورهای اجرایی دادگاه‌های صالحه و مراجع ثبتی در مورد اسناد اجاره محل‌های مسکونی^(۲) مصوب ۱۳۶۰/۸/۲۴ مجلس شورای اسلامی

۱-۳-۱- [این مصوبه] از لحاظ اینکه به وسیله شورای عالی قضایی تهیه نشده و از لحاظ اینکه منافعی با استقلال قوه قضائیه است، با اصول ۱۵۶ و ۱۵۷ (با اکثریت آرای اعضا) مغایر شناخته شد.^(۳)

۱. برای آگاهی تفصیلی نسبت به مستندات قانونی این نظر، رجوع کنید به همین مجموعه، ذیل اصل سی و ششم، شماره ۱-۴-۱.

۲. گفتنی است این طرح ابتدا با عنوان «لایحه راجع به توقف اجرای کلیه احکام و دستورهای اجرایی دادگاه‌های صالحه و مراجع ثبتی در مورد اسناد اجاره محل‌های مسکونی مشمول قانون روابط مؤجر و مستأجر و قانون مدنی برای مدت شش ماه» به مجلس تقدیم شده است، لیکن عنوان آن، هنگام بررسی در مجلس تغییر کرده است.

۳. ماده واحده- اجرای احکام دادگاه‌های صالحه و دستورهای اجرایی مراجع ثبتی مبنی بر تخلیه در مورد اجاره کلیه محل‌های مسکونی به مدت یک سال از تاریخ تصویب این قانون متوقف می‌گردد. در مورد عدم اجرای احکام تخلیه صادرشده به استناد عدم پرداخت اجاره‌بها توقف اجرای حکم مشروط بر این است که مستأجر بدهی معوقه خود را با تشخیص رئیس اداره اجرای ثبت در تهران و رئیس ثبت در شهرستان‌ها و یا دادگاه صادرکننده حکم یک‌بار یا به اقساط ظرف مدت یک ماه بپردازد و نظر مراجع مذکور قطعی خواهد بود. در این مورد مراجع ثبتی موظف می‌باشند مراتب را با اخطار یک‌ماهه به مستأجر ابلاغ نمایند. مستأجر مکلف است ظرف این مدت جهت تعیین تکلیف بدهی معوقه به مراجع ثبتی مراجعه نماید و الا حکم تخلیه اجرا خواهد شد.

تبصره ۱- اجرای احکام دادگاه‌های صالحه و مراجع ثبتی ظرف مدت یک سال مذکور مشمول حکم این ماده بوده اما صدور اجرائیه و اجرای دستور در صورت عدم پرداخت اجاره بهای آتی بلامانع خواهد بود.

تبصره ۲- اجرای آن دسته از احکامی که نیاز شخص موجر مبنای صدور حکم تخلیه قرار گرفته باشد بلاشکال خواهد بود.

تبصره ۳- اجرای آن دسته از احکامی که برای دادگاه احراز شود که مستأجر فردی متمکن و یا خود مالک خانه می‌باشد بلاشکال است.

تبصره ۴- آن دسته از موجرین که ساکن مناطق جنگ‌زده بوده و نیاز آنها به عین مستأجر بر دادگاه محرز شود دادگاه باید دستور اجرا صادر کند.

مناطق جنگ‌زده را وزارتخانه‌های دفاع و کشور و مسکن و شهرسازی تعیین و اعلام می‌نمایند.

تبصره ۵- در مواردی که مستأجر مورد اجاره را تخلیه نموده باشد اجرای دستور نسبت به تحویل مورد

۴-۱. نظر شماره ۴۳۰۶ مورخ ۱۳۶۰/۱۱/۲۹ شورای نگهبان در خصوص طرح قانون دیوان محاسبات کشور مصوب ۱۳۶۰/۱۱/۸ مجلس شورای اسلامی

۱-۴-۱ ... مواد (۲۷)، (۲۹)، (۳۱) و تبصره آن، (۳۲) و تبصره‌هایش، (۳۳)، (۳۵)، (۳۶) و صدر ماده (۳۷) و ماده (۳۸) که اشعار دارد هیئت‌های مستشاری دیوان محاسبات بر اساس مقررات حقوقی رسیدگی کرده و به جبران خسارت وارده یا پرداخت مطالبات دولت رأی می‌دهند و تجدیدنظر و اعاده دادرسی نیز در همان هیئت‌های مستشاری به عمل می‌آید و سرانجام رأی‌شان قطعی و لازم‌الاجرا است، چون این نوع رسیدگی و اظهار نظر امر قضایی است، با اصول ۶۱ و ۱۵۶ قانون اساسی مغایر می‌باشد.^(۱)

۵-۱. نظر شماره ۴۵۱۳ مورخ ۱۳۶۱/۲/۲ شورای نگهبان در خصوص طرح آیین‌نامه داخلی مجلس شورای اسلامی، مصوب ۱۳۶۱/۱/۱۹ مجلس شورای اسلامی

۱-۵-۱- ماده (۱۶۶) و تبصره آن^(۲) که برای رسیدگی به اتهام نماینده، ترتیب و امتیاز خاصی قائل شده و نماینده کمیسیون قضایی را در همه مراحل رسیدگی قضایی ناظر قرار داده، با استقلال قوه قضائیه و تساوی عموم در برابر دستگاه قضایی و مفاد و مفهوم اصل ۱۴۰ قانون اساسی منافات داشته و با اصل ۱۵۶ قانون اساسی مغایر است و همچنین با موازین قضایی اسلامی و تساوی همه افراد در ترتیب دادرسی اسلامی نیز مغایر بوده و خلاف شرع است.

→

اجاره به موجد بلاشکال خواهد بود.

تبصره ۶- این قانون بنا بر ضرورت‌های موجد جهت رفع حرج از مستأجرین برای مدت یک سال تصویب می‌شود و متخلفین از حدود این قانون تعزیر شرعی می‌گردند.
تبصره ۷- دولت موظف است ظرف مدت سه ماه لایحه مالک و مستأجر را به مجلس شورای اسلامی تقدیم نماید.

(در خصوص ایراد شورای نگهبان، اصلاحی از سوی مجلس انجام نشده و لذا این لایحه، به سرانجام قانونی نرسیده است.)

۱. برای آگاهی تفصیلی نسبت به مستندات قانونی این نظر، رجوع کنید به همین مجموعه، ذیل اصل شصت و یکم، شماره ۱-۴-۱.

۲. برای آگاهی تفصیلی نسبت به مستندات قانونی این نظر، رجوع کنید به همین مجموعه، ذیل اصل یکصد و چهلم، شماره ۱-۱-۱.

۶-۱. نظرات شماره ۴۶۹۱ مورخ ۱۳۶۱/۳/۱۹ و ۶۳۲۶ مورخ ۱۳۶۱/۹/۴ شورای نگهبان در خصوص لایحه قانونی معادن مصوب ۱۳۶۱/۲/۲۶ و ۱۳۶۱/۸/۲۰ مجلس شورای اسلامی

۱-۶-۱- ماده (۲۷)^(۱) از لحاظ اینکه در صورت اختلاف، مرجع رسیدگی را شورای عالی معادن قرار داده است، با اصل ۱۵۶ قانون اساسی به اکثریت آرای اعضای شورا مغایر شناخته شد.

۱-۶-۲- در ماده (۳۱)^(۲) به لحاظ اینکه تأیید وزارت معادن و فلزات را ملاک مثبت بودن عملیات اکتشافی مقرر شده و در صورت اختلاف بین وزارت معادن و صاحب پروانه، رسیدگی و رفع اختلاف را به دادگاه صالح ارجاع ننموده است رعایت حق صاحب پروانه نشده است.

۷-۱. نظر شماره ۶۱۰۱ مورخ ۱۳۶۱/۸/۸ شورای نگهبان در خصوص طرح توزیع عادلانه آب مصوب ۱۳۶۱/۳/۱۳ و ۱۳۶۱/۷/۱۳ مجلس شورای اسلامی

۱. ماده ۲۷- بهره‌بردار قبلی معدن مکلف است اموال و تجهیزات مربوط به معدن را که انتزاع آنها به معدن لطمه و خسارت وارد نماید، در صورت انتزاع و انتقال آنها خسارت وارده را به دولت پرداخت نموده و یا اموال مذکور را به بهره‌بردار جدید بفروشد. تشخیص نوع و ارزش این اموال و نحوه پرداخت بهای آنها در صورت بروز اختلاف بین بهره‌بردار قبلی و بهره‌بردار جدید به عهده شورای عالی معادن بوده و نظر شورا در این مورد قطعی است. شورای عالی معادن بر طبق نظر کارشناسان رسمی دادگستری عمل خواهد نمود.

مصوبه اصلاحی (نهایی) مورخ ۱۳۶۱/۸/۲۰ مجلس به منظور رفع ایراد شورا:

ماده ۲۷- بهره‌بردار قبلی معدن مکلف است اموال و تجهیزات مربوط به معدن را که انتزاع آنها به معدن لطمه و خسارت وارد نماید، در صورت انتزاع و انتقال آنها خسارت وارده را به دولت پرداخت نموده و یا اموال مذکور را به بهره‌بردار جدید بفروشد.

۲. ماده ۳۱- کلیه پروانه‌های اکتشاف معتبر تا تاریخ تصویب این قانون که در آنها عملیات اکتشافی انجام نشده و یا مثبت بودن عملیات آنها به تأیید وزارت معادن و فلزات نرسیده باشد به عنوان موافقتنامه اصولی اکتشاف تلقی خواهد شد.

مصوبه اصلاحی (نهایی) مورخ ۱۳۶۱/۱۰/۲۳ مجلس به منظور رفع ایراد شورا:

ماده ۳۰- کلیه پروانه‌های اکتشاف معتبر تا تاریخ تصویب این قانون که در آنها عملیات اکتشافی انجام نشده و یا مثبت بودن عملیات آنها به تأیید وزارت معادن و فلزات نرسیده باشد به عنوان موافقتنامه اصولی اکتشاف تلقی خواهد شد.

تبصره- در صورتی که دارنده پروانه نسبت به نظریه وزارت معادن و فلزات اعتراض داشته باشد، می‌تواند به دادگاه صالح مراجعه کند.

۱-۷-۱- تبصره (۲) ماده (۵)^(۱) با اصول ۱۵۶ و ۱۵۹ قانون اساسی مغایر می‌باشد.

۱-۷-۲- در مورد ماده (۲۲)، اولاً تخصیص و اجازه بهره‌برداری در مورد آب‌های قنات و چاه‌ها و آب‌های ملکی دیگر با موازین شرع منطبق نمی‌باشد؛ ثانیاً تبصره (۱) این ماده که رسیدگی به شکایات را با وزارت کشاورزی و عمران روستایی قرار داده است، مغایر شرع و قانون اساسی است.^(۲)

۱-۷-۳- در مورد بند (ب) ماده (۴۶) و بند (ج) و بند (ز) و بند (ح)،^(۳) چون در قانون نحوه خرید و تملک اراضی و قانون واگذاری اراضی اشکالات شرعی وجود دارد، پیشنهاد می‌شود در موارد عدم توافق به دادگاه ارجاع شود.

۱. ماده ۵- در مناطق غیرممنوعه حفر چاه و استفاده از آب آن برای مصرف خانگی و شرب و بهداشتی و باغچه تا ظرفیت آبدهی (۲۵) متر مکعب در شبانه‌روز مجاز است و احتیاج به صدور پروانه حفر و بهره‌برداری ندارد ولی مراتب باید به اطلاع وزارت نیرو برسد. وزارت نیرو در موارد لازم می‌تواند از این نوع چاه‌ها به منظور بررسی آب‌های منطقه و جمع‌آوری آمار و مصرف آن بازرسی کند.

تبصره ۱- در مناطق ممنوعه حفر چاه‌های موضوع این ماده با موافقت کتبی وزارت نیرو مجاز است و نیازی به صدور پروانه حفر و بهره‌برداری ندارد.

تبصره ۲- در صورتی که حفر چاه‌های موضوع این ماده موجب کاهش یا خشکانیدن آب چاه و یا قنات مجاز و یا چشمه مجاور گردد وزارت نیرو می‌تواند در صورت عدم توافق مالکین به شکایت شاکی رسیدگی و در صورت احراز این موضوع، چاه جدید را مسدود و یا از حفر و بهره‌برداری آن جلوگیری کند.

مصوبه اصلاحی (نهایی) مورخ ۱۳۶۱/۱۱/۱۴ مجلس به منظور رفع ایراد شورا:

ماده ۵- در مناطق غیرممنوعه حفر چاه و استفاده از آب آن برای مصرف خانگی و شرب و بهداشتی و باغچه تا ظرفیت آبدهی (۲۵) متر مکعب در شبانه‌روز مجاز است و احتیاج به صدور پروانه حفر و بهره‌برداری ندارد ولی مراتب باید به اطلاع وزارت نیرو برسد. وزارت نیرو در موارد لازم می‌تواند از این نوع چاه‌ها به منظور بررسی آب‌های منطقه و جمع‌آوری آمار و مصرف آن بازرسی کند.

تبصره ۱- در مناطق ممنوعه حفر چاه‌های موضوع این ماده با موافقت کتبی وزارت نیرو مجاز است و نیازی به صدور پروانه حفر و بهره‌برداری ندارد.

تبصره ۲- در صورتی که حفر چاه‌های موضوع این ماده موجب کاهش یا خشکانیدن آب چاه و یا قنات مجاز و یا چشمه مجاور گردد وزارت نیرو بدو به موضوع رسیدگی و سعی در توافق بین طرفین می‌نماید و چنانچه توافق حاصل نشد، معترض می‌تواند به دادگاه صالح مراجعه نماید.

۲. برای آگاهی تفصیلی نسبت به مستندات قانونی این نظر، رجوع کنید به همین مجموعه، ذیل اصل سی و چهارم، شماره ۱-۳-۱.

۳. برای آگاهی تفصیلی نسبت به مستندات قانونی این نظر، رجوع کنید به همین مجموعه، ذیل اصل سی و چهارم، شماره ۱-۳-۲.

۸-۱. نظر شماره ۸۷۷۰ مورخ ۱۳۶۲/۳/۱۲ شورای نگهبان در خصوص طرح قانونی تأسیس وزارت اطلاعات جمهوری اسلامی مصوب ۱۳۶۲/۲/۲۷ مجلس شورای اسلامی

۱-۸-۱- ماده (۳)^(۱) با اصل ۵۷ قانون اساسی مغایرت دارد و اگر مقصود از ماده مزبور نظارت قوه قضائیه بر حسن اجرای قوانین طبق بند (۳) اصل ۱۵۶ قانون اساسی باشد، ترتیب اجراء نظارت مذکور طبق اصل ۱۷۴ قانون اساسی و بعضی اصول دیگر مربوط به قوه قضائیه تعیین شده است و باید به نحو تعیین شده اعمال گردد.

۱-۸-۲- چون مواردی که در ماده (۵) و تبصره آن موقوف به اذن حاکم شرع شده است مواردی است که با حقوق افراد و حرمت حیثیات آنها ارتباط دارد و این موارد به طور تفصیل در قانون معلوم نشده است و احاله آن به مقامات قضایی و اجرایی، قانون گذاری است، با اصل ۸۵ قانون اساسی مغایر است. به علاوه مستفاد از اصول ۱۵۶ و ۱۵۷ قانون اساسی این است که تشکیل دادرها و دادگاهها و استخدام قضات صالح برای آنها در صلاحیت شورای عالی قضایی است و تعیین قاضی شرع برای مواردی که مربوط به قوه قضائیه است در مراکز اطلاعاتی بدون تشکیل دادرها و دادگاه، خارج از صلاحیت شورای عالی قضایی بوده و با اصل ۱۵۷ قانون اساسی مغایرت دارد. همین نظر شامل تبصره های (۳) مواد (۱۱)، (۱۲) و (۱۳) نیز می باشد.^(۲)

۹-۱. نظر شماره ۱۰۳۶۵ مورخ ۱۳۶۲/۱۰/۲۷ شورای نگهبان در خصوص طرح قانونی ابطال اسناد فروش رقبات، آب و اراضی موقوفه^(۳) مصوب ۱۳۶۲/۱۰/۱۳ مجلس شورای اسلامی

۱-۹-۱- ... به علاوه ظاهر تبصره مزبور [= تبصره (۵) ماده واحده]^(۴) که تشخیص

۱. برای آگاهی تفصیلی نسبت به مستندات قانونی این نظر، رجوع کنید به همین مجموعه، ذیل اصل پنجاه و هفتم، شماره ۱۱-۱.

۲. برای آگاهی تفصیلی نسبت به مستندات قانونی این نظر، رجوع کنید به همین مجموعه، ذیل اصل هشتاد و پنجم، شماره ۱-۱۵-۱.

۳. گفتنی است این طرح ابتدا با عنوان «طرح قانونی ابطال اسناد فروش رقبات، آب و اراضی موقوفه در رژیم فاسد پهلوی» به مجلس تقدیم شده است، لیکن عنوان آن، هنگام بررسی در مجلس تغییر کرده است.

۴. ماده واحده- از تاریخ تصویب این قانون کلیه موقوفاتی که بدون مجوز شرعی به فروش رسیده یا به صورتی به ملکیت درآمده باشد به وقفیت خود برمی گردد و اسناد مالکیت صادر شده باطل و از درجه اعتبار ساقط است.

و اجرای حکم خلع ید را که طبیعتاً امر قضایی است در صلاحیت سازمان اوقاف قرار داده، با اصول ۱۵۶ و ۱۵۹ قانون اساسی مغایر شناخته شد.

۱۰-۱. نظر شماره ۱۰۶۴۱ مورخ ۱۳۶۲/۱۱/۲۷ شورای نگهبان در خصوص لایحه انتخابات مجلس شورای اسلامی، مصوب ۱۳۶۲/۱۱/۱۸ مجلس شورای اسلامی

۱-۱۰-۱- چون موکول کردن حکم به مجازات از طرف قاضی به تشخیص هیئت مرکزی نظارت و یا هر مقام دیگری غیر از خود قاضی با موازین شرع و قانون اساسی مخالف است، لذا آن قسمت از ماده (۷۳)^(۱) که تشخیص هیئت مرکزی نظارت را دخیل در میزان مجازات دانسته، مغایر با موازین و قانون اساسی شناخته شد.

۱۱-۱. نظر شماره ۱۰۷۹۱ مورخ ۱۳۶۲/۱۲/۱۵ شورای نگهبان در خصوص لایحه راجع به نحوه اجرای اصل ۴۹ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۶۲/۱۱/۲۴ مجلس شورای اسلامی

۱-۱۱-۱- ماده (۵) که دادگاه را موظف نموده رأساً وارد رسیدگی به اموال و

→

تبصره ۱- ...

تبصره ۵- به سازمان اوقاف اجازه داده می‌شود که صلاحیت اجتماعی و سیاسی و اخلاقی کسانی که از موقوفات به هر نحوی استفاده می‌کند، بررسی نماید و در صورت عدم صلاحیت آنان خلع ید نماید.

مصوبه اصلاحی (نهایی) مورخ ۱۳۶۳/۱/۲۸ مجلس به منظور رفع ایراد شورا:

[تبصره (۵) ماده واحده در مصوبه اصلاحی حذف شد.]

۱. ماده ۷۳- مجازات کسی که با اتخاذ سیمت مجعول در انتخابات دخالت کند (موضوع بند (۱۷) ماده (۲۷)) تا (۵۰) ضربه شلاق خواهد بود و هرگاه مرتکب سندی هم در این باره جعل نموده باشد، مجازات جعل و تزویر را خواهد داشت و چنانچه دخالت وی با تشخیص هیئت مرکزی نظارت بر انتخابات مؤثر در سرنوشت انتخابات باشد و مسیر انتخابات یک بخش و یا یک شهرستان و یا یک استان را بر هم بزند مرتکب از یک تا (۵) سال حبس محکوم خواهد شد.

مصوبه اصلاحی (نهایی) مورخ ۱۳۶۲/۱۲/۹ مجلس به منظور رفع ایراد شورا:

ماده ۷۳- مجازات کسی که با اتخاذ سیمت مجعول در انتخابات دخالت کند (موضوع بند (۱۷) ماده (۲۷)) تا (۵۰) ضربه شلاق خواهد بود و هرگاه مرتکب سندی هم در این باره جعل نموده باشد، مجازات جعل و تزویر را خواهد داشت و چنانچه دخالت وی مؤثر در سرنوشت انتخابات باشد و مسیر انتخابات یک بخش و یا یک شهرستان و یا یک استان را بر هم بزند مرتکب از یک تا (۵) سال حبس محکوم خواهد شد.

دارایی افراد شود، بدون اینکه از طرف دولت یا هر ذی نفع دیگری اقامه دعوی به عمل آید، مغایر اصول ۴۹ و ۱۵۶ قانون اساسی و موازین قضایی شرع است. طبیعی است که ماده (۶) نیز [که] به این صورت تنظیم شده، با توجه به نظر فوق قابل عمل نخواهد بود.^(۱)

۱۲-۱. نظر شماره ۱۰۸۶۶ مورخ ۱۳۶۲/۱۲/۲۴ شورای نگهبان در خصوص لایحه اصلاح و الحاق موادی از آیین دادرسی حقوقی^(۲) مصوب ۱۳۶۲/۱۲/۲ مجلس شورای اسلامی

۱-۱۲-۱- ماده (۹)،^(۳) مستفاد از استثناء مذکور در این ماده این است که قانون می تواند در مواردی به مقامات و ادارات دولتی اجازه تغییر حکم یا جلوگیری از اجرای آن را بدهد و اطلاق این مفاد چون شامل غیر محاکم دادگستری می شود با موازین شرعی و اصول ۵۷ و ۱۵۶ قانون اساسی مغایرت دارد.

۱۳-۱. نظر شماره ۳۳۰ مورخ ۱۳۶۳/۲/۳ شورای نگهبان در خصوص طرح قانونی تشکیلات و اختیارات سازمان حج و اوقاف و امور خیریه^(۴) مصوب ۱۳۶۳/۱/۱۴ مجلس شورای اسلامی

۱-۱۳-۱- تبصره (۳) ماده چهار^(۵) در مورد موقوفات منصوص التولیه، چون عدم

۱. برای آگاهی تفصیلی نسبت به مستندات قانونی این نظر، رجوع کنید به همین مجموعه، ذیل اصل چهل و نهم، شماره ۱-۱-۲.
 ۲. گفتنی است این لایحه ابتدا با عنوان «لایحه آیین دادرسی حقوقی» به مجلس تقدیم شده است، لیکن عنوان آن، هنگام بررسی در مجلس تغییر کرده است.
 ۳. برای آگاهی تفصیلی نسبت به مستندات قانونی این نظر، رجوع کنید به همین مجموعه، ذیل اصل پنجاه و هفتم، شماره ۱-۱۲-۱.
 ۴. گفتنی است این طرح ابتدا با عنوان «طرح راجع به تشکیلات و اختیارات سازمان اوقاف و امور خیریه» به مجلس تقدیم شده است، لیکن عنوان آن، هنگام بررسی در مجلس تغییر کرده است.
 ۵. ماده ۴- متولی موقوفه کسی است که به موجب مفاد وقفنامه و مقررات قانون مدنی یا این قانون واجد این سِمَت باشد. تولیت متولی باید به وسیله یکی از شعب تحقیق اوقاف گواهی شود. در مورد اعتراض اشخاص با رعایت مواد (۱۴) تا (۱۷) این قانون اقدام خواهد شد.
- تبصره ۱- ...

تبصره ۳- در موقوفاتی که شرط مباشرت نشده باشد هرگاه متولی برای انجام تمام یا قسمتی از امور مربوط به موقوفه وکیل انتخاب کند وکیل مزبور باید توانایی انجام مورد وکالت را داشته باشد. در صورتی که وکیل انتخابی به تشخیص سازمان قادر به ایفای وظایف محوله نباشد مراتب کتباً به متولی

کفایت وکیل باید در محاکم قضایی ثابت شود، سازمان اوقاف نمی تواند او را مستقیماً عزل نماید و مغایر با موازین شرعی و قانون اساسی است.

۱۳-۲- در مورد تبصره ماده (۱۴)،^(۱) اتخاذ تصمیم قضایی از جانب شعبات

→

ابلاغ خواهد شد. هرگاه ظرف دو ماه برای متولیان مقیم ایران و چهار ماه برای متولیان مقیم خارج کشور، متولی اقدام به تغییر وکیل ننماید وکیل مزبور با ابلاغ سازمان از دخالت ممنوع می شود. این حکم شامل وکلایی که قبلاً نیز انتخاب شده اند خواهد بود.

مصوبه اصلاحی (نهایی) مورخ ۱۳۳۳/۵/۲۵ مجلس به منظور رفع ایراد شورا:

ماده ۴- متولی موقوفه کسی است که به موجب مفاد وقفنامه و مقررات قانون مدنی یا این قانون واجد این سمت باشد. در مورد اعتراض اشخاص با رعایت مواد (۱۴) تا (۱۷) این قانون اقدام خواهد شد. تبصره ۱- ...

تبصره ۳- در موقوفاتی که شرط مباشرت نشده باشد هرگاه متولی برای انجام تمام یا قسمتی از امور مربوط به موقوفه وکیل انتخاب کند وکیل مزبور باید توانایی انجام مورد وکالت را داشته باشد. در صورتی که وکیل انتخابی به تشخیص سازمان قادر به ایفای وظایف محوله نباشد مراتب کتباً به متولی ابلاغ خواهد شد. هرگاه ظرف دو ماه برای متولیان مقیم ایران و چهار ماه برای متولیان مقیم خارج کشور، متولی اقدام به تغییر وکیل ننماید موضوع به دادگاه صالح احاله و پس از ثبوت عدم توانایی وکیل مزبور با ابلاغ سازمان از دخالت ممنوع می شود. این حکم شامل وکلایی که قبلاً نیز انتخاب شده اند خواهد بود.

۱. ماده ۱۴- هیئت تحقیق اوقاف مرکب از دو قسمت حقوقی و حسابرسی است و شعب آن بر حسب ضرورت در مراکز استان ها و شهرستان ها تأمین می گردد. تبصره- ادارات اوقاف و اشخاص ذی نفع در صورتی که اعتراض داشته باشند می توانند ظرف (ده روز) پس از ابلاغ تصمیم شعبه تحقیق، اعتراض خود را در دادگاه های دادگستری طرح نمایند. حکم این ماده در مورد بنیادها و مؤسسات خیریه و اماکن مذهبی اسلامی نیز جاری است.

مصوبه اصلاحی مورخ ۱۳۳۳/۵/۲۵ مجلس به منظور رفع ایراد شورا:

ماده ۱۴- هیئت تحقیق اوقاف مرکب از دو قسمت حقوقی و حسابرسی است و شعب آن بر حسب ضرورت در مراکز استان ها و شهرستان ها تأمین می گردد. تبصره- ادارات اوقاف و اشخاص ذی نفع در صورتی که اعتراض داشته باشند می توانند ظرف (ده روز) پس از ابلاغ نظر شعبه تحقیق، اعتراض خود را در دادگاه های دادگستری طرح نمایند. حکم این ماده در مورد بنیادها و مؤسسات خیریه و اماکن مذهبی اسلامی نیز جاری است.

نظر شماره ۱۶۱۸ مورخ ۱۳۳۳/۵/۳۱ شورای نگهبان در خصوص طرح قانونی تشکیلات و اختیارات سازمان حج و اوقاف و امور خیریه مصوب ۱۳۳۳/۵/۲۵ مجلس شورای اسلامی:

در مورد تبصره ماده (۱۴)، نظر شورای نگهبان از این لحاظ تأمین نشده است که به نظر شعبه تحقیق پس از گذشتن ده روز، اعتبار حکم قضایی می دهد.

←

تحقیق، مغایر موازین قضایی شرعی و قانون اساسی است.

۱۴-۱. نظر شماره ۶۳۱۶ مورخ ۱۳۶۵/۴/۱۱ شورای نگهبان در خصوص لایحه مرجع تشخیص اراضی موات و ابطال اسناد آن^(۱) مصوب ۱۳۶۵/۳/۲۲ مجلس شورای اسلامی

۱-۱۴-۱- اطلاق تبصره (۱)^(۲) که تشخیص موات بودن را از طریق هیئت (۷) نفره به عهده وزارت کشاورزی قرار داده، در صورتی که متصرف فعلی موات بودن آن را منکر باشد، مغایر با موازین قضایی شرعی و قانون اساسی است و باید موضوع به دادگاه صالح ارجاع و چنانچه دادگاه رأی به موات بودن زمین بدهد سند ابطال و از متصرف خلع ید خواهد شد.

۱۵-۱. نظر شماره ۸۵۷۷ مورخ ۱۳۶۶/۴/۱۵ شورای نگهبان در خصوص طرح قانونی ارتش جمهوری اسلامی ایران^(۳) مصوب ۱۳۶۶/۳/۲۴ مجلس شورای اسلامی

۱-۱۵-۱- اطلاق بند (۱) ماده (۱۶)^(۴) چون موهم مغایرت با اصل ۱۵۶ می باشد،

→

مصوبه اصلاحی (نهایی) مورخ ۱۳۶۳/۸/۱۳ مجلس به منظور رفع ایراد شورا:

ماده ۱۴- هیئت تحقیق اوقاف مرکب از دو قسمت حقوقی و حسابرسی است و شعب آن بر حسب ضرورت در مراکز استانها و شهرستانها تأمین می گردد.

تبصره- ادارات اوقاف و اشخاص ذی نفع در صورتی که اعتراض داشته باشند می توانند پس از ابلاغ نظر شعبه تحقیق، اعتراض خود را در دادگاههای دادگستری طرح نمایند. حکم این ماده در مورد بنیادها و مؤسسات خیریه و اماکن مذهبی اسلامی نیز جاری است.

۱. گفتنی است این لایحه ابتدا با عنوان «لایحه ابطال اسناد اراضی موات خارج از محدوده شهرها» به مجلس تقدیم شده است، لیکن عنوان آن، هنگام بررسی در مجلس تغییر کرده است.

۲. برای آگاهی تفصیلی نسبت به مستندات قانونی این نظر، رجوع کنید به همین مجموعه، ذیل اصل شصت و یکم، شماره ۱-۹-۱.

۳. گفتنی است این طرح ابتدا با عنوان «طرح قانونی اصلاح قوانین ارتش جمهوری اسلامی ایران» به مجلس تقدیم شده است، لیکن عنوان آن، هنگام بررسی در مجلس تغییر کرده است.

۴. ماده ۱۶- سازمان حفاظت اطلاعات ارتش جمهوری اسلامی ایران سازمانی است با سلسله مراتب مستقل و متمرکز که با هماهنگی وزارت اطلاعات، مأموریت و وظایف زیر را انجام می دهد:

۱- مأموریت.

پیشگیری، کشف، شناسایی و خنثی کردن فعالیت های براندازی، جاسوسی، خرابکاری، موارد ایجاد نارضایتی، نفوذ جریانات سیاسی و ایجاد اختلال در انجام مأموریت به منظور حفظ و صیانت ارتش و وزارت دفاع و سازمان های وابسته از طریق حفاظت پرسنل، اطلاعات، اسناد، مدارک، اماکن، تأسیسات،

←

مقید شود با رعایت اصل ۱۵۶.

۱۶-۱. نظر شماره ۸۷۷۷ مورخ ۱۳۶۶/۴/۲۱ شورای نگهبان در خصوص طرح مسئولیت قوه قضائیه^(۱) مصوب ۱۳۶۶/۴/۱۰ مجلس شورای اسلامی

۱-۱۶-۱- نظر به اینکه قانون اساسی در مقام بیان حدود و اختیارات مجلس شورای اسلامی صرفاً هیئت دولت و وزرا را در مقابل مجلس مسئول دانسته و رأی اعتماد و طرح سؤال را فقط در مورد نامبردگان برای مجلس قائل شده است و با توجه به اصول ۵۷ و ۱۵۶ قانون اساسی و استقلال قوه قضائیه، مواد (۱)، (۲)، (۳) و (۵) مغایر قانون اساسی شناخته شد.^(۲)

۱۷-۱. نظر شماره ۹۴۸ مورخ ۱۳۶۸/۶/۲۶ شورای نگهبان در خصوص طرح ایجاد دفاتر ارتباط مردم با نمایندگان مجلس شورای اسلامی، مصوب ۱۳۶۸/۶/۲۱ مجلس شورای اسلامی

۱-۱۷-۱- نظر به اینکه به موجب اصل پنجاه و هفتم قانون اساسی قوای سه‌گانه مملکتی مستقل از یکدیگرند و نظر به اینکه موارد نظارت و مداخله قوه مقننه در قوه مجریه که از طریق مجلس شورای اسلامی اعمال می‌شود در اصول ۷۶، ۸۸، ۸۹ و ۹۰

→

وسایل و تجهیزات و امنیت ارتباطات.

۲- ...

مصوبه اصلاحی (نهایی) مورخ ۱۳۶۷/۷/۷ مجلس به منظور رفع ایراد شورا:

ماده ۱۶- سازمان حفاظت اطلاعات ارتش جمهوری اسلامی ایران سازمانی است با سلسله مراتب مستقل و متمرکز که با هماهنگی وزارت اطلاعات، مأموریت و وظایف زیر را انجام می‌دهد:

۱- مأموریت.

پیشگیری، کشف، شناسایی و خنثی کردن فعالیت‌های براندازی، جاسوسی، خرابکاری، موارد ایجاد نارضایتی، نفوذ جریان‌های سیاسی و ایجاد اختلال در انجام مأموریت به منظور حفظ و صیانت ارتش و وزارت دفاع و سازمان‌های وابسته به آنها از طریق حفاظت پرسنل، اطلاعات، اسناد، مدارک، اماکن، تأسیسات، وسایل و تجهیزات و امنیت ارتباطات با رعایت اصل ۱۵۶ قانون اساسی.

۲- ...

۱. گفتنی است این طرح ابتدا با عنوان «طرح حدود مسئولیت قوه قضائیه در مقابل مجلس شورای اسلامی» به مجلس تقدیم شده است، لیکن عنوان آن، هنگام بررسی در مجلس تغییر کرده است.

۲. برای آگاهی تفصیلی نسبت به مستندات قانونی این نظر، رجوع کنید به همین مجموعه، ذیل اصل پنجاه و هفتم، شماره ۱-۱۵-۱.

قانون اساسی مشخص گردیده و نظر به اینکه سِمَت نمایندگی به موجب اصل هشتاد و پنجم قانون اساسی قائم به شخص است و قابل واگذاری به دیگری نیست، و چگونگی بازرسی و نظارت بر حُسن جریان امور در دستگاه‌های اجرایی و قضایی نیز مشخصاً و منحصرأ در برخی از اصول قانون اساسی از جمله اصول ۱۵۶، ۱۷۳، ۱۷۴ بیان شده است، ماده واحده به کیفیتی که تنظیم شده مغایر با قانون اساسی است.^(۱)

۱۸-۱. نظر شماره ۴۱۵ مورخ ۱۳۶۹/۴/۱۷ شورای نگهبان در خصوص طرح تشکیل سازمان نظام پزشکی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۶۹/۳/۲۹ کمیسیون بهداری و بهزیستی مجلس شورای اسلامی

۱-۱۸-۱- موظف نمودن دادسراها و دادگاه‌ها به اینکه مراتب احضار و جلب صاحبان مشاغل پزشکی باید (۲۴) ساعت قبل به اطلاع هیئت بدوی انتظامی نظام پزشکی شهرستان مربوطه برسد خلاف موازین شرع و قانون اساسی است.^(۲)

۱. برای آگاهی تفصیلی نسبت به مستندات قانونی این نظر، رجوع کنید به همین مجموعه، ذیل اصل پنجاه و هفتم، شماره ۱-۱۷-۱.

۲. ماده ۲۷- دادسراها و دادگاه‌های جمهوری اسلامی ایران درباره رسیدگی به اتهام بزه ناشیه از حرفه صاحبان مشاغل پزشکی در هر یک از شهرستان‌ها نظر مشورتی و کارشناسی تخصصی هیئت‌های بدوی انتظامی سازمان نظام پزشکی شهرستان‌های مربوطه را کسب خواهند نمود.

تبصره ۱- ...

تبصره ۲- دادسراها و دادگاه‌های جمهوری اسلامی ایران در هر یک از شهرستان‌ها موظفند حداقل (۲۴) ساعت قبل از احضار و جلب صاحبان مشاغل پزشکی به دادسرا و دادگاه به خاطر رسیدگی به اتهام بزه ناشیه از حرفه صاحبان مشاغل پزشکی، مراتب را به همراه دلایل و مدارک مستند به اطلاع هیئت بدوی انتظامی نظام پزشکی شهرستان مربوطه برسانند.

مصوبه اصلاحی (نهایی) مورخ ۱۳۶۹/۴/۲۴ کمیسیون بهداری و بهزیستی مجلس به منظور رفع ایراد شورا: ماده ۲۷- هیئت‌های بدوی انتظامی نظام پزشکی هر یک از شهرستان‌ها موظفند نظر مشورتی کارشناسی و تخصصی خود را نسبت به هر یک از پرونده‌های مربوط به رسیدگی به اتهام بزه ناشیه از حرفه صاحبان مشاغل پزشکی در اختیار دادسراها و دادگاه‌های شهرستان مربوطه قرار دهند.

تبصره ۱- ...

تبصره ۲- به دادسراها و دادگاه‌های جمهوری اسلامی ایران در هر یک از شهرستان‌ها اجازه داده می‌شود تا حداقل (۲۴) ساعت قبل از احضار و جلب هر یک از صاحبان مشاغل پزشکی به دادسرا و دادگاه به خاطر رسیدگی به اتهام بزه ناشیه از حرفه صاحبان مشاغل پزشکی مراتب را به اطلاع هیئت بدوی انتظامی نظام پزشکی شهرستان مربوطه برسانند.

۱۹-۱. نظر شماره ۱۴۸۵ مورخ ۱۳۶۹/۱۱/۱۰ شورای نگهبان در خصوص لایحه بودجه سال ۱۳۷۰ کل کشور، مصوب ۱۳۶۹/۱۱/۹ مجلس شورای اسلامی

۱-۱۹-۱ در بند (۳) قسمت (الف) تبصره (۲۸)،^(۱) عنوان وزارت دادگستری مغایر قانون اساسی و باید به قوه قضائیه یا دادگستری تبدیل گردد. همچنین پاراگراف آخر بند مزبور از آن جهت که برای مقام رهبری تعیین تکلیف می‌نماید مغایر قانون اساسی و موازین شرع است. به علاوه تعیین پرداخت دیه محکومین مُعسر از محل وجوه انفال صحیح نیست.

۲۰-۱. نظر شماره ۲۵۴۲ مورخ ۱۳۷۰/۱۱/۱۰ شورای نگهبان در خصوص لایحه بودجه سال ۱۳۷۱ کل کشور، مصوب ۱۳۷۰/۱۱/۱۰ مجلس شورای اسلامی

۱-۲۰-۱ در تبصره الحاقی^(۲) مربوط به وزارت اطلاعات، از آن نظر که اطلاق کشفیات، کلیه اموال مربوط به ولی فقیه و نیز اموال و نقودی را که باید به صاحب آن رد شود در برمی‌گیرد و همچنین از نظر اینکه موهم آن است که قبل از حکم دادگاه واگذاری صورت گیرد، خلاف شرع و قانون اساسی شناخته شد. ضمناً چون در سایر قوانین مربوط به این اموال تعیین تکلیفی غیر از این تبصره قانون بودجه که یک‌ساله می‌باشد شده است، حکم مقرر در این تبصره سبب بروز اشکالاتی خواهد گردید.

۲۱-۱. نظر شماره ۳۳۰۴ مورخ ۱۳۷۱/۳/۱۰ شورای نگهبان در خصوص لایحه حفظ و حمایت از منابع طبیعی و ذخایر جنگلی کشور^(۳) مصوب ۱۳۷۱/۲/۲۹ مجلس شورای اسلامی

۱-۲۱-۱ ماده (۲) با توجه به تبصره (۱) آن،^(۴) از این جهت که دلالت دارد بر

۱. برای آگاهی تفصیلی نسبت به مستندات قانونی این نظر، رجوع کنید به همین مجموعه، ذیل اصل پنجاه و هفتم، شماره ۱-۱۹-۱.

۲. برای آگاهی تفصیلی نسبت به مستندات قانونی این نظر، رجوع کنید به همین مجموعه ذیل اصل سی و ششم، شماره ۱-۱۳-۱.

۳. گفتنی است این لایحه ابتدا با عنوان «لایحه حفظ و حمایت از ذخایر جنگلی کشور» به مجلس تقدیم شده است، لیکن عنوان آن، هنگام بررسی در مجلس تغییر کرده است.

۴. ماده ۲- تشخیص منابع ملی و مستثنیات ماده (۲) قانون ملی شدن جنگل‌ها و مراتع با رعایت تعاریف مذکور در قانون حفاظت و بهره‌برداری از جنگل‌ها و مراتع با وزارت جهاد سازندگی است که شش ماه پس از اخطار کتبی یا آگهی به وسیله روزنامه‌های کثیرالانتشار مرکز و یکی از روزنامه‌های محلی و سایر وسایل معمول و مناسب محلی، ادارات ثبت موظفند حسب اعلام وزارت جهاد سازندگی

اینکه حتی در صورت اعتراض به تشخیص وزارت جهاد سازندگی ظرف مهلت مقرر، ادارات ثبت اسناد اقدام به صدور سند مالکیت به نام دولت می نمایند، موجب تضییع حقوق افراد و با اصول قضایی قانون اساسی مخصوصاً بند (۲) اصل ۱۵۶ مغایر می باشد.

۲۲-۱. نظر شماره ۴۱۳۹ مورخ ۱۳۷۱/۱۰/۳۰ شورای نگهبان در خصوص طرح قانونی ماده واحده غیر قابل تجدیدنظر بودن احکام صادره هیئت های هفت نفره و ستاد

→

نسبت به صدور سند مالکیت به نام دولت جمهوری اسلامی ایران اقدام نمایند.
تبصره ۱- معترضین می توانند ظرف مدت شش ماه از اخطار یا آگهی وزارت جهاد سازندگی اعتراضات خود را با ارائه ادله مثبته جهت رسیدگی به هیئت مذکور در قانون تعیین تکلیف اراضی اختلافی موضوع اجرای ماده (۵۶) قانون جنگل ها و مراتع مصوب ۱۳۶۷/۶/۲۲ مجلس شورای اسلامی تسلیم نمایند. صدور سند مالکیت به نام دولت جمهوری اسلامی ایران مانع مراجعه معترض به هیئت مذکور نخواهد بود.

تبصره ۲- عبارت وزارت کشاورزی در ذیل ماده واحده قانون تعیین تکلیف اراضی اختلافی موضوع اجرای ماده (۵۶) قانون جنگل ها و مراتع مصوب ۱۳۶۷/۶/۲۲ و تبصره (۶) ذیل آن به وزارت جهاد سازندگی تغییر یافته و کمیسیون موضوع ماده واحده همچنان به اعتراضات رسیده به اجرای ماده (۵۶) قانون جنگل ها و مراتع رسیدگی می نماید.

مصوبه اصلاحی (نهایی) مورخ ۱۳۷۱/۷/۵ مجلس به منظور رفع ایراد شورا:
ماده ۲- تشخیص منابع ملی و مستثنیات ماده (۲) قانون ملی شدن جنگل ها و مراتع با رعایت تعاریف مذکور در قانون حفاظت و بهره برداری از جنگل ها و مراتع با وزارت جهاد سازندگی است که شش ماه پس از اخطار کتبی یا آگهی به وسیله روزنامه های کثیرالانتشار مرکز و یکی از روزنامه های محلی و سایر وسایل معمول و مناسب محلی، ادارات ثبت موظفند پس از انقضای مهلت مقرر در صورت نبودن معترض حسب اعلام وزارت جهاد سازندگی نسبت به صدور سند مالکیت به نام دولت جمهوری اسلامی ایران اقدام نمایند.

تبصره ۱- معترضین می توانند پس از اخطار یا آگهی وزارت جهاد سازندگی اعتراضات خود را با ارائه ادله مثبته جهت رسیدگی به هیئت مذکور در قانون تعیین تکلیف اراضی اختلافی موضوع اجرای ماده (۵۶) قانون جنگل ها و مراتع مصوب ۱۳۶۷/۶/۲۲ مجلس شورای اسلامی تسلیم نمایند. صدور سند مالکیت به نام دولت جمهوری اسلامی ایران مانع مراجعه معترض به هیئت مذکور نخواهد بود.

تبصره ۲- عبارت وزارت کشاورزی در ذیل ماده واحده قانون تعیین تکلیف اراضی اختلافی موضوع اجرای ماده (۵۶) قانون جنگل ها و مراتع مصوب ۱۳۶۷/۶/۲۲ و تبصره (۶) ذیل آن به وزارت جهاد سازندگی تغییر یافته و کمیسیون موضوع ماده واحده همچنان به اعتراضات رسیده به اجرای ماده (۵۶) قانون جنگل ها و مراتع رسیدگی می نماید.

مرکزی آن در مورد اراضی کشت موقت در مراجع قضایی و ملغی شدن احکام صادره^(۱)
مصوب ۱۳۷۱/۱۰/۳۰ مجلس شورای اسلامی

۱-۲۲- ماده واحده از این جهت که با بند (۱۴) از اصل سوم و اصول ۳۴، ۵۷، ۶۱، ۱۵۶، ۱۵۹ و ۱۷۳ قانون اساسی مغایر می‌باشد، به تأیید شورای نگهبان نرسید.^(۲)

۲۳-۱. نظر شماره ۵۴۹۹ مورخ ۱۳۷۲/۸/۱۹ شورای نگهبان در خصوص لایحه رسیدگی به تخلفات اداری مصوب ۱۳۷۲/۸/۹ مجلس شورای اسلامی

۱-۲۳-۱- اطلاق تبصره (۲) ماده (۲۲)^(۳) در موردی که ثابت شود اعمال غرض شده است، مغایر موازین شرعی و مغایر اصل ۳۴ و بند (۴) اصل ۱۵۶ قانون اساسی شناخته شد.

۲۴-۱. نظر شماره ۷۶۲۳ مورخ ۱۳۷۳/۱۲/۲۱ شورای نگهبان در خصوص لایحه وصول برخی از درآمدهای دولت و مصرف آن در موارد معین مصوب ۱۳۷۳/۱۲/۹ مجلس شورای اسلامی

۱-۲۴-۱- پاراگراف دوم قسمت (۲۳) ماده (۳)،^(۴) عبارت «وزارت دادگستری» باید به «قوه قضائیه» اصلاح شود.

۲۵-۱. نظر شماره ۱۴۷ مورخ ۱۳۷۴/۱/۳۰ شورای نگهبان در خصوص طرح حفظ کاربری اراضی زراعی و باغ‌ها^(۵) مصوب ۱۳۷۴/۱/۱۵ مجلس شورای اسلامی

۱-۲۵-۱- عدم تعیین میزان حبس و مدت انفصال در تبصره (۲) ماده (۳)،^(۶) مغایر

۱. گفتنی است این طرح ابتدا با عنوان «طرح ابطال احکام صادره دیوان عدالت اداری که برخلاف قانون کشت موقت مصوب ۱۳۶۵/۸/۸ و به نفع مالکین صادر گردیده است» به مجلس تقدیم شده است، لیکن عنوان آن، هنگام بررسی در مجلس تغییر کرده است.

۲. برای آگاهی تفصیلی نسبت به مستندات قانونی این نظر، رجوع کنید به همین مجموعه، ذیل اصل سوم، شماره ۱-۳۱.

۳. برای آگاهی تفصیلی نسبت به مستندات قانونی این نظر، رجوع کنید به همین مجموعه، ذیل اصل سی و چهارم، شماره ۱-۷.

۴. برای آگاهی تفصیلی نسبت به مستندات قانونی این نظر، رجوع کنید به همین مجموعه، ذیل اصل شصت و یکم، شماره ۱-۱۹.

۵. گفتنی است این طرح ابتدا با عنوان «طرح جلوگیری از تبدیل یک هزار و یکصد هکتار زمین‌های کشاورزی در اصفهان به دهکده المپیک» به مجلس تقدیم شده است، لیکن عنوان آن، هنگام بررسی در مجلس تغییر کرده است.

۶. ماده ۳- مالکین یا متصرفین اراضی زراعی و باغ‌های موضوع این قانون که غیرمجاز اراضی زراعی و باغ‌ها را تغییر کاربری دهند علاوه بر الزام به پرداخت عوارض موضوع ماده (۲) به پرداخت جزای

بند (۴) اصل ۱۵۶ قانون اساسی شناخته شد.

۱-۲۶. نظر شماره ۴۶۸ مورخ ۱۳۷۴/۴/۱۴ شورای نگهبان در خصوص طرح حفاظت و بهره‌برداری از منابع آبی جمهوری اسلامی ایران^(۱) مصوب ۱۳۷۴/۳/۳۰ مجلس شورای اسلامی

→

نقدی تا سه برابر بهای اراضی و باغ‌ها به قیمت روز زمین با کاربری جدید محکوم خواهند شد. در صورت تکرار جرم علاوه بر مجازات مذکور به حبس از یک ماه تا شش ماه محکوم خواهند شد. وزارت کشاورزی موظف است پرونده‌های متخلفین از این قانون را به مراجع قضایی ارسال تا مراجع مذکور دستور توقیف عملیات مربوط به موارد مذکور در این قانون را صادر و در خارج از نوبت رسیدگی و بر اساس ضوابط مربوطه حکم قطعی صادر نمایند.

تبصره ۱- سازمان‌ها و مؤسسات و شرکت‌های دولتی و شهرداری‌ها و نهادهای عمومی و شرکت‌ها و مؤسسات دولتی که شمول قانون نسبت به آنها مستلزم ذکر نام است نیز مشمول مقررات این قانون می‌باشد.

تبصره ۲- هر یک از کارکنان دولت و شهرداری‌ها و نهادها که در اجرای این قانون به تشخیص دادگاه صالحه تخلفی نموده باشند به حبس یا انفصال از خدمات دولتی و شهرداری محکوم می‌گردند. سردفتران متخلف نیز به شش ماه تا دو سال تعلیق محکوم خواهند شد.

مصوبه اصلاحی (نهایی) مورخ ۱۳۷۴/۲/۲۴ مجلس به منظور رفع ایراد شورا:

ماده ۳- مالکین یا متصرفین اراضی زراعی و باغ‌های موضوع این قانون که غیرمجاز اراضی زراعی و باغ‌ها را تغییر کاربری دهند علاوه بر الزام به پرداخت عوارض موضوع ماده (۲) به پرداخت جزای نقدی تا سه برابر بهای اراضی و باغ‌ها به قیمت روز زمین با کاربری جدید محکوم خواهند شد. در صورت تکرار جرم علاوه بر مجازات مذکور به حبس از یک ماه تا شش ماه محکوم خواهند شد. وزارت کشاورزی موظف است پرونده‌های متخلفین از این قانون را به مراجع قضایی ارسال تا مراجع مذکور دستور توقیف عملیات مربوط به موارد مذکور در این قانون را صادر و در خارج از نوبت رسیدگی و بر اساس ضوابط مربوطه حکم قطعی صادر نمایند.

تبصره ۱- سازمان‌ها و مؤسسات و شرکت‌های دولتی و شهرداری‌ها و نهادهای عمومی و شرکت‌ها و مؤسسات دولتی که شمول قانون نسبت به آنها مستلزم ذکر نام است نیز مشمول مقررات این قانون می‌باشد.

تبصره ۲- هر یک از کارکنان دولت و شهرداری‌ها و نهادها که در اجرای این قانون به تشخیص دادگاه صالحه تخلفی نموده باشند به جزای نقدی تا سه برابر بهای اراضی و باغ‌ها به قیمت روز با کاربری جدید و در صورت تکرار علاوه بر جریمه مذکور به انفصال دائم از خدمات دولتی و شهرداری‌ها محکوم خواهند شد. سردفتران متخلف نیز به شش ماه تا دو سال تعلیق محکوم خواهند شد.

۱. گفتنی است این طرح ابتدا با عنوان «طرح بهره‌برداری از ذخائر دریای مازندران» به مجلس تقدیم شده است، لیکن عنوان آن، هنگام بررسی در مجلس تغییر کرده است.

۱-۲۶-۱- ماده (۲۱)^(۱) با توجه به بند (۴) اصل ۱۵۶ قانون اساسی که «مسئولیت تفتیش و کشف جرائم را به نیروی انتظامی محول نموده است» مبهم است و پس از رفع ابهام اظهار نظر خواهد شد.

۲۷-۱. نظر شماره ۸۶۰ مورخ ۱۳۷۴/۶/۲۹ شورای نگهبان در خصوص طرح تشکیل سازمان نظام پزشکی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۷۴/۶/۱۴ مجلس شورای اسلامی

۱-۲۷-۱- نظر به ابهام ماده (۲۶)^(۲) که نمی‌شود به غیر از هیئت‌های بدوی

۱. ماده ۲۱- مسئولیت تفتیش و کشف جرائم در اجرای این قانون و آیین‌نامه اجرایی آن به عهده نیروی انتظامی می‌باشد.

تبصره- حدود اختیارات و شرح وظایف مأمورین نیروی انتظامی در اجرای این قانون با توجه به مقررات نیروی انتظامی تعیین خواهد شد.

مصوبه اصلاحی (نهایی) مورخ ۱۳۷۴/۶/۱۴ مجلس به منظور رفع ایراد شورا:

ماده ۲۱- بازرسی و کشف جرائم در اجرای این قانون و آیین‌نامه اجرایی آن از طریق نیروی انتظامی به عنوان ضابط قوه قضائیه انجام می‌شود.

۲. ماده ۲۶- به منظور رسیدگی به اعتراضات و شکایات اشخاص (حقیقی و حقوقی) از طرز کار هیئت‌های بدوی انتظامی موضوع ماده (۲۵) این قانون نظارت عالی بر کار هیئت‌های بدوی انتظامی و ایجاد هماهنگی بین آنها و تجدیدنظر در احکام صادره از سوی هیئت‌های بدوی انتظامی مذکور و عزل و نصب اعضای ذی‌ربط هیئت‌های مذکور، هیئتی بنام هیئت عالی انتظامی با ترکیب زیر در سازمان مرکزی نظام پزشکی تشکیل می‌گردد:

۱- یک نفر از قضات متدین و با تقوا و با تجربه به معرفی رئیس قوه قضائیه

۲- رئیس سازمان پزشکی قانونی کشور

۳- پنج نفر از پزشکان متخصص، مسلمان و متدین و خوش سابقه با تجربه کاری حداقل هفت سال در حرفه مربوطه

۴- یک نفر از دندانپزشکان مسلمان و متدین و خوش سابقه با تجربه کاری حداقل هفت سال در حرفه مربوطه

۵- یک نفر از دکترهای داروساز مسلمان و متدین و خوش سابقه با تجربه کاری حداقل هفت سال در حرفه مربوطه

۶- یک نفر از لیسانس‌های مامایی مسلمان و متدین و خوش سابقه با تجربه کاری حداقل هفت سال در حرفه مربوطه

۷- یک نفر از متخصصین و دکترای علوم آزمایشگاهی تشخیص طبی (حرفه‌ای و متخصص) مسلمان و متدین و خوش سابقه با تجربه کاری حداقل هفت سال در حرفه مربوطه

تبصره ۱- هیئت عالی انتظامی موضوع ماده فوق می‌تواند مسئولیت رسیدگی به تخلفات صنفی و

شکایت نمود، مغایر اصل ۱۵۶ قانون اساسی شناخته شد.

۲۸-۱. نظر شماره ۷۹/۲۱/۱۹۵۵ مورخ ۱۳۷۹/۱۲/۱۰ شورای نگهبان در خصوص طرح حفظ حریم دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی و حوزه‌های علمیه و بیوت مراجع تقلید^(۱) مصوب ۱۳۷۹/۱۱/۲۶ مجلس شورای اسلامی

→

حرفه‌ای شاغلین حَرَف پزشکی و وابسته پزشکی چند شهرستان را به یک هیئت بدوی انتظامی محول و واگذار نمایند.

تبصره ۲- افراد مذکور در بندهای (۳)، (۴)، (۵)، (۶) و (۷) ماده فوق با پیشنهاد رئیس کل سازمان و تصویب شورای عالی نظام پزشکی با حکم رئیس کل سازمان برای مدت (۲) سال منصوب می‌گردند. عزل آنها قبل از انقضای مدت (۲) سال با رئیس کل سازمان خواهد بود و تجدید انتخاب آنها برای دوره‌های بعدی بلاشکال است.

تبصره ۳- نحوه کار هیئت عالی انتظامی و هیئت‌های بدوی انتظامی موضوع مواد (۲۵) و (۲۶) این قانون، و ترتیب تشکیل جلسات آنها طبق دستورالعملی خواهد بود که توسط هیئت عالی انتظامی تهیه و به تأیید رئیس کل سازمان خواهد رسید.

مصوبه اصلاحی (نهایی) مورخ ۱۳۷۴/۹/۱۲ مجلس به منظور رفع ایراد شورا:

ماده ۲۶- ...

۱- ...

۶- یک نفر از لیسانسیه‌های پروانه‌دار گروه پزشکی مسلمان و متدین و خوش سابقه با تجربه کاری حداقل هفت سال در حرفه مربوطه

۷- یک نفر از متخصصین و دکترای علوم آزمایشگاهی تشخیص طبی (حرفه‌ای و متخصص) مسلمان و متدین و خوش سابقه با تجربه کاری حداقل هفت سال در حرفه مربوطه
تبصره ۱- ...

تبصره ۲- افراد مذکور در بندهای (۳)، (۴)، (۵)، (۶) و (۷) ماده فوق با پیشنهاد رئیس کل سازمان و تصویب شورای عالی نظام پزشکی با حکم رئیس کل سازمان برای مدت (۲) سال منصوب می‌گردند. عزل آنها قبل از انقضای مدت (۲) سال با رئیس کل سازمان خواهد بود و تجدید انتخاب آنها برای دوره‌های بعدی بلاشکال است.

تبصره ۳- در صورتی که کسی نسبت به رأی نظام پزشکی شاکی باشد، می‌تواند به دادگاه صالح شکایت کند.

تبصره ۴- نحوه کار هیئت عالی انتظامی و هیئت‌های بدوی انتظامی موضوع مواد (۲۵) و (۲۶) این قانون، و ترتیب تشکیل جلسات آنها طبق دستورالعملی خواهد بود که توسط هیئت عالی انتظامی تهیه و به تأیید رئیس کل سازمان خواهد رسید.

۱. گفتنی است این طرح ابتدا با عنوان «طرح ممنوعیت ورود نیروهای مسلح به دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی کشور» به مجلس تقدیم شده است، لیکن عنوان آن، هنگام بررسی در مجلس تغییر کرده است.

۱-۲۸-۱- ماده واحده چون در مواردی موجب به خطر افتادن سلامت و امنیت جان دانشگاهیان و روحانیان و افراد حاضر در اماکن یادشده می‌شود و نیز مانع تأمین امنیت می‌گردد، خلاف بند (۱۴) اصل سوم قانون اساسی است.

و نیز از این نظر که مانع انجام وظیفه قوه قضائیه، مذکور در اصل ۱۵۶ قانون اساسی است مغایر اصل مزبور می‌باشد. و از این حیث که در مواردی شامل منع پی‌گیری و جلب دستگیری محکومان مورد تعقیب ضابطین قوه قضائیه و احضار و جلب مدعی علیه و متهم که در دادگاه علیه او طرح شکایت شده است می‌شود، خلاف شرع است.

بند (الف) و (ب) تبصره (۴) چون مبنی بر اصل منع مذکور در ماده واحده است، از این نظر اشکال اصل ماده در آنجا هم جاری است.

بند (ج) تبصره (۴) نیز نسبت به نیروهای انتظامی و نظامی، ایرادات اصل ماده واحده را داراست و در مورد نیروهای اطلاعاتی چون مانع وظیفه تأمین امنیت است، خلاف بند (۱۴) اصل سوم قانون اساسی می‌باشد.^(۱)

۲۹-۱. نظر شماره ۷۹/۲۱/۲۰۱۸ مورخ ۱۳۷۹/۱۲/۲۰ شورای نگهبان در خصوص طرح اصلاح ماده (۱۲۸) قانون آیین دادرسی دادگاه‌های عمومی و انقلاب مصوب ۱۳۷۸/۶/۲۸، مصوب ۱۳۷۹/۱۲/۷ مجلس شورای اسلامی

۱-۲۹-۱- مشروط کردن عدم حضور وکیل در موارد امنیتی به تقاضای وزارت اطلاعات چون منافی با استقلال قوه قضائیه است، خلاف اصل ۱۵۶ قانون اساسی می‌باشد.^(۲)

۱. برای آگاهی تفصیلی نسبت به مستندات قانونی این نظر، رجوع کنید به همین مجموعه، ذیل اصل سوم، شماره ۱-۵۵-۱.

۲. ماده واحده- ماده (۱۲۸) قانون آیین دادرسی دادگاه‌های عمومی و انقلاب مصوب ۱۳۷۸/۶/۲۸ به شرح زیر اصلاح می‌گردد:

ماده ۱۲۸- متهم در مرحله تحقیق و دادرسی حق مراجعه به وکیل و انعقاد قرارداد وکالت را دارد. وکیل متهم در مرحله تحقیق و در جلسات بازپرسی حضور یافته و پس از خاتمه تحقیقات می‌تواند مطالبی را که برای کشف حقیقت و دفاع از متهم یا اجرای قوانین لازم بداند به قاضی اعلام نماید. اظهارات وکیل در صورت جلسه منعکس می‌شود.

تبصره- تنها در موارد امنیتی با تقاضای وزارت اطلاعات و موافقت قاضی می‌توان حضور وکیل در مراحل بازجویی و تحقیق را منع نمود.

→

مصوبه اصلاحی مورخ ۱۳۸۰/۲/۹ مجلس به منظور رفع ایراد شورا:
ماده واحده- ماده (۱۲۸) قانون آیین دادرسی دادگاه‌های عمومی و انقلاب مصوب ۱۳۷۸/۶/۲۸ به شرح زیر اصلاح می‌گردد:

ماده ۱۲۸- متهم در مرحله تحقیق و دادرسی حق مراجعه به وکیل و انعقاد قرارداد وکالت را دارد. وکیل متهم در مرحله تحقیق و در جلسات بازپرسی حضور یافته و پس از خاتمه تحقیقات می‌تواند مطالبی را که برای کشف حقیقت و دفاع از متهم یا اجرای قوانین لازم بداند به قاضی اعلام نماید. اظهارات وکیل در صورت جلسه منعکس می‌شود.
تبصره- تنها در موارد منافی عفت و یا اقدامات تروریستی حضور وکیل در مراحل بازجویی و تحقیق موکول به نظر دادگاه خواهد بود.

گفتنی است هر چند با اصلاح این مصوبه از سوی مجلس، ایراد مربوط به مغایرت این ماده با اصل ۱۵۶ بر طرف شده است، لیکن تبصره اصلاحی، از جهتی دیگر (مغایرت با شرع)، به شرح زیر با ایراد شورای نگهبان مواجه شده است:

نظر شماره ۸۰/۲۱/۱۳۲۲ مورخ ۱۳۸۰/۲/۲۶ شورای نگهبان در خصوص طرح اصلاح ماده (۱۲۸) قانون آیین دادرسی دادگاه‌های عمومی و انقلاب مصوب ۱۳۷۸/۶/۲۸، مصوب ۱۳۸۰/۲/۹ مجلس شورای اسلامی:
۱- ...

۲- چون اصلاح ماده اصلاحی حضور وکیل را در همه موارد اجازه می‌دهد و تبصره اصلاحی تنها در مورد اقدامات تروریستی حضور وکیل را منوط به نظر دادگاه دانسته است و قهراً مواردی که موضوع جنبه محرمانه دارد و یا حضور غیر متهم موجب فساد می‌شود هنوز مشمول جواز مذکور در اصل ماده است، فلذا ایراد مذکور در بند دوم نظریه [در مورد تبصره ماده واحده، حذف مواردی که موضوع جنبه محرمانه دارد یا حضور غیر متهم موجب فساد می‌شود از تبصره ماده (۱۲۸) قانون آیین دادرسی دادگاه‌های عمومی مصوب ۱۳۷۸/۶/۲۸ و حصر منع حضور وکیل در دادگاه به مورد مذکور در تبصره، خلاف شرع است] رفع نشده است و از این رو خلاف شرع شناخته شد.

با عنایت به اظهار نظر شماره ۸۰/۲۱/۱۳۲۲ مورخ ۱۳۸۰/۲/۲۶ شورای نگهبان مبنی بر برطرف نشدن ایراد شورای نگهبان نسبت به این مصوبه و با توجه به اصرار مجلس بر مصوبه خویش، این مصوبه به مجمع تشخیص مصلحت نظام ارجاع شد.

مصوبه مورخ ۱۳۸۲/۳/۱۷ مجمع تشخیص مصلحت نظام:

ماده واحده- با عنایت به اینکه مهلت اجرای آزمایشی قانون آیین دادرسی دادگاه‌های عمومی و انقلاب مصوب ۱۳۷۸/۶/۲۸ مجلس شورای اسلامی، در تاریخ ۱۳۸۲/۶/۲۹ به پایان می‌رسد، لذا ماده (۱۲۸) قانون مذکور و تبصره آن (به شرح ذیل) ابقاء می‌شود.

ماده ۱۲۸- متهم می‌تواند یک نفر وکیل همراه خود داشته باشد. وکیل متهم می‌تواند بدون مداخله در امر تحقیق پس از خاتمه تحقیقات مطالبی را که برای کشف حقیقت و دفاع از متهم یا اجرای قوانین لازم بداند به قاضی اعلام نماید. اظهارات وکیل در صورت جلسه منعکس می‌شود.

تبصره- در مواردی که موضوع جنبه محرمانه دارد یا حضور غیر متهم به تشخیص قاضی موجب فساد

←

**۳۰-۱. نظر شماره ۸۰/۲۱/۱۶۲۲ مورخ ۱۳۸۰/۴/۲ شورای نگهبان در خصوص طرح
جرایم سیاسی مصوب ۱۳۸۰/۳/۸ مجلس شورای اسلامی**

۱-۳۰-۱. اطلاق ماده (۱۹) و تبصره (۱) آن،^(۱) خلاف شرع و مغایر اصول ۳۶، ۵۷، ۶۱، ۱۵۶، ۱۵۹ و ۱۶۷ قانون اساسی تشخیص داده شد.
۲-۳۰-۱. اطلاق ماده (۲۰)،^(۲) خلاف شرع و مغایر اصول ۳۶، ۵۷، ۶۱، ۱۵۶، ۱۵۹ و ۱۶۷ قانون اساسی تشخیص داده شد.

**۳۱-۱. نظر شماره ۸۰/۲۱/۲۱۰۲ مورخ ۱۳۸۰/۶/۱۱ شورای نگهبان در خصوص لایحه
موافقتنامه بین دولت جمهوری اسلامی ایران و کمیته حقوقی مشورتی آسیایی.
آفریقای راجع به ایجاد مرکز منطقه‌ای داوری در تهران مصوب ۱۳۸۰/۵/۲۳ مجلس
شورای اسلامی**

۱-۳۱-۱. بند (۴) ماده (۴)^(۳) خلاف موازین شرع و مغایر اصولی از قانون اساسی
من جمله بند (۹) اصل ۳ و بند (۱) اصل ۱۵۶ و اصل ۳۴ قانون اساسی شناخته شد.

**۳۲-۱. نظر شماره ۸۰/۲۱/۲۱۰۳ مورخ ۱۳۸۰/۶/۱۱ شورای نگهبان در خصوص طرح
ایجاد سازمان نظام پرستاری جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۸۰/۵/۲۱ مجلس
شورای اسلامی**

۱-۳۲-۱. ماده (۲۶)^(۴) از این جهت که مستلزم محدود کردن اختیارات قاضی و
رسیدگی قضایی است، خلاف موازین شرع و مغایر بند (۱) اصل ۱۵۶ و بند (۹) اصل
سوم و اصول ۳۲، ۳۴ و ۳۶ قانون اساسی شناخته شد.

→

گردد و همچنین در خصوص جرائم علیه امنیت کشور حضور وکیل در مرحله تحقیق با اجازه دادگاه
خواهد بود.

۱. برای آگاهی تفصیلی نسبت به مستندات قانونی این نظر، رجوع کنید به همین مجموعه، ذیل اصل
سی و ششم، شماره ۱-۱۸-۱.

۲. برای آگاهی تفصیلی نسبت به مستندات قانونی این نظر، رجوع کنید به همین مجموعه، ذیل اصل
سی و ششم، شماره ۱-۱۸-۲.

۳. برای آگاهی تفصیلی نسبت به مستندات قانونی این نظر، رجوع کنید به همین مجموعه ذیل اصل
سوم، شماره ۱-۵۸-۲.

۴. برای آگاهی تفصیلی نسبت به مستندات قانونی این نظر، رجوع کنید به همین مجموعه ذیل اصل
سوم، شماره ۱-۵۹-۲.

۳۳-۱. نظر شماره ۸۰/۲۱/۲۱۰۹ مورخ ۱۳۸۰/۶/۱۲ شورای نگهبان در خصوص طرح الحاق دو تبصره به ماده واحده قانون ابطال اسناد فروشی رقبات آب و اراضی موقوفه مصوب ۱۳۶۳/۱/۲۸،^(۱) مصوب ۱۳۸۰/۵/۲۱ مجلس شورای اسلامی

۱-۳۳-۱- در تبصره (۵)^(۲) چون در صورت وجود اختلاف، رسیدگی به دادگاه محول نشده است، اطلاقش مغایر بند (۱) اصل ۱۵۶ و اصل ۳۴ قانون اساسی شناخته شد.

۳۴-۱. نظر شماره ۸۰/۲۱/۲۸۷۹ مورخ ۱۳۸۰/۱۰/۲ شورای نگهبان در خصوص لایحه اصلاح قانون تشکیل دادگاه‌های عمومی و انقلاب^(۳) مصوب ۱۳۸۰/۹/۶ مجلس شورای اسلامی

۱-۳۴-۱- در تبصره (۴) ماده (۳)، ارسال پرونده‌های موضوع صدر تبصره (۱) ماده (۴) جهت ادامه رسیدگی به دادگاه کیفری استان، اطلاق آن چون موجب تضییع حقوق مردم می‌گردد، لذا خلاف موازین شرع و بند (۲) اصل ۱۵۶ قانون اساسی شناخته شد.^(۴)

۱. گفتنی است این طرح ابتدا با عنوان «طرح الحاق یک تبصره به ماده واحده قانون ابطال اسناد فروش رقبات آب و اراضی موقوفه مصوب ۱۳۶۳/۱/۲۸» به مجلس تقدیم شده است، لیکن عنوان آن، هنگام بررسی در مجلس تغییر کرده است.

۲. برای آگاهی تفصیلی نسبت به مستندات قانونی این نظر، رجوع کنید به همین مجموعه، ذیل اصل سی و چهارم، شماره ۱-۱۳۱.

۳. گفتنی است این لایحه ابتدا با عنوان «لایحه اصلاح پاره‌ای از مواد قانون تشکیل دادگاه‌های عمومی و انقلاب» به مجلس تقدیم شده است، لیکن عنوان آن، هنگام بررسی در مجلس تغییر کرده است.

۴. ماده (۳) و تبصره‌های (۲) و (۳) آن به شرح زیر اصلاح و یک تبصره به عنوان تبصره (۴) به آن الحاق می‌گردد:

ماده ۳- در هر حوزه قضایی که دادگاه عمومی تشکیل شده یا بشود یک دادرسی نیز در معیت آن تشکیل می‌گردد. تشکیلات، حدود صلاحیت، وظایف و اختیارات دادرسی مذکور که «دادرسی عمومی و انقلاب» نامیده می‌شود، تا زمان تصویب آیین دادرسی مربوطه که حداکثر شش ماه پس از تصویب این قانون خواهد بود، بر طبق قانون اصول و محاکمات جزایی و اصلاحات بعدی آن و قانون امور حسبی و سایر قوانین می‌باشد.

تبصره ۲- ...

تبصره ۴- با اجرای این قانون کلیه پرونده‌های موضوع تبصره (۱) ماده (۴)^{*} در هر مرحله‌ای که باشند، جهت ادامه رسیدگی به دادگاه کیفری استان مربوطه ارسال و سایر پرونده‌های موجود کماکان در همان دادگاه و بدون نیاز به کیفرخواست رسیدگی و صدور حکم خواهد شد.

[* ماده ۴- ...]

۱-۳۴-۲ در تبصره (۳) ماده (۱۳)،^(۱) شرایط محدودکننده‌ای برای تصدی مناصب

→

تبصره ۱- رسیدگی به جرایمی که مجازات قانونی آنها قصاص نفس یا قصاص عضو یا رجم یا صلب یا اعدام یا حبس ابد است و همچنین رسیدگی به جرایم مطبوعاتی و سیاسی به نحوی که در مواد بعدی ذکر می‌شود، در دادگاه کیفری استان به عمل خواهد آمد.

رسیدگی به کلیه اتهامات اعضاء مجمع تشخیص مصلحت نظام، شورای نگهبان، نمایندگان مجالس خبرگان و شورای اسلامی، وزراء و معاونین آنها، معاونان و مشاوران رؤسای سه قوه، سفرا، دادستان و رئیس دیوان محاسبات، دارندگان پایه قضایی، استانداران، فرمانداران و افسران نظامی و انتظامی از درجه سرتیپ و بالاتر و مدیران کل اطلاعات استان‌ها در صلاحیت دادگاه کیفری استان تهران می‌باشد.

مصوبه اصلاحی (نهایی) مورخ ۱۳۸۱/۲/۳ مجلس به منظور رفع ایراد شورا:

ماده (۳) و تبصره‌های (۲) و (۳) آن به شرح زیر اصلاح و سه تبصره به عنوان تبصره‌های (۴)، (۵) و (۶) به آن الحاق می‌گردد:

ماده ۳- در حوزه قضایی هر شهرستان یک دادسرا نیز در معیت دادگاه‌های آن حوزه تشکیل می‌گردد. تشکیلات، حدود صلاحیت، وظایف و اختیارات دادسرای مذکور که «دادسرای عمومی و انقلاب» نامیده می‌شود، تا زمان تصویب آیین دادرسی مربوطه، طبق قانون آیین دادرسی دادگاه‌های عمومی و انقلاب در امور کیفری مصوب ۱۳۷۸/۶/۲۸ کمیسیون حقوقی و قضایی مجلس شورای اسلامی و مقررات مندرج در این قانون به شرح ذیل می‌باشد:

الف- ...

تبصره ۴- جرایمی که تا تاریخ اجرای این قانون مستقیماً در دادگاه مطرح شده است در همان دادگاه بدون نیاز به کیفرخواست و رسیدگی دادسرا رسیدگی خواهد شد و چنانچه نیاز به انجام تحقیقات و یا اقداماتی جهت کشف جرم باشد، دادگاه باید رأساً نسبت به انجام آن اقدام کند.

تبصره ۵- ...

۱. ماده واحده- قانون تشکیل دادگاه‌های عمومی و انقلاب مصوب ۱۳۷۳/۴/۱۵ به شرح ذیل اصلاح می‌گردد:

۱- ...

۷- متن زیر جانشین مفاد ماده (۱۳) شده، سه تبصره به عنوان تبصره‌های (۱)، (۲) و (۳) به آن الحاق می‌گردد:

ماده ۱۳- برای تأمین کادر قضایی دادسراها، رئیس قوه قضائیه از قضات تحقیق فعلی و دادرسان علی‌البدل دادگاه‌ها و سایر قضاتی که مقتضی بداند استفاده خواهد نمود و شعبی از دادگاه‌ها را که با تأسیس دادسرا غیر لازم تشخیص دهد منحل خواهد کرد و حتی‌الامکان حذف شعب اضافی از آخرین شعب دادگاه‌ها انجام خواهد شد.

تبصره ۱- ...

تبصره ۳- رئیس کل دادگستری استان باید حداقل دارای پایه ده قضایی و رئیس دادگستری هر حوزه قضایی باید حداقل دارای پایه نه و ده سال سابقه کار قضایی و دادستان هر حوزه قضایی باید حداقل

←

قضایی تعیین شده که موجب اختلال در امر قضاء و نتیجتاً منجر به تضییع حقوق مردم می‌گردد؛ لذا مغایر اصل ۱۵۶ قانون اساسی شناخته شد.

۳-۳۴- بند (ب) ماده (۱۴)،^(۱) ایراد ... و ذیل بند (۷) [= ایراد مذکور در بند ۱-۳۴-۲] را دارد.

۴-۳۴- در ذیل تبصره (۱) ماده (۲۰)^(۲) عنوان شده است که وفق مقررات

→

دارای پایه هشت و ده سال سابقه کار قضایی و رئیس شعبه تجدیدنظر باید حداقل دارای پایه نه قضایی و رؤسای شعب باید دارای پایه هفت قضایی باشند.

مصوبه اصلاحی (نهایی) مورخ ۱۳۸۱/۲/۳ مجلس به منظور رفع ایراد شورا:

تبصره ۳- به جز موارد ضروری به تشخیص رئیس قوه قضائیه، رئیس کل دادگستری استان باید حداقل دارای ده سال سابقه کار قضایی، رئیس دادگاه تجدیدنظر حداقل هشت سال و دادستان و رئیس دادگستری شهرستان حداقل شش سال سابقه کار قضایی داشته باشد.

۱. ماده واحده- قانون تشکیل دادگاه‌های عمومی و انقلاب مصوب ۱۳۷۳/۴/۱۵ به شرح ذیل اصلاح می‌گردد:

۱- ...

۸- ماده (۱۴) و تبصره (۱) آن به شرح زیر اصلاح می‌شود:

ماده ۱۴-

الف- دادگاه‌های عمومی حقوقی با حضور رئیس دادگاه و یا دادرس علی‌البدل تشکیل می‌شود و تمام اقدامات و تحقیقات به وسیله رئیس دادگاه یا دادرس علی‌البدل وفق قانون آیین دادرسی مربوط انجام می‌گردد و اتخاذ تصمیم قضایی و انشای رأی با قاضی دادگاه است.

ب- دادگاه‌های خانواده با حضور مشاور قضایی زن که دارای پایه قضایی اقدام به رسیدگی نموده و نظر مشورتی آنان قبل از صدور حکم توسط رئیس دادگاه اخذ خواهد شد.

ج- دادگاه‌های عمومی جزائی و انقلاب با حضور رئیس دادگاه یا دادرس علی‌البدل و دادستان یا معاون او یا یکی از دادیاران به تعیین دادستان تشکیل می‌گردد و فقط به جرائم مندرج در کیفرخواست وفق قانون آیین دادرسی مربوط رسیدگی می‌نماید و انشای رأی پس از استماع نظریات و مدافعات دادستان یا نماینده او وفق قانون بر عهده قاضی دادگاه است.

تبصره ۱- هرگاه دادگاه نقصی در تحقیقات مشاهده نمود یا انجام اقدامی را لازم بداند، خود تکمیل می‌نماید و نیز می‌تواند رفع نقص و تکمیل پرونده را با ذکر موارد نقص از دادرسای مربوط درخواست کند.

مصوبه اصلاحی (نهایی) مورخ ۱۳۸۱/۲/۳ مجلس به منظور رفع ایراد شورا:

ب- دادگاه‌های خانواده حتی‌المقدور با حضور مشاور قضایی زن که دارای پایه قضایی است اقدام به رسیدگی نموده و نظر مشورتی آنان قبل از صدور حکم توسط رئیس دادگاه اخذ خواهد شد.

۲. برای آگاهی تفصیلی نسبت به مستندات قانونی این نظر، رجوع کنید به همین مجموعه، ذیل اصل هفتاد و دوم، شماره ۱-۳-۲.

قوانین محاکم جنایی مصوب ۱۳۳۷ و ۱۳۳۹ رسیدگی شود، چون این قوانین منسوخ گردیده‌اند طرح مجدد آنها منوط به طی مراحل قانونی است؛ لذا مغایر اصول ۷۲ و ۷۴ و ۹۴ قانون اساسی شناخته شد. همچنین اطلاق رسیدگی به جرائم مطبوعاتی و سیاسی صرفاً در دادگاه کیفری استان چون در مواردی موجب تضییع حقوق مردم می‌شود، لذا خلاف موازین شرع و اصل ۱۵۶ قانون اساسی شناخته شد.

۳۵-۱. نظر شماره ۸۰/۲۱/۳۰۳۰ مورخ ۱۳۸۰/۱۰/۱۸ شورای نگهبان در خصوص طرح هیئت منصفه^(۱) مصوب ۱۳۸۰/۱۰/۳ مجلس شورای اسلامی ۱-۳۵-۱- چون در ماده (۳)^(۲) ضمانت اجرایی برای تشکیل به موقع شورا پیش‌بینی

۱. گفتنی است این طرح ابتدا با عنوان «طرح تشکیل هیئت منصفه» به مجلس تقدیم شده است، لیکن عنوان آن، هنگام بررسی در مجلس تغییر کرده است.

۲. ماده ۳- اعضای هیئت منصفه در هر استان زیر نظر شورایی به ریاست استاندار و عضویت رئیس کل دادگستری، مدیر کل فرهنگ و ارشاد اسلامی، رئیس شورای اسلامی استان و در غیاب وی رئیس شورای اسلامی مرکز استان و سه نفر از نمایندگان مجلس شورای اسلامی به انتخاب مجلس تعیین خواهند شد.

شورای فوق‌الذکر پس از اعلام عمومی و جمع‌آوری تقاضاهای داوطلبان عضویت در هیئت منصفه نمایندگان اصلی و علی‌البدل هر صنف یا گروه اجتماعی را به قید قرعه و به صورت علنی تعیین خواهد کرد.

در صورت فوت، استعفاء یا فقدان شرایط تعیین‌شده در این قانون برای هر یک از اعضای اصلی یکی از اعضای علی‌البدل به ترتیب جایگزین وی خواهد شد.

تبصره- پس از تعیین اعضای هیئت منصفه هر استان، استاندار ظرف دو هفته از کلیه آنها برای تشکیل جلسه دعوت به عمل خواهد آورد. جلسه با حضور تعداد نصف به علاوه یک اعضای رسمیت خواهد یافت. اعضای هیئت منصفه از بین خود یک نفر را به عنوان دبیر هیئت منصفه برای مدت دو سال انتخاب خواهند کرد. دبیر مسئولیت اداره دبیرخانه را به عهده خواهد داشت. در صورتی که در اولین بار جلسه هیئت منصفه به حد نصاب نرسد برای بار دوم ظرف دو هفته از تاریخ جلسه اول، استاندار اعضای هیئت منصفه را دعوت خواهد کرد و در صورت حضور یک سوم اعضای جلسه رسمیت می‌یابد. در صورتی که بار دوم نیز جلسه به رسمیت نرسد شورای مذکور در این ماده ظرف دو هفته تشکیل جلسه داده و دبیر هیئت منصفه را تعیین خواهد کرد. حداقل یک ماه قبل از اتمام دوره مسئولیت دبیر هیئت منصفه دبیر جدید به روش فوق‌الذکر انتخاب خواهد شد.

مصوبه اصلاحی مورخ ۱۳۸۱/۱/۱۸ مجلس به منظور رفع ایراد شورا:

ماده ۳- اعضای هیئت منصفه در هر استان زیر نظر هیئتی به ریاست رئیس شورای اسلامی استان و عضویت رئیس شورای اسلامی مرکز استان و رئیس کل دادگستری استان به ترتیب زیر تعیین خواهند شد:

شورای فوق‌الذکر پس از اعلام عمومی و جمع‌آوری تقاضاهای داوطلبان عضویت در هیئت منصفه نمایندگان اصلی و علی‌البدل هر صنف یا گروه اجتماعی را به قید قرعه و به صورت علنی تعیین خواهد کرد.

در صورت فوت، استعفاء یا فقدان شرایط تعیین‌شده در این قانون برای هر یک از اعضاء اصلی یکی از اعضاء علی‌البدل به ترتیب جایگزین وی خواهد شد.

تبصره ۱- در غیاب رئیس شورای اسلامی استان، رئیس شورای اسلامی مرکز استان مسئولیت آن را به عهده خواهد گرفت و یکی دیگر از اعضای شورای اسلامی مرکز استان به انتخاب آن شورا به عضویت هیئت درخواهد آمد.

تبصره ۲- پس از تعیین اعضای هیئت منصفه هر استان، رئیس هیئت مذکور در این ماده ظرف دو هفته از کلیه آنها برای تشکیل جلسه دعوت به عمل خواهد آورد. جلسه با حضور تعداد نصف به علاوه یک اعضاء رسمیت خواهد یافت. اعضاء هیئت منصفه از بین خود یک نفر را به عنوان دبیر هیئت منصفه برای مدت دو سال انتخاب خواهند کرد. دبیر، مسئولیت اداره دبیرخانه را به عهده خواهد داشت. در صورتی که در اولین بار جلسه هیئت منصفه به حد نصاب نرسد برای بار دوم ظرف دو هفته از تاریخ جلسه اول، رئیس هیئت مذکور در این ماده اعضاء هیئت منصفه را دعوت خواهد کرد و در صورت حضور یک سوم اعضاء جلسه رسمیت می‌یابد. در صورتی که بار دوم نیز جلسه به رسمیت نرسد هیئت مذکور در این ماده ظرف دو هفته تشکیل جلسه داده و دبیر هیئت منصفه را تعیین خواهد کرد. حداقل یک ماه قبل از اتمام دوره مسئولیت دبیر هیئت منصفه دبیر جدید به روش فوق‌الذکر انتخاب خواهد شد.

تبصره ۳- در صورتی که یک ماه پس از ابلاغ آیین‌نامه اجرایی، هیئت مذکور تشکیل نشد، شورای اسلامی مرکز استان وظیفه قرعه‌کشی را بر عهده خواهد گرفت.

نظر شماره ۸۱/۳۰/۲۰۲ مورخ ۱۳۸۱/۲/۲۲ شورای نگهبان در خصوص طرح هیئت منصفه مصوب ۱۳۸۱/۱/۱۸ مجلس شورای اسلامی:

- اشکال ماده (۳) از جهت مغایرت با اصل ۱۵۷ قانون اساسی در ترکیب موجود نیز وارد است.
- دادن ریاست هیئت به رئیس شورای اسلامی مرکز استان و عضویت یکی از اعضاء دیگر این شورا برخلاف اصل ۱۵۷ قانون اساسی می‌باشد.
- تبصره (۳) ماده (۳) مغایر با اصول ۱۰۰، ۱۰۱، ۱۵۶ و ۱۵۷ قانون اساسی تشخیص داده شد.

مصوبه اصلاحی مورخ ۱۳۸۱/۲/۱۵ مجلس به منظور رفع ایراد شورا:

ماده ۳- انتخاب اعضای اصلی و علی‌البدل هیئت منصفه هر استان از بین اقشار و صنوف مختلف از طریق اعلام عمومی و جمع‌آوری تقاضاهای داوطلبان عضویت در هیئت منصفه به قید قرعه و به صورت علنی خواهد بود. هیئت منصفه هر استان در اولین جلسه خود یکی از اعضاء را برای مدت دو سال به عنوان دبیر هیئت منصفه انتخاب خواهد کرد. دبیر، مسئولیت اداره دبیرخانه را به عهده دارد. حداقل یک ماه قبل از اتمام دوره مسئولیت دبیر هیئت منصفه، دبیر جدید به وسیله هیئت منصفه استان انتخاب خواهد شد.

(گفتنی است هر چند با اصلاح این مصوبه از سوی مجلس، ایراد مربوط به مغایرت این ماده با اصل ۱۵۶ برطرف شده است، لیکن ماده (۳) اصلاحی مزبور، از جهتی دیگر (مغایرت با اصل ۸۵ قانون اساسی) با ایراد

نشده و در صورت عدم تعیین به موقع اعضای هیئت منصفه موجب عدم تشکیل به موقع دادگاه و باعث اختلال در امر قضا می‌گردد و لذا، مغایر اصل یکصد و پنجاه و ششم قانون اساسی شناخته شد.

۱-۳۵-۲- تبصره‌های (۲) و (۳) ماده (۱۳)،^(۱) خلاف موازین شرع و مغایر اصول سی و ششم، یکصد و پنجاه و ششم، یکصد و پنجاه و نهم و یکصد و شصت و هفتم قانون اساسی و همچنین با توجه به ایراد بند (۳)، مغایر اصول پنجاه و هفتم و شصت و یکم قانون اساسی شناخته شد.

۱-۳۶. نظر شماره ۸۱/۳۰/۲۰۰ مورخ ۱۳۸۱/۲/۲ شورای نگهبان در خصوص طرح الحاق یک ماده به قانون دیوان محاسبات کشور مصوب ۱۳۶۱،^(۲) مصوب ۱۳۸۱/۱/۲۱ مجلس شورای اسلامی

۱-۳۶-۱- معتبر بودن گزارشات مذکور در تبصره (۲) ماده (۸)^(۳) برای مراجع

→

شورای نگهبان مواجه شده است. برای آگاهی از ادامه مراحل بررسی این مصوبه، به ذیل اصل ۸۵ شماره ۱-۷۲ در همین مجموعه، مراجعه کنید.)

۱. برای آگاهی تفصیلی نسبت به مستندات قانونی این نظر، رجوع کنید به همین مجموعه، ذیل اصل سی و ششم، شماره ۱-۲۰-۱.

۲. گفتنی است این طرح ابتدا با عنوان «طرح الحاق یک ماده و تبصره به قانون دیوان محاسبات کشور مصوب ۱۳۶۱» به مجلس تقدیم شده است، لیکن عنوان آن، هنگام بررسی در مجلس تغییر کرده است.

۳. ماده واحده- از تاریخ تصویب این قانون یک ماده و دو تبصره به شرح ذیل به عنوان ماده (۸) به قانون دیوان محاسبات کشور مصوب ۱۳۶۱/۱۱/۱۱ الحاق می‌گردد:

ماده ۸- دیوان محاسبات کشور در جهت انجام وظایف قانونی خود می‌تواند از خدمات حسابرسان بخش خصوصی استفاده نماید. حسابرسان مذکور پس از تأیید صلاحیت توسط دیوان محاسبات به عنوان حسابرس مورد تأیید آن دیوان محسوب می‌گردند.

تبصره ۱- آیین‌نامه اجرایی این قانون ظرف سه ماه توسط دیوان محاسبات کشور تهیه و به تصویب کمیسیون برنامه و بودجه و محاسبات مجلس شورای اسلامی خواهد رسید.

تبصره ۲- گزارشات رسمی دیوان محاسبات در مورد عملکرد مالی وزارتخانه‌ها، مؤسسات و شرکت‌های دولتی و نهادهای عمومی غیردولتی و کلیه شرکت‌ها و دستگاه‌هایی که شمول قانون بر آنها مستلزم ذکر یا تصریح نام بوده و یا دارای قوانین خاص هستند برای کلیه مراجع نظارتی و قضایی کشور معتبر و قابل استناد و در حکم گزارش کارشناس رسمی دادگستری می‌باشد.

مصوبه اصلاحی (نهایی) مورخ ۱۳۸۱/۲/۱۵ مجلس به منظور رفع ایراد شورا:

ماده واحده- از تاریخ تصویب این قانون یک ماده به شرح ذیل به عنوان ماده (۸) به قانون دیوان محاسبات کشور مصوب ۱۳۶۱/۱۱/۱۱ الحاق می‌گردد:

←

قضایی و دستگاه‌های نظارتی مقرر در قانون اساسی، خلاف اصول ۱۵۶، ۱۷۳، و ۱۷۴ قانون اساسی شناخته شد.

۳۷-۱. نظر شماره ۸۱/۳۰/۴۹۳ مورخ ۱۳۸۱/۲/۲۸ شورای نگهبان در خصوص لایحه معافیت دستگاه‌های دولتی از پرداخت هزینه دادرسی مصوب ۱۳۸۱/۲/۴ مجلس شورای اسلامی

۳۷-۱- ماده واحده چون به دلایل مختلف موجب اخلاف در وظایف قوه قضائیه می‌گردد، لذا مغایر اصل ۱۵۶ قانون اساسی شناخته شد.^(۱)

۳۸-۱. نظر شماره ۸۱/۳۰/۶۶۲ مورخ ۱۳۸۱/۳/۱۶ شورای نگهبان در خصوص طرح منع شکنجه^(۲) مصوب ۱۳۸۱/۲/۱۸ مجلس شورای اسلامی

۳۸-۱- شورای نظارت بر نحوه رفتار زندانیان موضوع ماده (۶)،^(۳) مغایر اصول

→

ماده ۸- دیوان محاسبات کشور در جهت انجام وظایف قانونی خود در حدود اعتبارات مصوب می‌تواند از خدمات حسابرسان بخش خصوصی استفاده نماید. حسابرسان مذکور پس از تأیید صلاحیت توسط دیوان محاسبات به عنوان حسابرس مورد تأیید آن دیوان محسوب می‌گردند.
تبصره ۱- آیین‌نامه اجرایی این قانون ظرف سه ماه توسط دیوان محاسبات کشور تهیه و به تصویب کمیسیون برنامه و بودجه و محاسبات مجلس شورای اسلامی خواهد رسید.
تبصره ۲- ...

۱. ماده واحده- از تاریخ لازم‌الاجراء شدن قانون آیین دادرسی دادگاه‌های عمومی و انقلاب مصوب ۱۳۷۹/۱/۲۱، کلیه اشخاص و دستگاه‌هایی که قبلاً از معافیت قانونی استفاده می‌نمودند از پرداخت هزینه دادرسی معاف می‌باشند.

با عنایت به اظهار نظر شماره ۸۱/۳۰/۴۹۳ مورخ ۱۳۸۱/۲/۲۸ شورای نگهبان و با توجه به اصرار مجلس بر مصوبه خویش، این مصوبه به مجمع تشخیص مصلحت نظام ارجاع شد.

مصوبه مورخ ۱۳۸۱/۱۰/۱۴ مجمع تشخیص مصلحت نظام:

موضوع «لایحه معافیت دستگاه‌های دولتی از پرداخت هزینه دادرسی» مصوب ۱۳۸۱/۵/۲۷ مجلس شورای اسلامی که مورد ایراد شورای نگهبان قرار گرفته و در اجرای اصل یکصد و دوازدهم (۱۱۲) قانون اساسی به مجمع تشخیص مصلحت نظام ارجاع گردیده بود، در جلسه شنبه مورخ ۱۳۸۱/۱۰/۱۴ مجمع مطرح و نظر شورای نگهبان عیناً مورد تأیید قرار گرفت.

۲. گفتنی است این طرح ابتدا با عنوان «طرح اجرای اصل سی و هشتم (۳۸) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران» به مجلس تقدیم شده است، لیکن عنوان آن، هنگام بررسی در مجلس تغییر کرده است.

۳. برای آگاهی تفصیلی نسبت به مستندات قانونی این نظر، رجوع کنید به همین مجموعه، ذیل اصل پنجاه و هفتم، شماره ۱-۵۲.

۵۷ و ۱۵۶ قانون اساسی شناخته شد.

۱-۳۸-۲- ماده (۷)^(۱) مبنیاً بر ماده (۶)، ایراد دارد و همچنین در این ماده مشخص نیست که عدم تعقیب و پیگیری قضایی نسبت به انجام وظایف قانونی در حدود مقررات است یا ارتکاب تخلف و جرم را نیز شامل می‌شود؛ باید معلوم گردد تا اظهار نظر به عمل آید.

۱-۳۸-۳- اطلاق ماده (۸)^(۲) نسبت به افرادی که از لحاظ قانونی موظف به ادای شهادت و همکاری نیستند، خلاف موازین شرع است. ضمناً با توجه به ایراد مربوط به ماده (۶) [= ایراد مذکور در بند ۱-۳۸-۱]، این ماده باید اصلاح گردد.

۳۹-۱. نظر شماره ۸۱/۳۰/۹۴۲ مورخ ۱۳۸۱/۴/۱۵ شورای نگهبان در خصوص طرح

حمایت از کودکان و نوجوانان مصوب ۱۳۸۱/۳/۲۲ مجلس شورای اسلامی

۱-۳۹-۱- در ماده (۵)^(۳) تفویض حق شکایت به سازمان بهزیستی کشور اعم از کودکان تحت سرپرستی آن سازمان و غیر آن، خلاف موازین شرع و مغایر اصول ۵۷ و ۱۵۶ قانون اساسی شناخته شد. همچنین چون واگذاری این حق مستلزم آن است که سازمان مذکور حق گذشت هم داشته باشد و این موجب تضییع حق اولیاء و کودکان اعم از بالغ و غیربالغ می‌شود، لذا خلاف موازین شرع شناخته شد.

۴۰-۱. نظر شماره ۸۱/۳۰/۱۸۲۰ مورخ ۱۳۸۱/۸/۱۵ شورای نگهبان در خصوص طرح

اصلاح قانون تشکیلات، وظایف و انتخابات شوراهای اسلامی کشور و انتخاب شهرداران

مصوب ۱۳۷۵، مصوب ۱۳۸۱/۷/۱۷ مجلس شورای اسلامی

۱-۴۰-۱- در ماده (۷۹) موضوع ماده (۵۸) مصوبه^(۴)، حل اختلاف و رسیدگی به

۱. برای آگاهی تفصیلی نسبت به مستندات قانونی این نظر، رجوع کنید به همین مجموعه، ذیل اصل پنجاه و هفتم، شماره ۱-۵۲-۲.

۲. برای آگاهی تفصیلی نسبت به مستندات قانونی این نظر، رجوع کنید به همین مجموعه، ذیل اصل پنجاه و هفتم، شماره ۱-۵۲-۳.

۳. برای آگاهی تفصیلی نسبت به مستندات قانونی این نظر، رجوع کنید به همین مجموعه، ذیل اصل پنجاه و هفتم، شماره ۱-۵۳-۱.

۴. ماده ۵۸- ماده (۷۹) قانون و تبصره‌های آن به شرح زیر اصلاح می‌شود:

ماده ۷۹- به منظور رسیدگی به شکایات مبنی بر تخلف از قوانین یا خروج از حدود وظایف و اختیارات شوراهای هیئت‌هایی به نام هیئت حل اختلاف و رسیدگی به شکایات به ترتیب زیر تشکیل

→

می‌شود:

۱- هیئت مرکزی حل اختلاف و رسیدگی به شکایات با عضویت یکی از معاونین رئیس جمهور به انتخاب و معرفی رئیس جمهور، معاون ذی‌ربط وزارت کشور، رئیس یا یکی از معاونین دیوان عدالت اداری به انتخاب رئیس این دیوان، یکی از معاونین دادستان کل کشور به انتخاب دادستان کل کشور، دو نفر از نمایندگان مجلس شورای اسلامی به پیشنهاد کمیسیون امنیت ملی و سیاست خارجی و تصویب مجلس شورای اسلامی، سه نفر از اعضای شورای عالی استان‌ها به انتخاب آن شورا جهت رسیدگی به شکایات از شورای استان و شورای عالی استان‌ها و شورای شهر تهران تشکیل می‌شود. هیئت در اولین جلسه یک رئیس و یک نایب رئیس از بین خود انتخاب خواهد نمود.

۲- هیئت حل اختلاف و رسیدگی به شکایات استان به عضویت و ریاست استاندار و عضویت رئیس کل دادگستری استان، دو نفر از اعضای شورای استان به انتخاب آن شورا و یک نفر از نمایندگان استان مربوطه در مجلس شورای اسلامی جهت رسیدگی به شکایات از شورای شهر و شورای شهرستان تشکیل می‌شود.

۳- هیئت حل اختلاف و رسیدگی به شکایات شهرستان به عضویت و ریاست فرماندار و عضویت رئیس دادگستری شهرستان و دو نفر از اعضای شورای شهرستان به انتخاب آن شورا و یک نفر به انتخاب هیئت حل اختلاف استان جهت رسیدگی به شکایات از شورای روستا و بخش تشکیل می‌شود.

مصوبه اصلاحی مورخ ۱۳۸۱/۸/۲۹ مجلس به منظور رفع ایراد شورا:

ماده ۵۲- ماده (۷۹) قانون و تبصره‌های آن به شرح زیر اصلاح می‌شود:

ماده ۷۹- به منظور رسیدگی به شکایات مبنی بر انحراف شوراها از وظایف قانونی، هیئت‌هایی به نام هیئت حل اختلاف و رسیدگی به شکایات به ترتیب زیر تشکیل می‌شود:

۱- هیئت مرکزی حل اختلاف و رسیدگی به شکایات با عضویت یکی از معاونین رئیس جمهور به انتخاب و معرفی رئیس جمهور، معاون ذی‌ربط وزارت کشور، رئیس یا یکی از معاونین دیوان عدالت اداری به انتخاب رئیس این دیوان، یکی از معاونین دادستان کل کشور به انتخاب دادستان کل کشور، دو نفر از نمایندگان مجلس شورای اسلامی به پیشنهاد کمیسیون امنیت ملی و سیاست خارجی و تصویب مجلس شورای اسلامی، سه نفر از اعضای شورای عالی استان‌ها به انتخاب آن شورا جهت رسیدگی به شکایات از شورای استان و شورای عالی استان‌ها و شورای شهر تهران تشکیل می‌شود. هیئت در اولین جلسه یک رئیس و یک نایب رئیس از بین خود انتخاب خواهد نمود.

۲- هیئت حل اختلاف و رسیدگی به شکایات استان به عضویت و ریاست استاندار و عضویت رئیس کل دادگستری استان، دو نفر از اعضای شورای استان به انتخاب آن شورا و یک نفر از نمایندگان استان مربوطه در مجلس شورای اسلامی جهت رسیدگی به شکایات از شورای شهر و شورای شهرستان تشکیل می‌شود.

۳- هیئت حل اختلاف و رسیدگی به شکایات شهرستان به عضویت و ریاست فرماندار و عضویت رئیس دادگستری شهرستان و دو نفر از اعضای شورای شهرستان به انتخاب آن شورا و یک نفر به انتخاب هیئت حل اختلاف استان جهت رسیدگی به شکایات از شورای روستا و بخش تشکیل می‌شود.

←

شکایات مبنی بر تخلف از قوانین شوراها بر عهده هیئت موضوع این ماده گذاشته شده است؛ عموم و اطلاق آن مغایر اصل ۱۵۶ قانون اساسی شناخته شد.

۱-۴۰-۲- چون مستفاد از تبصره ماده (۸۰) موضوع ماده (۵۹) مصوبه،^(۱) سلب حق اعتراض و مراجعه به محاکم صالحه از کسی است که مدعی تضییع حقتش باشد، لذا تبصره مذکور مغایر اصول ۳۴، ۱۵۶ و ۱۵۹ قانون اساسی تشخیص داده شد.

۱-۴۰-۳- در تبصره (۲) ماده (۸۲) موضوع ماده (۶۱) مصوبه،^(۲) انحصار مراجعه به دیوان عدالت اداری و حصر در رسیدگی شکلی توسط این دیوان، مغایر اصول ۳۴، ۱۵۶، ۱۵۹، ۱۷۰ و ۱۷۳ قانون اساسی شناخته شد.

۴۱-۱. نظر شماره ۸۱/۳۰/۲۲۰۵ مورخ ۱۳۸۱/۱۰/۱۵ شورای نگهبان در خصوص طرح الحاق یک ماده و پنج تبصره به قانون اساسنامه سازمان صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۶۲،^(۳) مصوب ۱۳۸۱/۹/۲۰ مجلس شورای اسلامی

۱-۴۱-۱- با توجه به مفاد تبصره (۴)^(۴) قاضی مکلف است در مواردی که جرائم

→

(گفتنی است هر چند با اصلاح این مصوبه از سوی مجلس، ایراد مربوط به مغایرت این ماده با اصل ۱۵۶ برطرف شده است، لیکن ماده (۷۹) اصلاحی مزبور از جهتی دیگر (مغایرت با اصل ۷۵ قانون اساسی) با ایراد شورای نگهبان مواجه شده است. برای آگاهی از ادامه‌ی مراحل بررسی این مصوبه، به ذیل اصل ۷۵ شماره ۱-۱۵۹-۱ در همین مجموعه، مراجعه کنید.)

۱. برای آگاهی تفصیلی نسبت به مستندات قانونی این نظر، رجوع کنید به همین مجموعه، ذیل اصل سی و چهارم، شماره ۱-۱۵-۱.

۲. برای آگاهی تفصیلی نسبت به مستندات قانونی این نظر، رجوع کنید به همین مجموعه، ذیل اصل سی و چهارم، شماره ۱-۱۵-۲.

۳. گفتنی است این طرح ابتدا با عنوان «طرح الحاق یک ماده و چهار تبصره به قانون اساسنامه سازمان صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۶۲» به مجلس تقدیم شده است، لیکن عنوان آن، هنگام بررسی در مجلس تغییر کرده است.

۴. ماده واحده- یک ماده و پنج تبصره به شرح ذیل به قانون اساسنامه سازمان صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۶۲/۲/۲۷ به عنوان ماده (۳۰) افزوده می‌گردد و شماره ماده (۳۰) به ماده (۳۱) اصلاح می‌شود:

ماده ۳۰- چنانچه در برنامه‌های پخش‌شده سازمان (اعم از خبری، گزارش، تولیدی در قالب‌های مختلف بیانی، تصویری و نمایی) از شبکه‌های محلی، سراسری و بین‌المللی و یا در اطلاعیه‌های صادره از سوی آن سازمان مطالبی مشتمل بر توهین، افترا یا خلاف واقع نسبت به هر شخص (اعم از حقیقی و یا حقوقی) باشد و یا به هر نحوی اظهارات اشخاص تحریف گردد، به درخواست ذی نفع، سازمان مکلف است توضیحات و پاسخ ذی‌نفع را مشروط بر آنکه متضمن توهین و افترا به کسی نباشد

←

→

تا حداکثر دو برابر مدت زمان مطلب اصلی تا حداکثر بیست و چهار ساعت پس از دریافت جوابیه در همان برنامه و همان شبکه و در صورت عدم امکان در برنامه هفتگی ویژه‌ای که سازمان صدا و سیما به همین منظور پیش‌بینی خواهد کرد به طور رایگان پخش نماید.

تبصره ۱- ...

تبصره ۴- در صورت عدم پخش پاسخ و بنابر شکایت شاکی، دادگاه صالحه نسبت به موضوع رسیدگی و علاوه بر الزام صدا و سیما به پخش پاسخ، حکم مقتضی صادر می‌نماید.

دادگاه مکلف است به این شکایات خارج از نوبت رسیدگی نماید.

با عنایت به اظهار نظر شماره ۸۱/۳۰/۲۲۰۵ مورخ ۱۳۸۱/۱۰/۱۵ شورای نگهبان و با توجه به اصرار مجلس بر مصوبه خویش، این مصوبه به مجمع تشخیص مصلحت نظام ارجاع شد.

مصوبه مورخ ۱۳۸۸/۳/۲۳ مجمع تشخیص مصلحت نظام:

ماده واحده- یک ماده و دو تبصره به شرح ذیل به قانون اساسنامه سازمان صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۶۲/۲/۲۷ به عنوان ماده (۳۰) افزوده می‌گردد و شماره ماده (۳۰) به ماده (۳۱) اصلاح می‌شود.

ماده ۳۰- چنانچه در برنامه‌های پخش‌شده سازمان (اعم از خبری، گزارشی، تولیدی در قالب‌های مختلف بیانی- تصویری و نمایشی) از شبکه‌های محلی، سراسری و بین‌المللی و یا در اطلاعیه‌های صادره از سوی آن سازمان مطالبی مشتمل بر توهین، افترا یا خلاف واقع نسبت به هر شخص (اعم از حقیقی یا حقوقی) باشد و یا به هر نحوی اظهارات اشخاص تحریف گردد، مراحل ذیل برای احقاق حق طی خواهد شد.

- مدعی می‌تواند اعتراض خود را کتباً به سازمان صدا و سیما منعکس نماید. سازمان صدا و سیما در صورت قبول اعتراض، ظرف بیست و چهار ساعت پاسخ وی را به صورت عادلانه، حداقل دو برابر زمان اصل مطلب که از پنج دقیقه کمتر نباشد در همان برنامه و ساعت و در همان شبکه به طور رایگان پخش نماید.

- در صورت عدم توافق میان معترض و سازمان صدا و سیما، وی می‌تواند موضوع را برای رسیدگی به شورای نظارت بر سازمان صدا و سیما به عنوان مرجع تشخیص وقوع توهین، افترا، تحریف یا خلاف واقع منعکس نماید و شورای نظارت نیز موظف است در اسرع وقت (حداکثر چهل و هشت ساعت) به مسئله رسیدگی نموده و در صورتی که حق را به ذی‌نفع داد نظر خود را به سازمان صدا و سیما ابلاغ کند و سازمان صدا و سیما موظف است پاسخ ذی‌نفع را مشروط به آنکه متضمن توهین و افترا به کسی نباشد حداقل دو برابر مدت مطلب اصلی که از پنج دقیقه کمتر نباشد تا حداکثر (۲۴) ساعت پس از دریافت پاسخ در همان برنامه و ساعت و در همان شبکه به طور رایگان پخش نماید.

- شورای نظارت موظف است برای تحقق وظایف مندرج در این قانون سازوکار لازم را فراهم سازد.

- چنانچه سازمان صدا و سیما از اجراء مصوبه شورای نظارت خودداری نمود و یا شاکی نسبت به نظر شورای نظارت معترض باشد، بنا بر شکایت شاکی، شعبه خاصی که به این منظور تشکیل می‌شود، نسبت به موضوع خارج از نوبت (حداکثر یک هفته) رسیدگی و حکم مقتضی را بر اساس این قانون صادر خواهد نمود. صدا و سیما مکلف است نظر دادگاه را ظرف مدت (۲۴) ساعت اجرا کند. در

←

موضوع ماده (۳۰) را احراز ننماید، صدا و سیما را ملزم به پخش پاسخ نماید؛ لذا این تبصره از این جهت خلاف موازین شرع و مغایر بند (۱) اصل ۱۵۶ قانون اساسی شناخته شد.

۴۲-۱. نظر شماره ۲۹۴۴/۳۰/۸۲ مورخ ۱۳۸۲/۲/۱۷ شورای نگهبان در خصوص لایحه اصلاح مواد فصل دوم قانون تعیین حدود و وظایف و اختیارات و مسئولیت‌های ریاست جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۶۵/۸/۲۲ مجلس شورای اسلامی تحت عنوان «مسئولیت رئیس جمهور در اجرای قانون اساسی»، مصوب ۱۳۸۲/۱/۱۹ مجلس شورای اسلامی

۴۲-۱- ماده یک: (۱)

الف- ...

د- شمول دستگاه‌های حکومتی در مورد خبرگان رهبری و شورای نگهبان و مجمع تشخیص مصلحت و مجلس شورای اسلامی و قوه قضائیه و هر مقام و دستگاه دیگری که قانون اساسی به آنها اختیار یا وظیفه‌ای داده است نسبت به تشخیص، برداشت، نوع و کیفیت اعمال این اختیار و مسئولیت، خلاف اصول مربوط قانون اساسی من جمله ۷۱، ۷۳، ۸۵، ۹۴، ۹۶، ۹۸، ۹۹، ۱۰۷، ۱۰۸، ۱۰۹، ۱۱۲، ۱۵۶ شناخته شد.

... چون تبصره ذیل این ماده مبتنی بر مفاد ماده مذکور است با توجه به ایرادات وارده بر آن باید اصلاح شود؛ سپس اظهار نظر خواهد شد.

۴۲-۲- ماده دو: (۲)

الف- صدور دستور توقف در خصوص تصمیمات و اقداماتی که مطابق قانون

→

صورت عدم اجراء حکم، متخلف به مجازات مستنکف از اجرای حکم دادگاه محکوم خواهد شد.
تبصره ۱- اگر سازمان علاوه بر پخش پاسخ مذکور، مطالب یا توضیحات مجددی را که متضمن توهین، افترا یا تحریف باشد پخش نماید، ذی‌نفع حق پاسخگویی مجدد دارد. پخش قسمتی از پاسخ یا افزودن مطالبی به آن در حکم عدم پخش است.

تبصره ۲- مصوبه مذکور مانع از پیگیری مستقیم شاکی نسبت به سایر جهات کیفری از طریق دادگاه نخواهد بود.

۱. برای آگاهی تفصیلی نسبت به مستندات قانونی این نظر، رجوع کنید به همین مجموعه، ذیل اصل هفتاد و یکم، شماره ۱-۸-۱.

۲. برای آگاهی تفصیلی نسبت به مستندات قانونی این نظر، رجوع کنید به همین مجموعه، ذیل اصل هفتاد و یکم، شماره ۱-۸-۲.

اساسی مسئول مشخص دارد، خلاف اصول متعدد قانون اساسی من جمله اصول ۷۱، ۸۵، ۹۴، ۹۶، ۹۸، ۹۹، ۱۰۷، ۱۰۸، ۱۵۹، ۱۵۶، ۱۱۲ و ۱۷۵ شناخته شد.

و نیز عبارت «هر یک از قوا و نهادهای حکومتی» همان ایرادات شرعی و قانون اساسی جزءهای «(الف)، (ب)، (د)، (ه)» بند (۱) [= ایراد مذکور در بند ۱-۴۲-۱] را دارد.

ب- اطلاق ظاهر عبارت «پرونده امر را برای تعقیب متخلف به مراجع صالح قضایی ارسال می‌دارد» نسبت به موردی که قاضی تشخیص تخلف ندهد، خلاف اصل ۱۵۶ قانون اساسی شناخته شد.

۱-۴۲-۳- تبصره یک ماده دو:^(۱)

الف- چون مستفاد از اصول قانون اساسی این است که رسیدگی قضایی در تمام مراحل از ابتدا تا قطعیت حکم به عهده قوه قضائیه و محاکم دادگستری می‌باشد ورود رئیس جمهور در پرونده‌های قضایی و احکام صادره، از این جهت مغایر اصول ۳۶، ۱۵۶، ۱۵۹ قانون اساسی شناخته شد و الزام قوه قضائیه و محاکم و قضات به رسیدگی، به صرف درخواست رئیس جمهور، دخالت در امر قضاء و موجب اختلال در وظایف و اختیاراتی است که به نص قانون اساسی بر عهده این قوه نهاده شده است؛ از این جهت نیز مغایر اصول ۵۷ و ۱۵۶ قانون اساسی شناخته شد. ضمناً چون درخواست مذکور موجب توقف اجرا و آثار و تبعات رأی می‌گردد، همان ایراد مربوط به قوه قضائیه، موضوع جزء (الف) بند (۳) [= ایراد مذکور در بند ۱-۴۲-۲] را دارد.

ب- ...

ج- الزام دادگاه به پذیرفتن حضور حقوقدانان ششگانه در دادگاه مذکور مستلزم دخالت قوه مقننه و مجریه در قوه قضائیه و تجاوز از حدود و اختیاراتشان در قانون اساسی و مُخلّ استقلال قوه قضائیه است؛ لذا از این جهت مغایر اصول ۵۷ و ۱۵۶ قانون اساسی شناخته شد.

۱-۴۲-۴- تبصره دو ماده دو:^(۲)

۱. برای آگاهی تفصیلی نسبت به مستندات قانونی این نظر، رجوع کنید به همین مجموعه، ذیل اصل سی و ششم، شماره ۱-۲۱-۱.

۲. برای آگاهی تفصیلی نسبت به مستندات قانونی این نظر، رجوع کنید به همین مجموعه، ذیل اصل هفتاد و یکم، شماره ۱-۸-۴.

الف - ...

ب- مفاد و مفهوم این تبصره همان ایرادات جزءهای (د) ... بند (۱) [= ایراد مذکور در بند ۱-۴۲-۱] و جزء (الف) بند (۴) [= ایراد مذکور در بند ۱-۴۲-۳] را دارد؛ پس از رفع اشکال، اظهار نظر خواهد شد.
۱-۴۲-۵- تبصره سه ماده دو،^(۱)

الف - ...

ب- اطلاق این تبصره شامل مواردی می‌شود که تشخیص ورود خسارت و مقصر و میزان آن نیازمند رسیدگی قضایی است؛ لذا این تبصره مغایر با اصول مربوط به قضا و تفکیک قوا (اصول ۵۷ و ۱۵۶ قانون اساسی) می‌باشد.
۱-۴۲-۶- ماده سه؛^(۲)

الف- این ماده ایرادات جزءهای «الف، ب، د، ه» بند (۱) [= ایراد مذکور در بند ۱-۴۲-۱] و بندهای (۳) [= ایراد مذکور در بند ۱-۴۲-۲] و (۴) [= ایراد مذکور در بند ۱-۴۲-۳] را دارد.

ب- ...

۱-۴۲-۷- در تبصره ماده (۱) و ماده (۲) و ذیل ماده (۳) معرفی به دادگاه برای ضمانت اجرا موجب تداخل قوا می‌گردد و از این جهت مغایر اصول ۵۷ و ۱۵۶ قانون اساسی می‌باشد.^(۳)

۴۳-۱. نظر شماره ۸۲/۳۰/۳۱۲۶ مورخ ۱۳۸۲/۳/۸ شورای نگهبان در خصوص طرح اصلاح ماده (۳۳) اصلاحی قانون حفاظت و بهره‌برداری از جنگل‌ها و مراتع^(۴)

۱. برای آگاهی تفصیلی نسبت به مستندات قانونی این نظر، رجوع کنید به همین مجموعه، ذیل اصل پنجاه و هفتم، شماره ۱-۵۹-۴.

۲. برای آگاهی تفصیلی نسبت به مستندات قانونی این نظر، رجوع کنید به همین مجموعه، ذیل اصل هفتاد و یکم، شماره ۱-۸-۵.

۳. برای آگاهی تفصیلی نسبت به مستندات قانونی این نظر، رجوع کنید به همین مجموعه، ذیل اصل پنجاه و هفتم، شماره ۱-۵۹-۵.

۴. گفتنی است این طرح ابتدا با عنوان «طرح لغو سند مالکیت و یا قرارداد واگذاری زمین‌های ملی اعم از منابع طبیعی سازمان یا اراضی و زمین‌هایی که توسط دولت به افراد حقیقی و حقوقی و نهادها و ارگان‌ها جهت اجرای طرحی واگذار شده و آن طرح در تاریخ مقرر در قرارداد اجرا نشده» به مجلس تقدیم شده است، لیکن عنوان آن، هنگام بررسی در مجلس تغییر کرده است.

مصوب ۱۳۸۲/۲/۲۱ مجلس شورای اسلامی

۱-۴۳-۱- ابطال اسناد موضوع تبصره‌های (۱)، (۲) و (۳) مغایر اصل ۴۷ قانون اساسی شناخته شد. همچنین چون شامل مواردی می‌شود که فسخ معامله و ابطال سند نیاز به رسیدگی قضایی دارد، از این جهت نیز مغایر اصل ۱۵۶ قانون اساسی شناخته شد. ... تبصره (۶)، مبنیاً بر اشکال وارد بر تبصره (۲) و تبصره (۸)، مبنیاً بر اشکال مذکور در بند (۲) باید اصلاح شود.^(۱)

۱-۴۴-۱. نظر شماره ۸۲/۳۰/۳۴۹۹ مورخ ۱۳۸۲/۴/۱۴ شورای نگهبان در خصوص طرح سازمان نظام پزشکی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۷۴،^(۲) مصوب ۱۳۸۲/۳/۱۸ مجلس شورای اسلامی

۱-۴۴-۱- تبصره (۲) ماده (۴۱)^(۳) از این جهت که مستلزم محدود کردن اختیارات قاضی و رسیدگی قضایی است، لذا از این جهت خلاف موازین شرع و مغایر بند (۱) اصل ۱۵۶ قانون اساسی شناخته شد.

۱. برای آگاهی تفصیلی نسبت به مستندات قانونی این نظر، رجوع کنید به همین مجموعه، ذیل اصل چهارم و هفتم، شماره ۱-۹-۱.

۲. گفتنی است این طرح ابتدا با عنوان «طرح اصلاح موادی از قانون تشکیل سازمان نظام پزشکی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۷۴» به مجلس تقدیم شده است، لیکن عنوان آن، هنگام بررسی در مجلس تغییر کرده است.

۳. ماده ۴۱- هیئت‌های بدوی انتظامی نظام پزشکی هر یک از شهرستان‌ها موظفند نظر مشورتی کارشناسی و تخصصی خود را نسبت به هر یک از پرونده‌های مربوط به رسیدگی به اتهام بزه ناشی از حرفه صاحبان مشاغل پزشکی در اختیار دادگاه‌ها و دادسراهای شهرستان مربوطه قرار دهند.

تبصره ۱- اعلام نظر کارشناسی و تخصصی مشورتی هیئت‌های بدوی انتظامی نظام پزشکی هر یک از شهرستان‌ها به دادگاه‌ها و دادسراهای ذی‌ربط پیرامون پرونده‌های مربوط به رسیدگی به اتهام بزه ناشی از حرفه صاحبان مشاغل پزشکی نباید بیش از دو ماه از تاریخی که دادگاه‌ها و دادسراهای شهرستان مربوطه درخواست می‌نمایند بگذرد.

تبصره ۲- دادگاه‌ها و دادسراهای جمهوری اسلامی ایران در هر یک از شهرستان‌ها باید حداقل چهل و هشت ساعت قبل از احضار و جلب هر یک از صاحبان مشاغل پزشکی به دادگاه و یا دادسرا به خاطر رسیدگی به اتهام بزه ناشی از حرفه صاحبان مشاغل پزشکی مراتب را به اطلاع هیئت بدوی انتظامی نظام پزشکی شهرستان مربوطه برسانند.

مصوبه اصلاحی (نهایی) مورخ ۱۳۸۲/۹/۱۹ مجلس به منظور رفع ایراد شورا:

به انتهای سطر بالا [= به دادگاه و یا دادسرا به خاطر رسیدگی به اتهام بزه ناشی از حرفه صاحبان مشاغل پزشکی] عبارت «و وابسته (مگر در موارد بیم تبانی، فرار یا امحاء آثار جرم)» اضافه گردید.

۴۵-۱. نظر شماره ۵۳۸۰/۳۰/۸۲ مورخ ۱۳۸۲/۸/۱۵ شورای نگهبان در خصوص طرح استفساریه تبصره (۵) الحاقی به ماده واحده قانون ابطال اسناد فروش رقبات، آب و اراضی موقوفه مصوب ۱۳۸۲/۸/۱۴ مجلس شورای اسلامی

۱-۴۵-۱ در مواردی که از ابتداء اختلاف بین طرفین موجود باشد، هرگونه اقدام قبل از صدور رأی دادگاه، مغایر اصل ۳۴ و بند (۱) اصل ۱۵۶ قانون اساسی است.^(۱)

۴۶-۱. نظر شماره ۶۴۲۱/۳۰/۸۲ مورخ ۱۳۸۲/۱۱/۴ شورای نگهبان در خصوص طرح نظام صنفی کشور^(۲) مصوب ۱۳۸۲/۱۰/۹ مجلس شورای اسلامی

۱-۴۶-۱ تبصره ماده (۲)^(۳) از این جهت که تشخیص هیئت مذکور را لازم‌الاتباع دانسته، مغایر با اصول ۶۰ و ۱۳۸ قانون اساسی شناخته شد. همچنین اطلاق آن شامل مواردی مربوط به وظایف مجلس شورای اسلامی و محاکم و دیوان عدالت اداری نیز می‌گردد، مغایر اصول ۸۵، ۱۵۶ و ۱۷۳ قانون اساسی شناخته شد.

۱-۴۶-۲ قطعی و لازم‌الاجراء دانستن نظر هیئت عالی نظارت مذکور در مواد مختلف، از جمله تبصره (۲) ماده (۲۸)^(۴) خلاف موازین شرع و مغایر اصول ۳۴، ۱۵۶ و ۱۵۹ قانون اساسی شناخته شد. و با تصریح به حفظ حق مراجعه به مراجع ذیصلاح قضایی، اشکال رفع می‌شود.

۴۷-۱. نظر شماره ۷۴۰۰/۳۰/۸۳ مورخ ۱۳۸۳/۲/۲۷ شورای نگهبان در خصوص لایحه مبارزه با پولشویی^(۵) مصوب ۱۳۸۳/۲/۶ مجلس شورای اسلامی

۱-۴۷-۱ لایحه مبارزه با پولشویی مشتمل بر موضوعات و احکامی است که از مصادیق بندهای اصل ۱۵۶ قانون اساسی محسوبند. واگذاری وظایف مربوط به این

۱. برای آگاهی تفصیلی نسبت به مستندات قانونی این نظر، رجوع کنید به همین مجموعه، ذیل اصل سی و چهارم، شماره ۱-۱۶-۱.

۲. گفتنی است این طرح ابتدا با عنوان «طرح نظام صنفی» به مجلس تقدیم شده است، لیکن عنوان آن، هنگام بررسی در مجلس تغییر کرده است.

۳. برای آگاهی تفصیلی نسبت به مستندات قانونی این نظر، رجوع کنید به همین مجموعه، ذیل اصل هشتاد و پنجم، شماره ۱-۸۷-۱.

۴. برای آگاهی تفصیلی نسبت به مستندات قانونی این نظر، رجوع کنید به همین مجموعه، ذیل اصل سی و چهارم، شماره ۱-۱۷-۱.

۵. گفتنی است این لایحه ابتدا با عنوان «لایحه مبارزه با جرم پولشویی» به مجلس تقدیم شده است، لیکن عنوان آن، هنگام بررسی در مجلس تغییر کرده است

قوه به دولت یا شورای عالی مبارزه با پولشویی، با اصل مزبور مغایر و مآلاً در مواردی با موازین شرعی نیز مغایر شناخته می‌شود.^(۱)

۱. ماده ۱- پولشویی عبارت است از:

الف- تحصیل، تملک، نگهداری یا استفاده از عواید حاصل از فعالیت‌های غیرقانونی با علم به اینکه به طور مستقیم یا غیرمستقیم در نتیجه ارتکاب جرم به دست آمده باشد.

ب- تبدیل، مبادله یا انتقال عوایدی به منظور پنهان کردن منشأ غیرقانونی آن با علم به اینکه به طور مستقیم یا غیرمستقیم ناشی از ارتکاب جرم بوده یا کمک به مرتکب به نحوی که وی مشمول آثار و تبعات قانونی ارتکاب آن جرم نگردد.

ج- اخفاء یا پنهان یا کتمان کردن ماهیت واقعی، منشأ، منبع، محل، نقل و انتقال، جابه‌جایی یا مالکیت عوایدی که به طور مستقیم یا غیرمستقیم در نتیجه جرم تحصیل شده باشد.

ماده ۲- عواید حاصل از جرم به معنای هر نوع مالی است که به طور مستقیم یا غیرمستقیم از فعالیت‌های مجرمانه به دست آمده باشد.

ماده ۳- شورای عالی مبارزه با پولشویی به ریاست معاون اول رئیس جمهور و با عضویت وزیران امور اقتصادی و دارایی، بازرگانی، اطلاعات، دادگستری، رئیس سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور، رئیس کل بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و دادستان کل کشور برای انجام وظایف زیر در چارچوب قوانین و مقررات تشکیل می‌شود:

الف- تدوین و تصویب آیین‌نامه‌های اجرایی این قانون؛

ب- تدوین سیاست‌ها و برنامه‌های آموزشی، پژوهشی و فرهنگ‌سازی؛

ج- سازماندهی تشکیلات مناسب و ارائه راهکارهای اجرایی لازم برای انجام وظایف محوله در این قانون؛

د- فراهم آوردن سازوکارهای لازم جهت اجرایی شدن این قانون.

تبصره ۱- دبیرخانه شورا در وزارت امور اقتصادی و دارایی تشکیل خواهد شد.

تبصره ۲- کلیه مصوبات و آیین‌نامه‌های اجرایی شورای فوق‌الذکر بعد از تصویب هیئت وزیران به مورد اجراء گذاشته می‌شود.

ماده ۴- دفتر اسناد رسمی، وکلای دادگستری، حساب‌برسان، حسابداران، کارشناسان رسمی دادگستری و بازرسان قانونی و کلیه اشخاص حقوقی از جمله بانک‌ها، مؤسسات مالی و اعتباری، صندوق‌های قرض‌الحسنه، بنیادها و مؤسسات خیریه، شهرداری‌ها، دستگاه‌های دولتی، مؤسسات و سازمان‌هایی که شمول قانون بر آنها مستلزم ذکر نام یا تصریح نام است و نهادهای عمومی غیردولتی و سایر اشخاصی که ملزم به رعایت مقررات مربوط هستند مکلفند مصوبات شورای عالی مبارزه با پولشویی را در اجرای این قانون به مورد اجراء گذارند.

ماده ۵- اشخاص، نهادها و دستگاه‌های مشمول این قانون (موضوع ماده (۴)) برحسب نوع فعالیت و ساختار سازمانی خود مکلف به رعایت موارد زیر هستند:

الف- شناسایی و احراز هویت مشتری و در صورت اقدام توسط نماینده یا وکیل، شناسایی و احراز سِمَت و هویت نماینده و وکیل و اصیل واقعی.

→

ب- ارائه اطلاعات، گزارش‌ها، اسناد و مدارک حسب درخواست مرجع ذی‌صلاحی که شورای عالی مبارزه با پولشویی تعیین می‌کند.

ج- گزارش معاملات و عملیات مشکوک به مرجع ذی‌صلاحی که شورای عالی مبارزه با پولشویی تعیین می‌کند.

د- نگهداری سوابق مربوط به شناسایی مشتریان، سوابق حساب‌ها، عملیات و معاملات.

ه- تدوین معیارهای کنترل داخلی و آموزش مدیران و کارکنان به منظور رعایت مفاد این قانون و آیین‌نامه‌های اجرایی آن.

ماده ۶- اطلاعات و اسناد گردآوری شده در اجرای این قانون، صرفاً در جهت اهداف تعیین‌شده در قانون مبارزه با پولشویی و جرائم منشأ آن مورد استفاده قرار خواهد گرفت. افشای اطلاعات یا استفاده از آن به نفع خود یا دیگری به طور مستقیم یا غیرمستقیم توسط مأموران دولتی یا سایر اشخاص مقرر در این قانون ممنوع بوده و متخلف به مجازات مندرج در قانون مربوط به مرتکبان به افشای اسناد محرمانه و سرّی دولتی، محکوم خواهد شد.

ماده ۷- مرتکبین جرم پولشویی علاوه بر استرداد درآمد و عوائد حاصل از ارتکاب جرم مشتمل بر اصل و منافع حاصل (و اگر موجود نباشد، مثل یا قیمت آن) به جزای نقدی به میزان یک‌چهارم عوائد حاصل از جرم محکوم می‌شوند.

تبصره ۱- چنانچه عوائد حاصل به اموال دیگری تبدیل یا تغییر یافته باشد، همان اموال ضبط خواهد شد.

تبصره ۲- صدور و اجرای حکم ضبط دارایی و منافع حاصل از آن در صورتی است که متهم به لحاظ جرم منشأ، مشمول این حکم قرار نگرفته باشد.

تبصره ۳- مرتکبین جرم منشأ، در صورت ارتکاب جرم پولشویی، علاوه بر مجازات‌های مقرر مربوط به جرم ارتكابی، به مجازات‌های پیش‌بینی شده در این قانون نیز محکوم خواهند شد.

ماده ۸- در مواردی که بین دولت جمهوری اسلامی ایران و سایر کشورها توافقنامه معاضدت قضایی و اطلاعاتی در امر مبارزه با پولشویی مبادله شده باشد، همکاری طبق شرایط مندرج در توافقنامه صورت خواهد گرفت و در صورتی که توافق دو یا چند جانبه‌ای در این زمینه وجود نداشته باشد، معاضدت قضایی و اطلاعاتی با حفظ منافع ملی و مشروط به همکاری متقابل خواهد بود.

مصوبه اصلاحی مورخ ۱۳۸۴/۸/۱۵ مجلس به منظور رفع ایراد شورا:

ماده ۱- اصل بر صحت و اصالت معاملات تجاری موضوع ماده (۲) قانون تجارت است، مگر آنکه بر اساس مفاد این قانون خلاف آن به اثبات برسد.

ماده ۲- پولشویی عبارت است از:

الف- تحصیل، تملک، نگهداری یا استفاده از عواید حاصل از فعالیت‌های غیرقانونی با علم به اینکه به طور مستقیم یا غیرمستقیم در نتیجه ارتکاب جرم به دست آمده باشد.

ب- تبدیل، مبادله یا انتقال عوایدی به منظور پنهان کردن منشأ غیرقانونی آن با علم به اینکه به‌طور مستقیم یا غیرمستقیم ناشی از ارتکاب جرم بوده یا کمک به مرتکب به نحوی که وی مشمول آثار و تبعات قانونی ارتکاب آن جرم نگردد.

←

→

ج- اخفاء یا پنهان کردن ماهیت واقعی، منشأ، منبع، محل، نقل و انتقال، جابه جایی یا مالکیت عوایدی که به طور مستقیم یا غیرمستقیم در نتیجه جرم تحصیل شده باشد.

ماده ۳- عواید حاصل از جرم به معنای هر نوع مالی است که به طور مستقیم یا غیرمستقیم از فعالیت‌های مجرمانه به دست آمده باشد.

ماده ۴- هیئت وزیران برای اجرایی شدن این قانون شورای عالی مبارزه با پولشویی را به ریاست وزیر امور اقتصادی و دارایی و با عضویت وزیران بازرگانی، اطلاعات، کشور، دادگستری و رئیس سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور، رئیس کل بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و دادستان کل کشور تشکیل می‌دهد. وظایف، تشکیلات و اختیارات شورا توسط شورا تعیین و به تصویب هیئت وزیران می‌رسد.

تبصره ۱- دبیرخانه شورا در وزارت امور اقتصادی و دارایی تشکیل خواهد شد.

تبصره ۲- کلیه مصوبات و آیین‌نامه‌های اجرایی شورای فوق‌الذکر بعد از تصویب هیئت وزیران به مورد اجرا گذاشته می‌شود.

ماده ۵- کلیه اشخاص حقوقی از جمله بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، بانک‌ها، مؤسسات مالی و اعتباری، بیمه‌ها، بیمه مرکزی، صندوق قرض‌الحسنه، بنیادها و مؤسسات خیریه و شهرداری‌ها مکلفند مصوبات شورای عالی مبارزه با پولشویی را که به تصویب هیئت وزیران رسیده باشد در اجرای این قانون به مورد اجرا گذارند.

ماده ۶- دفاتر اسناد رسمی، وکلای دادگستری، حساب‌برسان، حسابداران، کارشناسان رسمی دادگستری و بازرسان قانونی مکلفند اطلاعات مورد نیاز در اجرای این قانون را که هیئت وزیران مصوب می‌کند، حسب درخواست شورای عالی مبارزه با پولشویی ارائه نمایند.

ماده ۷- اشخاص، نهادها و دستگاه‌های مشمول این قانون (موضوع ماده ۴) برحسب نوع فعالیت و ساختار سازمانی خود مکلف به رعایت موارد زیر هستند:

الف- شناسایی و احراز هویت مشتری و در صورت اقدام توسط نماینده یا وکیل، شناسایی و احراز سِمَت و هویت نماینده و وکیل و اصیل واقعی

ب- ارائه اطلاعات، گزارش‌ها، اسناد و مدارک حسب درخواست مرجع ذی‌صلاحی که شورای عالی مبارزه با پولشویی تعیین می‌کند.

ج- گزارش معاملات و عملیات مشکوک به مرجع ذی‌صلاحی که شورای عالی مبارزه با پولشویی تعیین می‌کند.

د- نگهداری سوابق مربوط به شناسایی مشتریان، سوابق حساب‌ها، عملیات و معاملات.

ه- تدوین معیارهای کنترل داخلی و آموزش مدیران و کارکنان به منظور رعایت مفاد این قانون و آیین‌نامه‌های اجرایی آن.

ماده ۸- اطلاعات و اسناد گردآوری شده در اجرای این قانون، صرفاً در جهت اهداف تعیین‌شده در قانون مبارزه با پولشویی و جرائم منشأ آن مورد استفاده قرار خواهد گرفت. افشای اطلاعات یا استفاده از آن به نفع خود یا دیگری به طور مستقیم یا غیرمستقیم توسط مأموران دولتی یا سایر اشخاص مقرر در این قانون ممنوع بوده و متخلف به مجازات مندرج در قانون مجازات انتشار و افشای اسناد محرمانه و سری دولتی مصوب ۱۳۵۳/۱/۲۹، محکوم خواهد شد.

←

ماده ۹- مرتکبین جرم پولشویی علاوه بر استرداد درآمد و عوائد حاصل از ارتکاب جرم مشتمل بر اصل و منافع حاصل (و اگر موجود نباشد، مثل یا قیمت آن) به جزای نقدی به میزان یک چهارم عوائد حاصل از جرم محکوم می‌شوند. که باید به حساب درآمد عمومی نزد بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران واریز گردد.

تبصره ۱- چنانچه عوائد حاصل به اموال دیگری تبدیل یا تغییر یافته باشد، همان اموال ضبط خواهد شد.
تبصره ۲- صدور و اجرای حکم ضبط دارایی و منافع حاصل از آن در صورتی است که متهم به لحاظ جرم منشأ، مشمول این حکم قرار نگرفته باشد.

تبصره ۳- مرتکبین جرم منشأ، در صورت ارتکاب جرم پولشویی، علاوه بر مجازات‌های مقرر مربوط به جرم ارتكابی، به مجازات‌های پیش‌بینی شده در این قانون نیز محکوم خواهند شد.

ماده ۱۰- شعبی از دادگاه‌های عمومی در تهران و در صورت نیاز در مراکز استان‌ها به امر رسیدگی به جرم پولشویی و جرایم مرتبط اختصاص می‌یابد. اختصاصی بودن شعبه مانع رسیدگی به سایر جرایم نمی‌باشد.

ماده ۱۱- در مواردی که بین دولت جمهوری اسلامی ایران و سایر کشورها قانون معاضدت قضایی و اطلاعاتی در امر مبارزه با پولشویی تصویب شده باشد، همکاری طبق شرایط مندرج در توافقنامه صورت خواهد گرفت.

نظر شماره ۸۴/۳۰/۱۳۸۵۷ مورخ ۱۳۸۴/۸/۲۸ شورای نگهبان در خصوص لایحه مبارزه با پولشویی مصوب ۱۳۸۴/۸/۱۵ مجلس شورای اسلامی:

نظر به اینکه در بندهای (الف) و (ب) ماده (۷) (موضوع ماده (۵) قبلی) هیچ‌گونه اصلاحی به عمل نیامده است، اشکال قبلی شورای نگهبان کماکان به قوت خود باقی است.

مصوبه اصلاحی مورخ ۱۳۸۴/۱۰/۱۴ مجلس به منظور رفع ایراد شورا:

ماه (۷) و بند (الف) آن به شرح زیر اصلاح گردید:

ماده ۷- اشخاص، نهادها و دستگاه‌های مشمول این قانون (موضوع مواد (۵) و (۶)) بر حسب نوع فعالیت و ساختار سازمانی خود مکلف به رعایت موارد زیر هستند:

الف- احراز هویت مشتری و در صورت اقدام توسط نماینده یا وکیل، احراز سِمَت و هویت نماینده و وکیل و احراز هویت اصیل.

- بند (ب) ماده (۷) مصوب قبلی مجلس، عیناً تصویب شد.

نظر شماره ۸۴/۳۰/۱۴۳۹۲ مورخ ۱۳۸۴/۱۱/۱ شورای نگهبان در خصوص لایحه مبارزه با پولشویی مصوب ۱۳۸۴/۱۰/۱۴ مجلس شورای اسلامی:

- اصلاح به عمل آمده در بند (الف) ماده (۷)، رافع اشکال شورای نگهبان نمی‌باشد و اشکال قبلی شورای نگهبان کماکان به قوت خود باقی است.

- نظر به اینکه در بند (ب) ماده (۷)، هیچ‌گونه اصلاحی به عمل نیامده است، اشکال قبلی شورای نگهبان کماکان به قوت خود باقی است.

با عنایت به اظهار نظر شماره ۸۴/۳۰/۱۴۳۹۲ مورخ ۱۳۸۴/۱۱/۱ شورای نگهبان نسبت به این مصوبه و با توجه به اصرار مجلس بر مصوبه خویش، این مصوبه به مجمع تشخیص مصلحت نظام ارجاع شد.

نامه شماره ۸۵۱۲۵۷-۹۷۰۰/ح مورخ ۱۳۸۵/۹/۱۴ مجمع تشخیص مصلحت نظام به شورای نگهبان:

احتراماً عطف به نامه‌های شماره ۸۳/۳۰/۷۴۰۰ مورخ ۱۳۸۳/۳/۲۷ و ۱۳۸۵/۱۳/۳۰/۸۴ مورخ ۱۳۸۴/۸/۲۸ و ۱۳۸۴/۳۰/۴۳۹۲ مورخ ۱۳۸۴/۱۱/۱ شورای نگهبان به مجلس شورای اسلامی در خصوص ایرادات وارده به لایحه مبارزه با پولشویی و با عنایت به مطالب مطروحه در نامه‌های فوق و توضیحات نماینده آن شورا در جلسه مورخ ۱۳۸۵/۹/۱۱ کمیسیون اقتصاد کلان مجمع، خواهشمند است اعلام نظر فرمایید که آیا ایرادات آن شورای محترم فقط در خصوص بندهای (الف) و (ب) ماده (۷) کماکان به قوت خود باقی است و یا اینکه ایراد کلی هم هنوز مرتفع نشده است.

نامه شماره ۸۵/۳۰/۱۸۷۷۵ مورخ ۱۳۸۵/۱۰/۴ شورای نگهبان به مجمع تشخیص مصلحت نظام: عطف به نامه شماره ۸۵/۱۲۵۷-۹۷۰۰/ح مورخ ۸۵/۹/۱۴ اشعار می‌دارد: علاوه بر ایرادات بندهای (الف) و (ب) ماده (۷) (موضوع ماده (۵) قبلی) لایحه مبارزه با پولشویی، ایراد کلی این شورا در رابطه با اصل ۱۵۶ قانون اساسی نیز مرتفع نشده است.

نامه شماره ۵۰۵۲۳/۰۱۰۱ مورخ ۱۳۸۶/۴/۲ مجمع تشخیص مصلحت نظام به مجلس شورای اسلامی: بازگشت به نامه شماره ۲۵۸/۱۲۵۹۹۳ مورخ ۱۳۸۵/۸/۱۶ در خصوص «لایحه مبارزه با جرم پولشویی» مصوب مورخ ۱۳۸۵/۸/۱۴ مجلس شورای اسلامی که مورد ایراد شورای محترم نگهبان قرار گرفته و در اجرای اصل یکصد و دوازده (۱۱۲) قانون اساسی به مجمع تشخیص مصلحت نظام ارسال گردیده بود، در جلسه روز شنبه مورخ ۱۳۸۶/۳/۲۶ شورای محترم تشخیص مصلحت نظام مطرح و مقرر گردید «برای رفع ابهام به مجلس شورای اسلامی عودت داده شود» مراتب برای طی مراحل قانونی ابلاغ می‌گردد.

مصوبه اصلاحی مورخ ۱۳۸۶/۸/۹ مجلس به منظور رفع ایراد شورا:

- ماده (۴) و تبصره‌های آن به شرح زیر اصلاح گردید:

ماده ۴- به منظور هماهنگ کردن دستگاه‌های ذی‌ربط در امر جمع‌آوری، پردازش و تحلیل اخبار، اسناد و مدارک، اطلاعات و گزارش‌های واصله، تهیه سیستم‌های اطلاعاتی هوشمند، شناسایی معاملات مشکوک و به منظور مقابله با جرم پولشویی شورای عالی مبارزه با پولشویی به ریاست وزیر امور اقتصادی و دارایی و با عضویت وزیران بازرگانی، اطلاعات، کشور، دادگستری، رئیس بانک مرکزی و دادستان کل کشور با وظایف ذیل تشکیل می‌گردد:

- ۱- جمع‌آوری و کسب اخبار و اطلاعات مرتبط و تجزیه و تحلیل و طبقه‌بندی فنی و تخصصی آن.
 - ۲- تهیه و پیشنهاد آیین‌نامه‌های لازم در خصوص اجراء قانون به هیئت وزیران.
 - ۳- هماهنگ کردن دستگاه‌های ذی‌ربط و پیگیری اجرای کامل قانون در کشور.
 - ۴- ارزیابی گزارش‌های دریافتی و ارسال به قوه قضائیه در مواردی که به احتمال قوی صحت دارد.
 - ۵- تبادل تجارب و اطلاعات با سازمان‌های مشابه در سایر کشورها در چهارچوب مفاد ماده (۱۱).
- تبصره ۱- دبیرخانه شورای عالی در وزارت امور اقتصادی و دارایی خواهد بود.
- تبصره ۲- ساختار و تشکیلات اجرایی شورا متناسب با وظایف قانونی آن با پیشنهاد شورا به تصویب هیئت وزیران خواهد رسید.

تبصره ۳- کلیه آیین‌نامه‌های اجرایی شورای فوق‌الذکر پس از تصویب هیئت وزیران برای تمامی اشخاص حقیقی و حقوقی ذی‌ربط لازم‌الاجرا خواهد بود. متخلف از این امر به تشخیص مراجع اداری

و قضایی حسب مورد به دو تا پنج سال انفصال از خدمت مربوط محکوم خواهد شد.

- در ماده (۵)، عبارت «آیین‌نامه‌های مصوب هیئت وزیران در اجراء این قانون را» جایگزین عبارت «مصوبات شورای عالی مبارزه با پولشویی را که به تصویب هیئت وزیران رسیده باشد در اجرای این قانون» گردید.

- بند (الف) ماده (۷) به شرح زیر اصلاح گردید:

الف- احراز هویت ارباب رجوع و در صورت اقدام توسط نماینده یا وکیل، احراز سیمت و هویت نماینده و وکیل و اصیل واقعی.

- بند (ب) ماده (۷) به شرح زیر اصلاح شد:

ب- ارائه اطلاعات گزارش‌ها، اسناد و مدارک به شورای عالی مبارزه با پولشویی در چهارچوب آیین‌نامه مصوب هیئت وزیران.

- بند (د) ماده (۷) به شرح زیر اصلاح شد:

د- نگهداری سوابق مربوط به شناسایی ارباب رجوع، سوابق حساب‌ها، عملیات و معاملات به مدتی که در آیین‌نامه اجرایی تعیین می‌شود.

نظر شماره ۸۶/۳۰/۲۳۳۸۴ مورخ ۱۳۸۶/۸/۳۰ شورای نگهبان در خصوص لایحه مبارزه با پولشویی مصوب ۱۳۸۶/۸/۹ مجلس شورای اسلامی:

- ماده (۴) اصلاحی، به دلیل تفویض امور اجرایی به شورای عالی مبارزه با پولشویی، مغایر اصل ۶۰ قانون اساسی شناخته شد.

- بندهای (۱)، (۳) و (۵) ماده (۴) به دلیل اجرایی بودن و تفویض به غیر، مغایر اصل ۶۰ قانون اساسی شناخته شد.

- اطلاق کسب اخبار و اطلاعات نسبت به مواردی که هیچ قرینه‌ای برخلاف کاری فرد نباشد و مقام بررسی‌کننده نیز مسئولیت قضایی نداشته باشد، خلاف موازین شرع شناخته شد.

- بند (الف) ماده (۷)، علی‌رغم اصلاح به عمل آمده اشکال رفع نشده است.

- اطلاق اطلاعات مذکور در بند (ب) ماده (۷) چون شامل برخی موارد خلاف شرع می‌شود، مغایر موازین شرع شناخته شد. همچنین به دلیل دخالت در امور قضایی مغایر اصل ۱۵۶ قانون اساسی شناخته شد.

- علاوه بر ایرادات مذکور، ایراد کلی این شورا در رابطه با اصل ۱۵۶ قانون اساسی نیز مرتفع نشده است.

مصوبه اصلاحی (نهایی) مورخ ۱۳۸۶/۱۱/۲ مجلس به منظور رفع ایراد شورا:

- عبارت زیر به انتهای ماده (۱) الحاق شد:

استیلاي اشخاص بر اموال و دارایی اگر توأم با ادعای مالکیت شود، دال بر ملکیت است.

- در سطر فوق [= ماده ۲- پولشویی عبارت است از:] کلمه «جرم» قبل از کلمه «پولشویی» اضافه گردید.

- از سطر چهارم ماده (۴) تا انتهای پاراگراف به شرح زیر اصلاح شد:

شورای عالی مبارزه با پولشویی به ریاست و مسئولیت وزیر امور اقتصادی و دارایی و با عضویت وزراء بازرگانی، اطلاعات، کشور و رئیس بانک مرکزی با وظایف ذیل تشکیل می‌گردد:

- بند (۱) ماده (۴) به شرح زیر اصلاح شد:

۱- ۴۷-۲- اعتبار مصوبات شورای عالی مبارزه با پولشویی دارای اشکال بند (۱) [= ایراد مذکور در بند ۱- ۴۷-۱] است.^(۱)

۴۸-۱. نظر شماره ۸۳/۳۰/۷۴۶۶ مورخ ۱۳۸۳/۳/۳ شورای نگهبان در خصوص لایحه برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۸۳/۲/۱۳ مجلس شورای اسلامی

۱- ۴۸-۱- بند (ج) ماده (۱۲۷)^(۲) مغایر با بند (۴) اصل ۱۵۶ قانون اساسی است

→

۱- جمع‌آوری و کسب اخبار و اطلاعات مرتبط و تجزیه و تحلیل و طبقه‌بندی فنی و تخصصی آنها در مواردی که قرینه‌ای بر تخلف وجود دارد طبق مقررات.

- عبارت زیر به انتهای بند (۴) ماده (۴) اضافه شد:

«و یا محتمل آن از اهمیت برخوردار است».

- بند «الف» ماده (۷) به شرح زیر اصلاح و یک تبصره به این بند الحاق گردید:

الف- احراز هویت ارباب رجوع و در صورت اقدام توسط نماینده یا وکیل، احراز سمت و هویت نماینده و وکیل و اصیل در مواردی که قرینه‌ای بر تخلف وجود دارد.

تبصره- تصویب این قانون ناقض مواردی که در سایر قوانین و مقررات احراز هویت الزامی شده است، نمی‌باشد.

- بند (ب) ماده (۷) به شرح زیر اصلاح شد:

ب- ارائه اطلاعات، گزارش‌ها، اسناد و مدارک مربوط به موضوع این قانون به شورای عالی مبارزه با پولشویی در چهارچوب آیین‌نامه مصوب هیئت وزیران.

- متن زیر به عنوان ماده (۱۰) الحاق گردید و ماده (۱۰) مصوب به عنوان ماده (۱۱) و متناسب با آن شماره سایر مواد نیز تغییر یافت:

ماده ۱۰- کلیه اموری که در اجراء این قانون نیاز به اقدام یا مجوز قضایی دارد باید طبق مقررات انجام پذیرد. قوه قضائیه موظف است طبق مقررات همکاری نماید.

۱. برای آگاهی تفصیلی نسبت به مستندات قانونی این نظر، رجوع کنید به پاورقی پیشین.

۲. ماده ۱۲۷-

به منظور ایجاد هماهنگی و تبادل اطلاعات بین دستگاه‌های ذی‌ربط:

الف- ...

ج- به وزارت اطلاعات اجازه داده می‌شود در کشف مفاسد کلان اقتصادی و سرقت میراث فرهنگی اقدامات لازم را به عمل آورد.

با عنایت به اظهار نظر شماره ۸۳/۳۰/۷۴۶۶ مورخ ۱۳۸۳/۳/۳ شورای نگهبان نسبت به این مصوبه و با توجه به اصرار مجلس بر مصوبه خویش، این مصوبه به مجمع تشخیص مصلحت نظام ارجاع شد.

نامه شماره ۸۳/۳۰/۷۵۲۷ مورخ ۱۳۸۳/۳/۱۰ دبیر شورای نگهبان به رئیس مجمع تشخیص مصلحت نظام: چنانکه مستحضرد نمایندگان ششمین دوره مجلس شورای اسلامی در واپسین روزهای آن دوره، لایحه

←

کشف جرم را از وظایف این قوه قرار داده است.

→

بسیار مهم برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران را بدون بررسی ایرادات شورای نگهبان و یا دست کم رفع ابهامات، به آن مجمع محترم ارجاع کرده‌اند. این اقدام، صرف نظر از آنکه موجب سلب حق نمایندگان دوره ششم و هفتم مجلس در ارائه پیشنهاد و طی روال طبیعی قانون گذاری می‌شود، به نظر شورای نگهبان مغایر اصل (۱۱۲) قانون اساسی و خلاف صریح ماده (۱۸۷) آیین نامه داخلی مجلس شورای اسلامی است. بدون تردید مجلس نمی‌تواند بدون بررسی ایرادات شورای نگهبان اقدام به ارجاع مصوبه به مجمع نماید. بر حسب روال طبیعی و قانونی طبق ماده (۱۸۶) آیین نامه، الزاماً مصوبه‌ای که «از طرف شورای نگهبان رد شده، به کمیسیون مربوطه ارسال می‌شود و با اعلام وقت قبلی با حضور نماینده شورای نگهبان، موارد اعتراض برای اصلاح مورد بحث قرار می‌گیرد.» سپس طبق ماده (۱۸۷) «پس از بررسی گزارش کمیسیون که در آن نظر شورای نگهبان ملحوظ شده است و پس از رأی گیری نسبت به آن، مصوبه مجدداً به شورای نگهبان ارسال می‌شود. اگر این مصوبه هنوز وافی به نظرات شورای نگهبان نباشد، مجدداً در مجلس مطرح می‌گردد. در صورتی که مجلس با در نظر گرفتن حفظ مصلحت نظام همچنان بر رأی خود باقی باشد، رئیس مجلس مصوبه مذکور را به مجمع تشخیص مصلحت نظام ارسال می‌دارد.»

بنابراین، چنین بدعتی که به هر بهانه‌ای اصولاً ایرادات شورای نگهبان مورد رسیدگی قرار نگیرد، نقض آشکار قانون اساسی و فلسفه وجودی شورای نگهبان و نیز مجمع تشخیص مصلحت نظام است. آیا به راستی «برای حفظ مصلحت نظام» است که هیچ یک از ایرادات متعدد شورای نگهبان و پیشنهادات مصرانه نمایندگان برای رفع آنها مورد توجه قرار نگرفته و صرفاً برای ممانعت از حق قانون گذاری دوره بعد، مصوبه‌ای به اهمیت برنامه چهارم توسعه مستقیماً به مجمع ارسال گردیده است؟! به هر صورت انتظار دارد حضرت عالی نیز با ممانعت از این رویه غیرقانونی و نادرست، به اجرای دقیق قانون اساسی و دفاع از احکام شرع مقدس تأکید فرمایید. بدیهی است شورای نگهبان در صورت نیاز می‌تواند با تفسیر اصل مربوط، به حل نهایی موضوع کمک نماید.

نامه شماره ۳۴۹۴۶/۱۰۱ مورخ ۱۳۸۳/۴/۲ مجمع تشخیص مصلحت نظام به مجلس شورای اسلامی:

«لایحه برنامه چهارم توسعه اقتصادی، فرهنگی و اجتماعی جمهوری اسلامی ایران» که مورد ایراد شورای محترم نگهبان قرار گرفته و در اجرای اصل یکصد و دوازده (۱۱۲) قانون اساسی طی نامه شماره ۱۵۷۷۶ مورخ ۱۳۸۳/۳/۵ به مجمع تشخیص مصلحت نظام ارسال گردید، در جلسه مورخ ۱۳۸۳/۳/۳۰ شورای مجمع تشخیص مصلحت نظام از نظر حقوقی مورد رسیدگی قرار گرفت و مقرر شد: «لایحه برنامه چهارم توسعه بر اساس تفسیر شماره ۸۳/۳۰/۷۵۴۷ مورخ ۱۳۸۳/۳/۱۶ شورای محترم نگهبان در مورد اصل ۱۱۲ قانون اساسی، جهت طی مراحل قانونی برای رفع ابهامات و بررسی ایرادات به مجلس شورای اسلامی» ارجاع گردد.

مصوبه اصلاحی (نهایی) مورخ ۱۳۸۳/۵/۲۸ مجلس به منظور رفع ایراد شورا:

در سطر اول بند (ج)، عبارت «به وزارت اطلاعات اجازه داده می‌شود» حذف و به جای آن عبارت «وزارت اطلاعات» و سطر دوم بعد از «میراث فرهنگی» عبارت «در مقام ضابط قوه قضائیه» اضافه شد.

۱-۴۸-۲- ماده (۱۶۱)^(۱) از این نظر که موجب خلط وظایف قوای سه گانه و نقض وظایفی است که طبق قانون اساسی بر عهده نهادهای غیر وابسته به قوه مجریه گذاشته شده است، مغایر اصول ۵۴، ۵۵ و ۵۷ و بند (۳) اصل ۱۵۶ و اصول ۱۷۳ و ۱۷۴ قانون اساسی شناخته شد.

۴۹-۱. نظر شماره ۱۶۲۳۴/۳۰/۸۵ مورخ ۱۳۸۵/۴/۲۵ شورای نگهبان در خصوص لایحه حمایت از حقوق مصرف کنندگان مصوب ۱۳۸۵/۳/۳۱ مجلس شورای اسلامی

۱-۴۹-۱- ماده (۱۴)^(۲) به دلیل تفویض امر حل و فصل اختلافات به انجمن‌های حمایت از حقوق مصرف کنندگان که از وظایف قوه قضائیه است و نیز از جهت عبارت «سایر موارد» که صلاحیت تعزیرات حکومتی را توسعه می‌دهد، مغایر اصل ۱۱۲ قانون اساسی شناخته شد. همچنین به دلیل اینکه مطابق قانون نظام صنفی مصوب سال ۱۳۸۲، رسیدگی به تخلفات صنوف با موافقت مقام معظم رهبری از تعزیرات حکومتی سلب شده، ماده مذکور مغایر اصول ۱۵۶ و ۱۵۹ قانون اساسی شناخته شد، و نیز از جهت اینکه رسیدگی به تخلفات صنوف به اشخاصی محول می‌شود که ممکن است شرایط قضاوت شرعی را نداشته باشند، مغایر موازین شرع شناخته شد.

۱-۴۹-۲- مواد (۱۵)، (۱۷) و (۲۲) مبنیاً بر اشکالات ماده (۱۴) [= ایراد مذکور در بند ۱-۴۹-۱]، مغایر شناخته شد.^(۳)

۵۰-۱. نظر شماره ۲۰۳۷۷/۳۰/۸۵ مورخ ۱۳۸۵/۱۱/۱۸ شورای نگهبان در خصوص لایحه اصلاح موادی از قانون تشکیلات، وظایف و انتخابات شوراهای اسلامی کشور و انتخاب شهرداران مصوب ۱۳۷۵ و اصلاحات بعدی آن، مصوب ۱۳۸۵/۱۰/۱۲ مجلس شورای اسلامی

۱-۵۰-۱- نظر به اینکه اطلاق بند (ج) ماده (۷۰) موضوع ماده (۳۷) مصوبه،^(۴) شامل

۱. برای آگاهی تفصیلی نسبت به مستندات قانونی این نظر، رجوع کنید به همین مجموعه، ذیل اصل پنجاه و چهارم، شماره ۱-۳-۱.
۲. برای آگاهی تفصیلی نسبت به مستندات قانونی این نظر، رجوع کنید به همین مجموعه، ذیل اصل یکصد و دوازدهم، شماره ۱-۲۰-۱.
۳. برای آگاهی تفصیلی نسبت به مستندات قانونی این نظر، رجوع کنید به همین مجموعه، ذیل اصل یکصد و دوازدهم، شماره ۱-۲۰-۱.
۴. برای آگاهی تفصیلی نسبت به مستندات قانونی این نظر، رجوع کنید به همین مجموعه، ذیل اصل یکصد، شماره ۱-۱۲-۶.

مرافعات قضایی نیز می‌شود، لذا مغایر اصول ۱۰۰ و ۱۵۶ قانون اساسی شناخته شد.

۱-۵۰-۲ در بند (۱) اصلاحی ماده (۷۹)، موضوع جزء (۱) بند (الف) ماده (۴۴) مصوبه،^(۱) عضویت نمایندگان مجلس شورای اسلامی در هیئت مرکزی حل اختلاف، مغایر اصل ۵۷ قانون اساسی شناخته شد. همچنین از این جهت که حل اختلاف و رسیدگی به شکایات بر عهده این هیئت گذاشته شده است، اطلاق آن مغایر اصل ۱۵۶ قانون اساسی شناخته شد.

۵۱-۱. نظر شماره ۸۶/۳۰/۲۳۱۰۷ مورخ ۱۳۸۶/۸/۱۶ شورای نگهبان در خصوص لایحه اصلاح موادی از قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران و اجراء سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی^(۲) مصوب ۱۳۸۶/۷/۲۲ مجلس شورای اسلامی

۱-۵۱-۱- بند (د) جز (۳) ماده (۶۵)^(۳) از آنجا که آراء هیئت تجدیدنظر [را] قطعی می‌داند و آن را قابل اعتراض و رسیدگی در محاکم قضایی نمی‌داند، مغایر اصل ۱۵۶ قانون اساسی شناخته شد.

۱. برای آگاهی تفصیلی نسبت به مستندات قانونی این نظر، رجوع کنید به همین مجموعه، ذیل اصل پنجاه و هفتم، شماره ۱-۷۱-۱.

۲. گفتنی است این لایحه ابتدا با عنوان «لایحه اجرای سیاست‌های کلی اصل (۴۴) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران و واگذاری فعالیت‌ها و بنگاه‌های دولتی به بخش غیردولتی و لایحه مقررات تسهیل‌کننده رقابت و ضوابط مربوط به کنترل جلوگیری از شکل‌گیری انحصارات» به مجلس تقدیم شده است، لیکن عنوان آن، هنگام بررسی در مجلس تغییر کرده است.

۳. ماده ۶۵- محل استقرار، ترکیب هیئت تجدیدنظر، شرایط انتخاب و نحوه تصمیم‌گیری در این هیئت به شرح زیر است:

۱- ...

۳- نحوه تصمیم‌گیری هیئت تجدیدنظر به شرح زیر است:

الف- ...

ج- هیئت تجدیدنظر می‌تواند تصمیمات شورا را نقض یا عیناً تأیید یا حسب مورد آن را تعدیل یا اصلاح کند یا مستقلاً تصمیم دیگری بگیرد.

د- تصمیمات هیئت تجدیدنظر به شرح بند فوق، قطعی و لازم‌الاجراء خواهد بود و در هیچ‌یک از مراجع اداری و قضایی قابل اعتراض نیست.

مصوبه اصلاحی (نهایی) مورخ ۱۳۸۶/۹/۲۸ مجلس به منظور رفع ایراد شورا:

در جزء (د) بند (۳) ماده (۶۵)، عبارت «و در هیچ‌یک از مراجع اداری و قضایی قابل اعتراض نیست» حذف گردید.

۵۲-۱. نظر شماره ۸۶/۳۰/۲۵۱۰۶ مورخ ۱۳۸۶/۱۱/۲۴ و شماره ۸۶/۳۰/۲۵۸۲۵ مورخ ۱۳۸۷/۲/۲۱ شورای نگهبان در خصوص طرح اصلاح موادی از قانون تشکیل سازمان بازرسی کل کشور مصوب ۱۳۶۰ و اصلاحیه آن مصوب ۱۳۷۵، مصوب ۱۳۸۶/۸/۲۲ و ۱۳۸۷/۱/۲۷ کمیسیون قضایی و حقوقی مجلس شورای اسلامی

۱-۵۲-۱- قسمت اخیر بند (۴) ماده (۲)،^(۱) در خصوص موظف شدن سازمان به

ارسال گزارش به مجلس، مغایر اصول ۵۷ و ۱۵۶ قانون اساسی شناخته شد.

۱-۵۲-۲- پاراگراف دوم بند (د) ماده (۲)،^(۲) به دلیل تفویض اختیار به رئیس

سازمان جهت شرکت و دفاع از گزارش در جلسات رسیدگی و تقدیم لایحه، مغایر اصول ۱۵۶ و ۱۷۴ قانون اساسی شناخته شد.

۱-۵۲-۳- اطلاق ماده (۸)، (تبصره اصلاحی ماده (۱۰))،^(۳) مغایر با اصول ۱۵۶،

۱. برای آگاهی تفصیلی نسبت به مستندات قانونی این نظر، رجوع کنید به همین مجموعه، ذیل اصل پنجاه و هفتم، شماره ۱-۷۵.

۲. ماده ۲- ماده (۲) قانون تشکیل سازمان بازرسی کل کشور به شرح زیر اصلاح می شود:
... ۱-

۵- بند (د) به شرح زیر اصلاح می گردد:

د- در مواردی که گزارش بازرسی متضمن اعلام وقوع جرمی است، چنانچه جرم دارای حیثیت عمومی باشد، رئیس سازمان یا مقامات مأذون از طرف وی یک نسخه از گزارش را با دلایل و مدارک مربوط برای تعقیب و مجازات مرتکب به مرجع صالح قضایی ارسال می کند.

رئیس سازمان یا مقامات مأذون از طرف وی می توانند حسب مورد نماینده ای برای شرکت و دفاع از گزارش در جلسات رسیدگی معرفی و یا با تقدیم لایحه، موضوع را تا حصول نتیجه نهایی پیگیری نمایند و در مورد تخلفات اداری، انضباطی و انتظامی مستقیماً مراتب را به مراجع ذی ربط منعکس نموده و پیگیری لازم را به عمل آورند. مراجع رسیدگی کننده مکلفند وقت رسیدگی و جهت حضور را به اطلاع سازمان بازرسی کل کشور برسانند.

مصوبه اصلاحی (نهایی) مورخ ۱۳۸۷/۱/۲۷ کمیسیون قضایی و حقوقی مجلس به منظور رفع ایراد شورا: از سطر سوم بند (د) ذیل ردیف (۵) ماده (۲) تا سطر سوم پاراگراف آخر این بند [به مرجع صالح قضایی ارسال می کند. رئیس سازمان یا مقامات مأذون از طرف وی می توانند حسب مورد نماینده ای برای شرکت و دفاع از گزارش در جلسات رسیدگی معرفی و یا با تقدیم لایحه موضوع را تا حصول نتیجه نهایی پیگیری نمایند و در مورد تخلفات اداری، انضباطی و انتظامی] به شرح زیر اصلاح شد:
«... به مرجع صالح قضایی ارسال و موضوع را تا حصول نتیجه نهایی پیگیری نماید ...»

۳. ماده ۸- تبصره زیر به ماده (۱۰) قانون الحاق می گردد:

تبصره- عدم اجراء پیشنهادهای سازمان بدون عذر موجه با تشخیص رئیس سازمان، مشمول مجازات ماده (۵۷۶) قانون مجازات اسلامی (بخش تعزیرات) خواهد بود.

۱۵۹ و ۱۷۴ قانون اساسی می‌باشد.

۱-۵۲-۴- در پاراگراف آخر ماده (۶) اصلاحی موضوع ماده (۵)،^(۱) اطلاق آن

→

مصوبه اصلاحی مورخ ۱۳۸۷/۱/۲۷ کمیسیون قضایی و حقوقی مجلس به منظور رفع ایراد شورا:

تبصره ماده (۱۰) اصلاحی موضوع ماده (۸) به شرح زیر اصلاح شد:

تبصره- عدم اجراء پیشنهادهای سازمان بدون عذر موجه با اعلام رئیس سازمان و تشخیص مرجع قضایی صالح، مشمول مجازات ماده (۵۷۶) قانون مجازات اسلامی (بخش تعزیرات) خواهد بود.

نظر شماره ۸۶/۳۰/۲۵۸۲۵ مورخ ۱۳۸۷/۲/۲۱ شورای نگهبان در خصوص طرح اصلاح موادی از قانون تشکیل سازمان بازرسی کل کشور مصوب ۱۳۶۰ و اصلاحیه آن مصوب ۱۳۷۵، مصوب ۱۳۸۷/۱/۲۷ کمیسیون قضایی و حقوقی مجلس شورای اسلامی:

تبصره ماده (۱۰) اصلاحی موضوع ماده (۸)، علی‌رغم اصلاح به عمل آمده، ایراد شورا کماکان به قوت خود باقی است.

مصوبه اصلاحی (نهایی) مورخ ۱۳۸۷/۳/۵ کمیسیون قضایی و حقوقی مجلس به منظور رفع ایراد شورا:

تبصره ماده (۱۰) اصلاحی موضوع ماده (۸) به شرح زیر اصلاح شد:

تبصره- عدم اجراء پیشنهادهای قانونی سازمان بدون عذر موجه با رسیدگی و احراز در دادگاه صالح، مشمول مجازات ماده (۵۷۶) قانون مجازات اسلامی خواهد بود.

۱. ماده ۵- ماده (۶) قانون بازرسی کل کشور به شرح زیر اصلاح و تبصره آن ابقاء می‌گردد:

ماده ۶- گزارش‌های سازمان در مراجع قضایی، هیئت‌های رسیدگی به تخلفات اداری، انضباطی و انتظامی، خارج از نوبت و حداکثر ظرف مدت سه ماه رسیدگی خواهد شد. چنانچه رسیدگی به پرونده‌ها بیش از مدت معین نیاز به وقت داشته باشد، مراجع مذکور باید جهات و دلایل آن را در پرونده درج و تصریح نمایند.

آراء صاره کیفری با درخواست رئیس سازمان و موافقت دادستان ذی‌ربط نیز مطابق قانون آیین دادرسی دادگاه‌های عمومی و انقلاب در مراجع ذی‌صلاح قابل تجدیدنظر است.

مصوبه اصلاحی مورخ ۱۳۸۷/۳/۵ کمیسیون قضایی و حقوقی مجلس به منظور رفع ایراد شورا:

پاراگراف آخر ماده (۶) اصلاحی موضوع ماده (۵) به شرح زیر اصلاح شد:

«آراء صادره کیفری مربوط به گزارش‌های مذکور با اعلام سازمان و در صورت موافقت دادستان ذی‌ربط مطابق قانون آیین دادرسی دادگاه‌های عمومی و انقلاب در مراجع ذی‌صلاح، قابل تجدیدنظر است.»

نظر شماره ۸۷/۳۰/۲۷۰۷ مورخ ۱۳۸۷/۳/۱۱ شورای نگهبان در خصوص طرح اصلاح موادی از قانون تشکیل سازمان بازرسی کل کشور مصوب ۱۳۶۰ و اصلاحیه آن مصوب ۱۳۷۵، مصوب ۱۳۸۷/۳/۵ کمیسیون قضایی و حقوقی مجلس شورای اسلامی:

پاراگراف آخر ماده (۶) اصلاحی موضوع ماده (۵)، علی‌رغم اصلاح به عمل آمده، اشکال قبلی رفع نشده است.

مصوبه اصلاحی (نهایی) مورخ ۱۳۸۷/۴/۱۷ کمیسیون قضایی و حقوقی مجلس به منظور رفع ایراد شورا:

پاراگراف آخر ماده (۶) اصلاحی موضوع ماده (۵)، حذف شد.

نسبت به «آراء صادره کیفری با درخواست رئیس سازمان و موافقت دادستان ذی ربط نیز مطابق قانون آیین دادرسی دادگاه‌های عمومی و انقلاب»، مغایر اصول ۱۵۶ و ۱۷۴ قانون اساسی شناخته شد.

۵۳-۱. نظر شماره ۸۷/۳۰/۲۷۲۴۱ مورخ ۱۳۸۷/۳/۱۳ شورای نگهبان در خصوص طرح تشکیل شورای عالی خانواده مصوب ۱۳۸۷/۲/۲۵ مجلس شورای اسلامی

۱-۵۳-۱- بندهای (ج) و (د) ماده واحده،^(۱) به دلیل دخالت در امور اجرایی، مغایر اصل ۶۰ قانون اساسی شناخته شد. علاوه بر این، بند (د) مذکور، در مواردی که شامل امور قضایی می‌گردد، مغایر اصل ۱۵۶ قانون اساسی شناخته شد.

۵۴-۱. نظر شماره ۸۷/۳۰/۲۷۲۷۲ مورخ ۱۳۸۷/۳/۲۰ شورای نگهبان در خصوص لایحه شوراهای حل اختلاف^(۲) مصوب ۱۳۸۷/۲/۱۷ کمیسیون قضایی و حقوقی مجلس شورای اسلامی

۱-۵۴-۱- نظر به اینکه اطلاق ماده (۱۴) اجازه تصرف در اموال مذکور را به شورا می‌دهد، خلاف موازین شرع شناخته شد. همچنین واگذاری امور مذکور در ماده (۱۴) به شورا، مغایر اصل ۱۵۶ قانون اساسی نیز می‌باشد.^(۳)

۵۵-۱. نظر شماره ۸۷/۳۰/۲۷۲۸۸ مورخ ۱۳۸۷/۳/۲۲ شورای نگهبان در خصوص لایحه ارتقاء سلامت نظام اداری و مقابله با فساد مصوب ۱۳۸۷/۲/۱۷ کمیسیون اجتماعی مجلس شورای اسلامی

۱-۵۵-۱- ماده (۶)،^(۴) اطلاق وظایف این هیئت چون شامل مواردی می‌شود که از

۱. برای آگاهی تفصیلی نسبت به مستندات قانونی این نظر، رجوع کنید به همین مجموعه، ذیل اصل شصتم، شماره ۱-۳۵-۱.

۲. گفتنی است این لایحه ابتدا با عنوان «لایحه شورای حل اختلاف و نهاد قضایی تحکیم» به مجلس تقدیم شده است، لیکن عنوان آن، هنگام بررسی در مجلس تغییر کرده است.

۳. ماده ۱۴- شورا باید اقدامات لازم را برای حفظ اموال صغیر، مجنون، شخص غیر رشید که فاقد ولی یا قیم باشد و همچنین غایب مفقودالثر، ماترک متوفای بلاوارث و اموال مجهول‌المالک به عمل آورد و بلافاصله مراتب را به مراجع صالح اعلام کند.

مصوبه اصلاحی (نهایی) مورخ ۱۳۸۷/۴/۱۸ کمیسیون قضایی و حقوقی مجلس به منظور رفع ایراد شورا: جمله زیر به انتهای ماده (۱۴) الحاق گردید:

«شورا حق دخل و تصرف در هیچ‌یک از اموال مذکور را ندارد»

۴. ماده ۶- تشخیص اینکه شخص مشمول بندهای مندرج در ماده (۵) است به عهده هیئتی مرکب از یک نفر

قاضی به انتخاب قوه قضائیه، نمایندگان وزراء امور اقتصادی و دارایی، اطلاعات و رئیس سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور و نماینده اتاق بازرگانی و صنایع و معادن ایران و اتاق تعاون است. در مواردی که تصمیماتی از طرف مقامات قضایی اتخاذ گردیده و یا آرائی از محاکم قضایی با مراجع اداری صادر شده باشد هیئت بر اساس آن آراء و تصمیمات متخذ عمل می‌کند. در سایر موارد هیئت موظف است ظرف دو ماه نسبت به تعیین زمانی که اسامی افراد می‌باید در لیست سیاه قرار گیرد اتخاذ تصمیم نماید و در صورت عدم اظهار نظر در مهلت مقرر، بر اساس مستندات مراجع ذی‌صلاح مدت محرومیت دو سال خواهد بود. همچنین مدت قرار داشتن در لیست سیاه بین دو تا پنج سال است که در صورت استمرار یا تکرار تخلف، مدت محرومیت قابل تمدید می‌باشد. تصمیمات هیئت قابل اعتراض در دیوان عدالت اداری است.

تبصره ۱- چنانچه متخلف اقدامات مؤثری در جهت تأمین حقوق دولتی یا عمومی و یا حُسن جریان امور به عمل آورده باشد، هیئت اعم از اینکه اتخاذ تصمیم نموده و یا پرونده مفتوح باشد می‌تواند مدت محرومیت را به حداقل یک سال کاهش دهد. در صورتی که متهم از مراجع قضایی حکم برائت یا منع تعقیب دریافت نماید هیئت مذکور نسبت به رفع محرومیت اقدام نماید.

تبصره ۲- اعمال محرومیت‌های مذکور در ماده (۴) این قانون مانع از رسیدگی به تخلفات اداری و جرائم ارتكابی مرتکبین در مراجع ذی‌صلاح نخواهد بود.

تبصره ۳- مرجع اعلام موارد مذکور به هیئت در مورد مصادیق بندهای «الف» و «ب» ماده (۵) وزارت دادگستری و موارد بند «ج» ماده مزبور وزارت امور اقتصادی و دارایی خواهد بود.

تبصره ۴- هیئت می‌تواند شعب متعدد داشته باشد. تعداد، محل تشکیل هیئت، طرز تشکیل و نحوه دسترسی دستگاه‌های اداری و مردم به فهرست سیاه و سایر امور اجرایی هیئت به موجب آیین‌نامه‌ای خواهد بود که ظرف سه ماه توسط وزارت امور اقتصادی و دارایی و با همکاری وزارتخانه‌های اطلاعات، دادگستری و سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور تهیه و به تصویب هیئت وزیران می‌رسد.

مصوبه اصلاحی مورخ ۱۳۸۷/۷/۱۴ کمیسیون اجتماعی مجلس به منظور رفع ایراد شورا:

- پاراگراف اول ماده (۶) به شرح ذیل اصلاح شد:

ماده ۶- هیئتی مرکب از یک نفر قاضی به انتخاب قوه قضائیه، نمایندگان وزراء امور اقتصادی و دارایی، اطلاعات و سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور، نماینده اتاق بازرگانی و صنایع و معادن ایران و اتاق تعاون مشمولین بند (ج) مندرج در ماده (۵) این قانون را برای قرار گرفتن در لیست سیاه به دستگاه قضایی پیشنهاد می‌نماید.

دستگاه قضایی موظف است خارج از نوبت رسیدگی و نظر خود را اعلام نماید.

- در تبصره (۴) ماده (۶) سطر دوم، عبارت «و مردم» حذف شد.

نظر شماره ۸۷/۳۰/۲۹۲۴۴ مورخ ۱۳۸۷/۸/۲۷ شورای نگهبان در خصوص لایحه ارتقاء سلامت نظام اداری و مقابله با فساد مصوب ۱۳۸۷/۷/۱۴ کمیسیون اجتماعی مجلس شورای اسلامی:

ایراد بند اول نسبت به اختیاری که در پاراگراف دوم به هیئت داده و دستگاه قضایی را موظف کرده است، کماکان به قوت خود باقی است.

امور قضایی است احتمال تضییع حقوق افراد را در بر دارد، مغایر اصل ۱۵۶ قانون اساسی شناخته شد.

۵۶-۱. نظر شماره ۲۷۲۹۵/۳۰/۸۷ مورخ ۱۳۸۷/۳/۲۲ شورای نگهبان در خصوص

→

با عنایت به اظهار نظر شماره ۲۹۲۴۴/۳۰/۸۷ مورخ ۱۳۸۷/۸/۲۷ شورای نگهبان نسبت به این مصوبه و با توجه به اصرار مجلس بر مصوبه خویش، این مصوبه به مجمع تشخیص مصلحت نظام ارجاع شد.

مصوبه مورخ ۱۳۹۰/۸/۷ مجمع تشخیص مصلحت نظام:

ماده (۶) به شرح ذیل اصلاح و همراه با شش تبصره تصویب گردید:

ماده ۶- هیئتی مرکب از یک نفر قاضی به انتخاب رئیس قوه قضائیه، نماینده وزارت امور اقتصادی و دارایی، وزارت اطلاعات، سازمان بازرسی کل کشور، دیوان محاسبات کشور، بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، اتاق بازرگانی و صنایع و معادن ایران، و اتاق تعاون ایران تشکیل می‌شود تا پس از رسیدگی و تشخیص موارد مطروحه درباره افراد مشمول ماده (۵)، گزارش مستدل و مستند خود را از طریق دبیرخانه برای رسیدگی به قوه قضائیه پیشنهاد و در غیر این صورت پرونده را مختومه نماید. قوه قضائیه موظف است در شعبه‌ای مرکب از سه نفر قاضی که توسط رئیس قوه قضائیه انتخاب می‌شوند با رعایت اصول آیین دادرسی به گزارش‌های هیئت مذکور رسیدگی کند. حکم صادره از این دادگاه قطعی است.

تبصره ۱- اگر متخلف برای تأمین حقوق دولتی یا عمومی و یا حسن جریان امور، اقدامات مؤثری کرده باشد، دادگاه چه درباره موضوع تصمیم‌گیری کرده باشد و یا پرونده مفتوح باشد، می‌تواند مدت محرومیت را به حداقل یک سال کاهش دهد. اگر متهم از مراجع قضایی حکم براءت یا منع تعقیب دریافت کند، دبیرخانه برای رفع محرومیت اقدام می‌کند.

تبصره ۲- اگر شخص، مرتکب چند مورد از تخلفات موضوع ماده (۵) شده باشد، با توجه به نوع تخلفات، شخصیت مرتکب و اوضاع و احوال قضیه، به دو یا چند مجازات مذکور در بند (الف) ماده (۵) محکوم می‌شود و در هر صورت، مجازات بیش از پنج سال محرومیت نخواهد بود.

تبصره ۳- دستگاه‌های نظارتی، بازرسان قانونی شرکت‌ها و مؤسسات و وزارت امور اقتصادی و دارایی موظفند تخلفات را به هیئت مذکور در صدر ماده اعلام کنند.

تبصره ۴- هیئت می‌تواند شعب متعدد با ترکیب مشابه صدر ماده (۶) داشته باشد. تعداد، محل تشکیل هیئت، طرز تشکیل، اجرای تصمیمات مربوط به درج نام اشخاص در فهرست محرومیت و یا خروج نام آنان و نیز نحوه دسترسی و سایر امور اجرایی، به موجب آیین‌نامه‌ای خواهد بود که ظرف مدت سه ماه توسط سازمان بازرسی کل کشور با همکاری سایر دستگاه‌های مذکور در ماده تهیه می‌شود و به تصویب رئیس قوه قضائیه می‌رسد.

تبصره ۵- اعمال محرومیت‌های مذکور در ماده (۵) این قانون مانع رسیدگی به تخلفات اداری و جرائم ارتكابی مرتکبین در مراجع ذیصلاح نخواهد بود و دستگاه‌های ذی‌ربط نیز موظفند طبق مقررات موضوعات مربوط به تأمین حقوق دستگاه خود را به نحو مؤثر و بدون وقفه پیگیری کنند.

تبصره ۶- دبیرخانه و بانک اطلاعات مربوط، موضوع پایگاه اطلاعاتی فهرست محرومیت در محل سازمان بازرسی کل کشور تشکیل می‌شود.

لایحه اصلاح قانون بیمه اجباری مسئولیت مدنی دارندگان وسایل نقلیه موتوری زمینی در مقابل شخص ثالث مصوب ۱۳۸۷/۲/۸ کمیسیون اقتصادی مجلس شورای اسلامی

۱-۵۶-۱- در تبصره ماده (۱۷)،^(۱) قطعی قلمداد نمودن رأی کمیسیون موضوع این ماده، مغایر اصول ۱۵۶ و ۱۵۹ قانون اساسی شناخته شد. همچنین تفویض اختیار تصویب سایر مقررات به رئیس قوه قضائیه، مغایر اصل ۸۵ قانون اساسی است.

۵۷-۱. نظر شماره ۲۸۹۴۹/۳۰/۸۷ مورخ ۱۳۸۷/۸/۹ شورای نگهبان در خصوص طرح اصلاح موادی از قانون آیین نامه داخلی مجلس شورای اسلامی، مصوب ۱۳۸۷/۷/۲۱ مجلس شورای اسلامی

۱-۵۷-۱- عموم امور مذکور در ماده (۲۵) موضوع ماده (۱۹۸)،^(۲) چون شامل

۱. برای آگاهی تفصیلی نسبت به مستندات قانونی این نظر، رجوع کنید به همین مجموعه، ذیل اصل هشتاد و پنجم، شماره ۱-۱۲۰-۳.

۲. ماده ۲۵- ماده (۱۹۸) و تبصره‌های آن به شرح ذیل اصلاح می‌شود:

ماده ۱۹۸- هرگاه نماینده‌ای، تحقیق و تفحص در هر یک از امور کشور را لازم بداند تقاضای خود را به صورت کتبی به هیئت رئیسه مجلس تسلیم نموده و هیئت رئیسه ظرف چهل و هشت ساعت آن را به کمیسیون تخصصی ذی‌ربط جهت رسیدگی ارجاع می‌نماید. کمیسیون موظف است حداکثر ظرف دو هفته از تاریخ وصول، اطلاعاتی را که در این زمینه کسب نموده در اختیار متقاضی یا متقاضیان قرار دهد. در صورتی که متقاضی یا متقاضیان، اطلاعات کمیسیون را کافی تشخیص ندهند، کمیسیون موظف است ظرف یک هفته از متقاضی یا متقاضیان و بالاترین مقام دستگاه اجرایی ذی‌ربط دعوت به عمل آورد و دلایل ضرورت تحقیق و تفحص نظرات مقام فوق‌الذکر را استماع نماید و تا مدت ده روز گزارش خود را مبنی بر تصویب یا رد تقاضای تحقیق و تفحص به هیئت رئیسه مجلس ارائه دهد. این گزارش خارج از نوبت در دستور هفته بعد مجلس قرار می‌گیرد و پس از توضیح مخبر کمیسیون و صحبت نماینده متقاضی تحقیق و تفحص هر کدام حداکثر به مدت ده دقیقه، گزارش کمیسیون بدون بحث به رأی گذاشته خواهد شد. در صورت تصویب انجام تحقیق و تفحص، موضوع به همان کمیسیون تخصصی ذی‌ربط جهت رسیدگی ارجاع می‌گردد. کمیسیون موظف است در مدت بیست روز اعضای هیئت تحقیق و تفحص را که حداقل یازده و حداکثر پانزده نفر خواهند بود، از بین نمایندگان تعیین و به رئیس مجلس جهت صدور ابلاغ معرفی نماید. چنانچه متقاضیان تحقیق و تفحص کمتر از پنج نفر باشند کلیه آنان عضو هیئت خواهند بود، در غیر این صورت حداقل پنج نفر از اعضای هیئت از میان متقاضیان تحقیق و تفحص انتخاب خواهند شد. اعضای هیئت از میان خود یک رئیس، دو نایب رئیس و یک منشی انتخاب می‌کنند. هیئت حداکثر در مدت یک ماه پس از پایان مهلت تحقیق و تفحص، گزارش خود را به کمیسیون تسلیم می‌نماید. کمیسیون موظف است ظرف یک ماه گزارش هیئت را در جلسه مشترک اعضای کمیسیون و هیئت مطرح و گزارش نهایی را جهت قرائت در مجلس برای مدت نیم ساعت تنظیم و پس از تصویب به هیئت رئیسه ارسال نماید. قبل از رأی‌گیری در رابطه

→

با گزارش نهایی، وزیر یا مقام مسئول از عملکرد خود دفاع خواهد نمود. هیئت رئیسه موظف است گزارش کمیسیون را در دستور هفته بعد کاری مجلس قرار دهد تا توسط مخابر کمیسیون قرائت گردد.

تبصره ۱- موضوع تحقیق و تفحص با تشخیص هیئت رئیسه باید صریح و قابل رسیدگی باشد.
تبصره ۲- هیئت تحقیق و تفحص می تواند از کارشناسان مورد وثوق با تأیید هیئت رئیسه مجلس استفاده نماید. هیئت رئیسه موظف است تنخواه مورد درخواست هیئت را در اختیار رئیس قرار دهد تا براساس تصمیمات هیئت، هزینه و با تأیید هیئت رئیسه به هزینه قطعی منظور شود.

تبصره ۳- چنانچه وزیر یا بالاترین مقام دستگاه مورد تحقیق و تفحص تغییر کرده باشد و تحقیق و تفحص مربوط به عملکرد دوران مسئولیت آنان باشد باید امکان دسترسی آنها به اسناد و مدارک جهت پاسخگویی فراهم گردد.

تبصره ۴- کلیه مکاتبات هیئت با امضای رئیس هیئت و در غیاب او نایب رئیس معتبر خواهد بود.
تبصره ۵- کمیسیون موظف است همزمان با ارائه گزارش نهایی به هیئت رئیسه، کلیه اسناد مدارک و پرونده های تحقیق و تفحص و یک نسخه از گزارش نهایی را به کمیسیون اصل نودم (۹۰) قانون اساسی جهت اقدام قانونی و نیز حفظ و بایگانی اسناد ارسال نماید.

تبصره ۶- ارائه و انتشار هرگونه اطلاعات مربوط به تحقیق و تفحص به هر شکل و عنوان از طرف اشخاص حقیقی و حقوقی و اعضاء هیئت تحقیق و تفحص تا زمان چاپ گزارش جهت قرائت در صحن علنی ممنوع می باشد.

مصوبه اصلاحی مورخ ۱۳۸۷/۸/۲۲ مجلس به منظور رفع ایراد شورا:

متن زیر به عنوان تبصره (۷) ماده (۱۹۸) الحاق گردید:

تبصره ۷- تحقیق و تفحص مجلس شامل شورای نگهبان، مجلس خبرگان رهبری، مجمع تشخیص مصلحت نظام و امور ماهیتی قضایی نمی شود و در مورد دستگاه هایی که زیر نظر مقام معظم رهبری هستند با اذن معظم له امکان تحقیق و تفحص توسط مجلس وجود دارد.

نظر شماره ۸۷/۳۰/۲۹۳۱۸ مورخ ۱۳۸۷/۹/۲ شورای نگهبان در خصوص طرح اصلاح موادی از قانون آیین نامه داخلی مجلس شورای اسلامی، مصوب ۱۳۸۷/۸/۲۲ مجلس شورای اسلامی:

ماده (۲۵) موضوع تبصره (۷) ماده (۱۹۸)، علی رغم اصلاح به عمل آمده، ایراد بند (۲۲) شورای نگهبان [= ایراد مذکور در بند ۱-۵۷-۱ فوق الذکر] در خصوص مغایرت با اصل ۱۵۶ قانون اساسی کماکان به قوت خود باقی است.

مصوبه اصلاحی مورخ ۱۳۸۷/۹/۱۸ مجلس به منظور رفع ایراد شورا:

در تبصره (۷) ماده (۱۹۸)، عبارت «امور ماهیتی» حذف و عبارت «پرونده های جریانی مراجع» جایگزین شود.

نظر شماره ۸۷/۳۰/۲۹۵۳۵ مورخ ۱۳۸۷/۹/۲۰ شورای نگهبان در خصوص طرح اصلاح موادی از قانون آیین نامه داخلی مجلس شورای اسلامی، مصوب ۱۳۸۷/۹/۱۸ مجلس شورای اسلامی:

اطلاق تبصره (۷) ماده (۱۹۸) در خصوص تحقیق و تفحص در پرونده های غیر جریانی چون دخالت در امور قضایی و اخلال در امر قضا را نیز شامل می شود، فلذا از این جهت اشکال سابق شورا کماکان به قوت خود باقی است.

مصوبه اصلاحی (نهایی) مورخ ۱۳۸۷/۹/۲۶ مجلس به منظور رفع ایراد شورا:

←

دستگاه‌هایی که زیر نظر مقام معظم رهبری هستند و یا خبرگان رهبری و شورای نگهبان نیز می‌شود و با توجه به تفسیر شورای نگهبان، مغایر اصل ۷۶ قانون اساسی است. علاوه بر این، تحقیق و تفحص در امر قضاء، مغایر اصل ۱۵۶ قانون اساسی شناخته شد.

۵۸-۱. نظر شماره ۸۷/۳۰/۳۱۷۷۷ مورخ ۱۳۸۷/۱۲/۲۶ شورای نگهبان در خصوص لایحه جرایم رایانه‌ای مصوب ۱۳۸۷/۱۰/۱۵ مجلس شورای اسلامی

۱-۵۸-۱- در تبصره (۲) ماده (۲۲)^(۱) چون شکایاتی که در کارگروه (کمیته) رسیدگی می‌شود قابل شکایت در دادگاه نیست، مغایر اصول ۳۴ و ۱۵۶ قانون اساسی شناخته شد.

۵۹-۱. نظر شماره ۸۸/۳۰/۳۲۶۶۲ مورخ ۱۳۸۸/۳/۲ شورای نگهبان در خصوص لایحه پیشگیری از وقوع جرم مصوب ۱۳۸۸/۲/۹ مجلس شورای اسلامی

۱-۵۹-۱- ماده (۲)^(۲) از این جهت که وظایف قوه قضائیه و رئیس آن را به

→

در تبصره (۷) ماده (۱۹۸)، عبارت «و امور ماهیتی قضایی» بعد از عبارت «و پرونده‌های جریانی مراجع قضایی» اضافه شود.

۱. برای آگاهی تفصیلی نسبت به مستندات قانونی این نظر، رجوع کنید به همین مجموعه، ذیل اصل سی و چهارم، شماره ۱-۱۹-۱.

۲. ماده ۲- در اجراء بند (۵) اصل یکصد و پنجاه و ششم (۱۵۶) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران و برای تهیه، تنظیم و پیگیری سیاست‌های جامع و هماهنگ در زمینه پیشگیری از وقوع جرم، نظارت بر اجراء آن و حمایت از مشارکت مردم و نهادها و انجمن‌های مردمی، شورای عالی پیشگیری از وقوع جرم به شرح زیر تشکیل می‌شود:

۱- رئیس قوه قضائیه (ریاست شورا)

۲- معاون اول رئیس جمهور (نایب رئیس)

۳- دادستان کل کشور

۴- رئیس سازمان صدا و سیما

۵- فرمانده نیروی انتظامی

۶- رئیس سازمان بازرسی کل کشور

۷- رئیس سازمان زندان‌ها و اقدامات تأمینی و تربیتی

۸- رئیس سازمان قضایی نیروهای مسلح

۹- رؤسای سازمان‌های بهزیستی و تأمین اجتماعی

۱۰- فرمانده نیروی مقاومت بسیج سپاه پاسداران انقلاب اسلامی

←

→

- ۱۱- رئیس سازمان پیشگیری از وقوع جرم (دبیر شورا)
- ۱۲- دو نفر از نمایندگان مجلس شورای اسلامی از کمیسیون‌های قضایی و حقوقی و اجتماعی هر کدام یک نفر با تصویب مجلس به عنوان ناظر
- ۱۳- دو نفر از اساتید دانشگاه در رشته‌های حقوق گرایش جرم‌شناسی، روانشناسی یا جامعه‌شناسی به پیشنهاد رئیس سازمان پیشگیری از وقوع جرم و انتخاب رئیس شورای عالی پیشگیری از وقوع جرم.
- تبصره- ...

مصوبه اصلاحی مورخ ۱۳۹۰/۶/۷ مجلس به منظور رفع ایراد شورا:
مجلس بر مصوبه قبلی خود در ماده (۲) اصرار دارد.

با عنایت به اظهار نظر شماره ۸۸/۳۰/۳۲۶۶۲ مورخ ۱۳۸۸/۳/۲ شورای نگهبان نسبت به این مصوبه و با توجه به اصرار مجلس بر مصوبه خویش، این مصوبه به مجمع تشخیص مصلحت نظام ارجاع شد.

مصوبه مورخ ۱۳۹۴/۶/۲۱ مجمع تشخیص مصلحت نظام:
ماده ۲- در اجرای وظایف مندرج در ماده (۴) این قانون، شورای عالی پیشگیری از وقوع جرم با اعضای زیر تشکیل می‌شود:

- ۱- رئیس قوه قضائیه (رئیس شورا)
- ۲- معاون اول رئیس جمهور (نایب رئیس)
- ۳- نایب رئیس اول مجلس شورای اسلامی
- ۴- معاون اول رئیس قوه قضائیه
- ۵- دادستان کل کشور
- ۶- رئیس سازمان بازرسی کل کشور
- ۷- وزیر کشور
- ۸- وزیر اطلاعات
- ۹- معاون حقوقی رئیس جمهور
- ۱۰- وزیر دادگستری
- ۱۱- وزیر امور اقتصادی و دارایی
- ۱۲- وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی
- ۱۳- وزیر آموزش و پرورش
- ۱۴- فرمانده نیروی انتظامی
- ۱۵- فرمانده نیروی مقاومت بسیج
- ۱۶- رئیس سازمان صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران
- ۱۷- رئیس دیوان محاسبات کشور
- ۱۸- رئیس کمیسیون قضایی و حقوقی مجلس شورای اسلامی
- ۱۹- رئیس کمیسیون اصل نود مجلس شورای اسلامی
- ۲۰- رئیس سازمان زندان‌ها و اقدامات تأمینی و تربیتی کشور
- ۲۱- رئیس ستاد امر به معروف و نهی از منکر

←

شورای عالی پیشگیری از وقوع جرم واگذار نموده است، مغایر اصول ۱۵۶، ۱۵۷ و ۱۵۸ قانون اساسی شناخته شد.

۱-۵۹-۲- تبصره ماده (۲)^(۱) مبنیاً بر اصل این ماده باید اصلاح شود.

۱-۵۹-۳- ماده (۴)^(۲) مبنیاً بر ایرادهای وارده بر مواد (۲) و (۳) اشکال دارد، باید اصلاح شود.

۱-۵۹-۴- شورای استانی در ماده (۵)^(۳) همان ایرادهای اصل تشکیل شورای عالی و سازمان پیشگیری از وقوع جرم در مواد (۲) و (۳) را دارد.

۱-۵۹-۵- مواد (۶)، (۷)، (۸) و (۹) همان ایرادهای اصل تشکیل شورای عالی و سازمان پیشگیری از وقوع جرم مذکور در مواد قبلی را دارد.^(۴)

۱-۶۰. نظر (غیر رسمی) شماره ۳۶۵۵۹/۳۰/۸۸ مورخ ۱۳۸۸/۸/۲۷ و نظر شماره

→

۲۲- وزیر یا رئیس نهاد ذی ربط حسب موضوع به تشخیص رئیس شورا

۲۳- یکی از معاونان رئیس قوه قضائیه به انتخاب ایشان به عنوان (دبیر شورا)

تبصره- ...

۱. ماده ۲- ...

تبصره- دبیر شورای عالی پیشگیری از وقوع جرم می تواند به تناسب موضوعات مطروحه در این شورا صاحب نظران، کارشناسان و نمایندگان دیگر نهادها و سازمان ها را به عنوان عضو مدعو دعوت کند.

مصوبه اصلاحی مورخ ۱۳۹۰/۶/۷ مجلس به منظور رفع ایراد شورا:

مجلس بر مصوبه قبلی خود در ماده (۲) اصرار دارد.

با عنایت به اظهار نظر شماره ۸۸/۳۰/۳۲۶۶۲ مورخ ۱۳۸۸/۳/۲ شورای نگهبان نسبت به این مصوبه و با توجه به اصرار مجلس بر مصوبه خویش، این مصوبه به مجمع تشخیص مصلحت نظام ارجاع شد.

مصوبه مورخ ۱۳۹۴/۶/۲۱ مجمع تشخیص مصلحت نظام:

ماده ۲- ...

تبصره- دبیر شورای عالی پیشگیری از وقوع جرم می تواند به تناسب موضوعات مطروحه در این شورا صاحب نظران، کارشناسان و نمایندگان دیگر نهادها و سازمان ها را بدون حق رأی دعوت کند.

۲. برای آگاهی تفصیلی نسبت به مستندات قانونی این نظر، رجوع کنید به همین مجموعه، ذیل اصل یکصد و سی و هشتم، شماره ۱-۵۹-۳.

۳. برای آگاهی تفصیلی نسبت به مستندات قانونی این نظر، رجوع کنید به همین مجموعه، ذیل اصل یکصد و سی و هشتم، شماره ۱-۵۹-۴.

۴. برای آگاهی تفصیلی نسبت به مستندات قانونی این نظر، رجوع کنید به همین مجموعه، ذیل اصل یکصد و سی و هشتم، شماره ۱-۵۹-۵.

۸۸/۳۰/۳۷۱۳۵ مورخ ۸۸/۱۰/۲۹ شورای نگهبان در خصوص لایحه مجازات اسلامی (کلیات، حدود، قصاص و دیات) مصوب ۱۳۸۸/۵/۲۷ کمیسیون قضایی و حقوقی مجلس شورای اسلامی

۱-۶۰-۱- تبصره (۲) ماده (۳۵)^(۱) در مواردی که به تشخیص قاضی ذی ربط کشف جرم، تعقیب، دستگیری متهم و مجازات مرتکب ... متوقف به اعلام نام وی باشد، مغایر اصل ۱۵۶ قانون اساسی شناخته شد.

۸۸/۳۰/۳۷۷۵۸ مورخ ۸۸/۱۲/۲۶ شورای نگهبان در خصوص طرح تدوین و تنفیج قوانین و مقررات کشور مصوب ۱۳۸۸/۱۲/۱۰ مجلس شورای اسلامی

۱-۶۱-۱- تبصره ذیل جزء (۷-۱) ماده (۳)، همان اشکال ماده (۲) را دارد و مغایر اصول ۵۷، ۱۰۸، ۱۱۰ و ۱۵۶ قانون اساسی شناخته شد.^(۲)

۸۹/۳۰/۳۸۰۳۶ مورخ ۸۹/۲/۴ شورای نگهبان در خصوص طرح تعیین تکلیف چاه‌های آب فاقد پروانه بهره‌برداری^(۳) مصوب ۱۳۸۹/۱/۱۷ مجلس شورای اسلامی

۱. ماده ۳۵- انتشار حکم محکومیت قطعی در جرائم موجب حد محاربه و افساد فی الارض، یا تعزیر تا درجه چهار و نیز کلاهبرداری بیش از یک میلیارد (۱.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰) ریال در یکی از روزنامه‌های محلی در یک نوبت انجام می‌شود.
تبصره ۱- ...

تبصره ۲- اعلان مشخصات متهم قبل از قطعیت حکم به وسیله مقامات قضایی و انتظامی موجب محکومیت به مجازات مفت‌تری خواهد بود.

مصوبه اصلاحی (نهایی) مورخ ۱۳۹۰/۵/۲ کمیسیون قضایی و حقوقی مجلس به منظور رفع ایراد شورا:

- ماده (۳۵) به شرح زیر اصلاح می‌گردد:

ماده ۳۵- انتشار حکم محکومیت قطعی در جرائم موجب حد محاربه و افساد فی الارض، یا تعزیر تا درجه چهار و نیز کلاهبرداری بیش از یک میلیارد (۱.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰) ریال در صورتی که موجب اخلاف در نظم یا امنیت نباشد، در یکی از روزنامه‌های محلی در یک نوبت انجام می‌شود.
تبصره- ...

- تبصره (۲) حذف شد.

۲. برای آگاهی تفصیلی نسبت به مستندات قانونی این نظر، رجوع کنید به همین مجموعه، ذیل اصل پنجاه و هفتم، شماره ۱-۸۷-۳.

۳. گفتنی است این طرح ابتدا با عنوان «طرح تعیین تکلیف چاه‌های آب قدیمی فاقد پروانه بهره‌برداری» به مجلس تقدیم شده است، لیکن عنوان آن، هنگام بررسی در مجلس تغییر کرده است.

۱-۶۲-۱- اطلاق تبصره (۵) ماده واحده^(۱) که شامل اختلافات اشخاص علیه یکدیگر و دولت علیه اشخاص نیز می‌گردد، مغایر اصول ۱۵۶، ۱۵۹ و ۱۷۳ قانون اساسی شناخته شد.

۱-۶۳-۱. نظر شماره ۸۹/۳۰/۴۰۹۶۸ مورخ ۱۳۸۹/۱۰/۶ شورای نگهبان در خصوص لایحه برنامه پنج‌ساله پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران (۱۳۹۴-۱۳۹۰)،^(۲) مصوب ۱۳۸۹/۹/۱۷ مجلس شورای اسلامی

۱-۶۳-۱- از آنجا که بندهای (الف)، (ب) و (ج) ماده (۱۸۷ مکرر)،^(۳) خلاف سیاست‌های کلی قضایی است، بنابراین مغایر اصل ۵۷ قانون اساسی و همچنین مغایر اصل ۸۵ و بند دوم اصل ۱۵۶ قانون اساسی شناخته شد.

۱-۶۳-۲- در ماده (۱۹۶)،^(۴) تشکیل شورای دستگاه‌های نظارتی کشور، مغایر

۱. ماده واحده-

تبصره ۵- وزارت نیرو مکلف است جهت رسیدگی به اختلافات ناشی از اجراء این قانون و قانون توزیع عادلانه آب مصوب ۱۳۶۱، در هر استان کمیسیونی تحت عنوان «کمیسیون رسیدگی به امور آب‌های زیرزمینی» مرکب از یک نفر قاضی با حکم رئیس قوه قضائیه، یک نفر نماینده سازمان جهاد کشاورزی استان با حکم رئیس سازمان و یک نفر نماینده شرکت آب منطقه‌ای استان با حکم مدیرعامل شرکت تشکیل دهد و نسبت به بررسی پرونده‌ها اقدام نماید. رأی لازم توسط قاضی عضو کمیسیون صادر می‌گردد.

احکام صادره مذکور ظرف بیست روز پس از ابلاغ قابل تجدیدنظر در دیوان عدالت اداری می‌باشد. از تاریخ تصویب این قانون، کلیه دعاوی مطروحه در محاکم عمومی برای اتخاذ تصمیم به این کمیسیون‌ها احاله خواهد شد.

دبیرخانه این کمیسیون در شرکت‌های آب منطقه‌ای مستقر می‌باشد.

مصوبه اصلاحی (نهایی) مورخ ۱۳۸۹/۲/۲۸ مجلس به منظور رفع ایراد شورا:

- در آخر پاراگراف اول تبصره (۵)، عبارت «پرونده‌های شکایات اشخاص علیه دولت» جایگزین عبارت «پرونده‌ها» گردید.

- در پاراگراف سوم تبصره (۵)، عبارت «اشخاص علیه دولت» بعد از عبارت «کلیه دعاوی» اضافه گردید.

۲. گفتنی است این لایحه ابتدا با عنوان «لایحه برنامه پنج‌ساله پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران (۱۳۹۳-۱۳۸۹)» به مجلس تقدیم شده است، لیکن عنوان آن، هنگام بررسی در مجلس تغییر کرده است.

۳. برای آگاهی تفصیلی نسبت به مستندات قانونی این نظر، رجوع کنید به همین مجموعه، ذیل اصل پنجاه و هفتم، شماره ۱-۸۹-۷.

۴. برای آگاهی تفصیلی نسبت به مستندات قانونی این نظر، رجوع کنید به همین مجموعه، ذیل اصل پنجاه و چهارم، شماره ۱-۴-۱.

اصول ۵۴، ۵۵، ۵۷، ۶۰، ۷۶، ۸۷، ۹۰ و بند (۳) اصل ۱۵۶ و اصول ۱۶۱، ۱۷۳ و ۱۷۴ قانون اساسی شناخته شد.

۱-۶۳-۳- ماده (۱۹۸)،^(۱) اطلاق این ماده علاوه بر اشکال کلی وارده «تأیید معاونت»، در مورد سایر قوا و دستگاه‌های مستقل و دستگاه‌های تحت نظر آنها و همچنین در مواردی که مربوط به وظایف خاص دستگاه‌ها می‌شود، مغایر اصول متعدد از جمله اصل ۵۷، ۹۱، ۱۰۷، ۱۱۲، ۱۵۶ و ۱۵۷ قانون اساسی است.

۱-۶۴- نظر شماره ۸۹/۳۰/۴۱۶۰۰ مورخ ۱۳۸۹/۱۲/۴ شورای نگهبان در خصوص لایحه اصلاح قانون معادن مصوب ۱۳۸۹/۱۱/۴ مجلس شورای اسلامی

۱-۶۴-۱- اطلاق بند (الف) تبصره (۳) ماده (۱۱) موضوع اصلاح ماده (۱۲)،^(۲)

۱. برای آگاهی تفصیلی نسبت به مستندات قانونی این نظر، رجوع کنید به همین مجموعه، ذیل اصل پنجاه و هفتم، شماره ۸۹-۹.

۲. ماده ۱۱- ماده (۱۲) قانون به شرح زیر اصلاح می‌گردد:

ماده ۱۲- شورای عالی معادن برای ایجاد وحدت رویه و هماهنگی در انجام تکالیف و اختیارات تعیین شده در این قانون و حفظ حقوق دولت و دارندگان پروانه فعالیت‌های معدنی و همچنین ایجاد امنیت سرمایه‌گذاری در این بخش با ترکیب زیر تشکیل می‌شود.

۱- وزیر صنایع و معادن (رئیس)

۲- یک نفر از قضات عالی‌رتبه به انتخاب رئیس قوه قضائیه

۳- رئیس سازمان حفاظت محیط زیست

۴- معاون امور معدنی وزیر صنایع و معادن (دبیر)

۵- رئیس سازمان جنگل‌ها، منابع طبیعی و آبخیزداری کشور

۶- یک نفر حقوق‌دان آشنا به قوانین حوزه صنعت و معدن با معرفی وزیر صنایع و معادن

۷- رئیس سازمان زمین‌شناسی و اکتشافات معدنی کشور

۸- یک نفر از مدیران معدنی ستاد وزارت صنایع و معادن با معرفی وزیر

۹- یک نفر از متخصصین صاحب‌نظر در امور معدنی به انتخاب شورای مرکزی سازمان نظام مهندسی معدن کشور (بدون حق رأی)

۱۰- یک نفر از بهره‌برداران با تجربه و متخصص در امور معدنی با انتخاب خانه معدن (بدون حق رأی)

۱۱- یک نفر از بهره‌برداران با تجربه و متخصص در امور معدنی با انتخاب اتاق بازرگانی و صنایع و معادن ایران (بدون حق رأی)

تبصره ۱- ...

تبصره ۳- وظایف و اختیارات شورای عالی معادن به شرح ذیل است:

الف- اتخاذ تصمیم در موارد اختلاف دارندگان پروانه فعالیت معدنی در صورت لزوم

ب- ...

مغایر اصل ۱۵۶ قانون اساسی شناخته شد.

۶۵-۱. نظر شماره ۹۰/۳۰/۴۲۹۵۵ مورخ ۱۳۹۰/۴/۲۲ شورای نگهبان در خصوص لایحه مجازات قاچاق اسلحه و مهمات و دارندگان سلاح و مهمات غیرمجاز مصوب ۱۳۹۰/۴/۵ مجلس شورای اسلامی

۱-۶۵-۱- واگذاری تطبیق موارد با مقررات به نهاد مربوطه در ماده (۴)،^(۱) مغایر

اصول ۱۵۶ و ۱۶۷ قانون اساسی است.

۶۶-۱. نظر شماره ۹۰/۳۰/۴۴۲۵۹ مورخ ۱۳۹۰/۷/۳۰ شورای نگهبان در خصوص طرح نظارت مجلس بر رفتار نمایندگان^(۲) مصوب ۱۳۹۰/۷/۶ مجلس شورای اسلامی

۱-۶۶-۱- اطلاق قابل تعقیب و توقیف نبودن نمایندگان در ماده (۹)، مغایر اصل

۸۶ قانون اساسی و نظریه تفسیری شماره ۸۰/۲۱/۳۰۳۶ مورخ ۱۳۸۰/۱۰/۲۰ این شورا در خصوص اصل مرقوم می‌باشد. مضافاً بر این، احضار نماینده توسط مقامات قضایی «از طریق هیئت» و همچنین «تأیید مراتب توسط هیئت چنانچه رسیدگی قضایی مستلزم بازداشت نماینده باشد» در این ماده و نیز اطلاق تبصره (۱) آن، چون شامل امور مطروحه در دستگاه‌های قضایی و الزام قاضی به تبعیت از نظریه هیئت نیز می‌شود، مغایر اصول ۵۷، ۱۵۶ و ۱۵۹ قانون اساسی شناخته شد. علاوه بر آن، تبصره (۲) این ماده نیز مبنیاً بر ایرادات وارده بر ماده و تبصره (۱) آن، اشکال دارد.^(۳)

→

مصوبه اصلاحی (نهایی) مورخ ۱۳۹۰/۵/۲ مجلس به منظور رفع ایراد شورا:

در بندهای (۹)، (۱۰) و (۱۱)، عبارت «بدون حق رأی» حذف می‌گردد.

کلمه «لزوم» در انتهای بند (الف) تبصره (۳) حذف و عبارت «توافق طرفین مبنی بر حکم به داوری از سوی شورای عالی معادن» اضافه می‌گردد.

۱. ماده ۴- وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح موظف است ظرف سه ماه از تصویب این قانون فهرست جامع کلیه اسلحه، مهمات، اقلام و مواد تحت کنترل را تهیه و اعلام نماید. در مورد مواد رادیو اکتیو این وظیفه بر عهده سازمان انرژی اتمی است. مراجع قضایی در صورت ابهام و اشکال در تشخیص موضوع و تطبیق آن با مقررات قانونی، از نهاد مربوطه استعلام می‌نمایند.

مصوبه اصلاحی (نهایی) مورخ ۱۳۹۰/۶/۷ مجلس به منظور رفع ایراد شورا:

ماده (۴) حذف گردید.

۲. گفتنی است این طرح ابتدا با عنوان «طرح نظارت مجلس بر امور نمایندگان» به مجلس تقدیم شده است، لیکن عنوان آن، هنگام بررسی در مجلس تغییر کرده است.

۳. برای آگاهی تفصیلی نسبت به مستندات قانونی این نظر، رجوع کنید به همین مجموعه، ذیل اصل پنجاه و هفتم، شماره ۱-۹۳-۱.

۶۷-۱. نظر شماره ۹۰/۳۰/۴۴۳۳۱ مورخ ۱۳۹۰/۸/۴ شورای نگهبان در خصوص لایحه تعیین تکلیف وضعیت ثبتی اراضی و ساختمان‌های فاقد سند رسمی مصوب ۱۳۹۰/۷/۲۰ مجلس شورای اسلامی

۱-۶۷-۱- اطلاق ماده (۱۸)^(۱) در تصویب آیین‌نامه نسبت به اموری که مربوط به امور اجرایی قوه قضائیه است، مغایر اصول ۱۵۶ و ۱۵۷ قانون اساسی شناخته شد.

۶۸-۱. نظر شماره ۹۰/۳۰/۴۴۵۱۴ مورخ ۱۳۹۰/۸/۲۶ شورای نگهبان در خصوص طرح اصلاح موادی از قانون آیین‌نامه داخلی مجلس شورای اسلامی، مصوب ۱۳۹۰/۸/۴ مجلس شورای اسلامی

۱-۶۸-۱- تبصره (۲) الحاقی به ماده (۲۰۰) آیین‌نامه در ماده (۲۱) مصوبه،^(۲) مغایر اختیارات مجلس شورای اسلامی در اصول متعدد از جمله اصول ۹۰، ۱۵۶ و ۱۶۰ قانون اساسی شناخته شد.

۱-۶۸-۲- ماده (۲۸)،^(۳) مغایر اصول متعدد قانون اساسی از جمله اصول ۵۷، ۸۹، ۱۵۶، ۱۶۰ و اصول نظارتی شناخته شد.

۶۹-۱. نظر شماره ۹۰/۳۰/۴۶۱۴۱ مورخ ۱۳۹۰/۱۲/۲۳ و نظر شماره ۹۱/۳۰/۴۸۳۲۸ مورخ ۱۳۹۱/۷/۲۳ شورای نگهبان در خصوص لایحه آیین دادرسی کیفری مصوب ۱۳۹۰/۳/۲ کمیسیون قضایی و حقوقی مجلس شورای اسلامی

۱-۶۹-۱- در تبصره (۲) ماده (۳۰)،^(۴) تصویب آیین‌نامه در این خصوص طبق

۱. ماده ۱۸- ترتیب تشکیل جلسات و نحوه رسیدگی هیئت‌ها و کارشناسان و سایر موارد اجرایی این قانون، مطابق آیین‌نامه‌ای است که توسط سازمان ثبت اسناد و املاک کشور و با همکاری وزارتخانه‌های دادگستری، کشور، راه و شهرسازی و جهاد کشاورزی تهیه می‌شود و حداکثر ظرف سه ماه پس از لازم‌الاجراء شدن این قانون به تصویب هیئت وزیران می‌رسد.

مصوبه اصلاحی (نهایی) مورخ ۱۳۹۰/۹/۲۰ مجلس به منظور رفع ایراد شورا:

ماده ۱۸- ترتیب تشکیل جلسات و نحوه رسیدگی هیئت‌ها و کارشناسان مطابق آیین‌نامه‌ای است که توسط سازمان ثبت اسناد و املاک کشور با همکاری وزارت دادگستری تهیه می‌شود و حداکثر ظرف سه ماه پس از لازم‌الاجراء شدن این قانون به تصویب رئیس قوه قضائیه می‌رسد.

۲. برای آگاهی تفصیلی نسبت به مستندات قانونی این نظر، رجوع کنید به همین مجموعه، ذیل اصل نودم، شماره ۱-۱۱-۱.

۳. برای آگاهی تفصیلی نسبت به مستندات قانونی این نظر، رجوع کنید به همین مجموعه، ذیل اصل پنجاه و هفتم، شماره ۱-۹۴-۳.

۴. ماده ۳۰- احراز عنوان ضابط دادگستری، منوط به فراگیری مهارت‌های لازم با گذراندن دوره‌های

اصول ۱۵۶، ۱۵۷ و ۱۵۸ قانون اساسی از وظایف رئیس قوه قضائیه بوده و سلب حق از رئیس قوه و اعطاء آن به قوه مجریه، مغایر اصول مذکور شناخته شد.

۱-۶۹-۲- تبصره (۳) ماده (۶۶)^(۱) از حیث مرجع تصویب، مغایر اصول ۱۵۶ و ۱۵۷ قانون اساسی است.

۱-۶۹-۳- تبصره ماده (۱۳۰)^(۲) ابهام دارد؛ اگر منظور آیین‌نامه اجرایی است،

→

آموزشی زیر نظر مرجع قضایی مربوط و تحصیل کارت ویژه ضابطان دادگستری است. تحقیقات و اقدامات صورت گرفته از سوی اشخاص فاقد این کارت، ممنوع و از نظر قانونی بدون اعتبار است. تبصره ۱-...

تبصره ۲- آیین‌نامه اجرایی این ماده ظرف سه ماه از تاریخ لازم‌الاجراء شدن این قانون توسط وزیر دادگستری و با همکاری وزراء اطلاعات، دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح و کشور از طریق نیروی انتظامی تهیه می‌شود و پس از تأیید رئیس قوه قضائیه، به تصویب هیئت وزیران می‌رسد.

مصوبه اصلاحی (نهایی) مورخ ۱۳۹۱/۲/۴ کمیسیون قضایی و حقوقی مجلس به منظور رفع ایراد شورا: - در صدر ماده (۳۰)، عبارت «علاوه بر وثاقت و مورد اعتماد بودن» بعد از عبارت «ضابط دادگستری»، اضافه گردید.

- در انتهای تبصره (۲) ماده (۳۰)، عبارت «به تصویب رئیس قوه قضائیه می‌رسد.» جایگزین عبارت «پس از تأیید رئیس قوه قضائیه، به تصویب هیئت وزیران می‌رسد.» گردید.

۱. ماده ۶۶- سازمان‌های مردم‌نهاد که اساسنامه آنها درباره حمایت از اطفال و نوجوانان، زنان، اشخاص بیمار و ناتوان جسمی یا ذهنی، محیط زیست، منابع طبیعی، میراث فرهنگی، بهداشت عمومی و حمایت از حقوق شهروندی است، می‌توانند نسبت به جرایم ارتكابی در زمینه‌های فوق اعلام جرم کنند و در تمام مراحل دادرسی جهت اقامه دلیل شرکت و نسبت به آراء مراجع قضایی اعتراض نمایند. تبصره ۱-...

تبصره ۳- شرایط، نحوه ورود و اسامی سازمان‌های مردم‌نهاد، به موجب آیین‌نامه‌ای است که ظرف شش ماه از تاریخ لازم‌الاجراء شدن این قانون توسط وزیر دادگستری با همکاری وزیر کشور تهیه می‌شود و پس از تأیید رئیس قوه قضائیه به تصویب هیئت وزیران می‌رسد.

مصوبه اصلاحی (نهایی) مورخ ۱۳۹۱/۲/۴ کمیسیون قضایی و حقوقی مجلس به منظور رفع ایراد شورا: در انتهای تبصره (۳) ماده (۶۶)، عبارت «پس از تأیید رئیس قوه قضائیه به تصویب هیئت وزیران می‌رسد.» حذف و عبارت «به تصویب رئیس قوه قضائیه می‌رسد.» جایگزین گردید.

۲. ماده ۱۳۰- صحنه جرم باید توسط گروه بررسی صحنه جرم که حسب مورد متشکل از پزشک قانونی، کارشناسان بررسی صحنه جرم و تشخیص هویت، کارآگاهان نیروی انتظامی و عنداللزوم سایر کارشناسان است، تحت نظارت بازپرس و در صورت ضرورت به سرپرستی وی بررسی شود.

تبصره- حدود اختیارات، شرح وظایف و چگونگی بررسی صحنه جرم توسط این گروه به موجب آیین‌نامه‌ای است که ظرف شش ماه از تاریخ لازم‌الاجراء شدن این قانون توسط وزیر دادگستری و وزیر

←

تصریح شود. همچنین در صورتی که منظور آیین نامه اجرایی می باشد تصویب آن توسط هیئت وزیران مغایر اصول ۱۵۶ و ۱۵۷ قانون اساسی شناخته شد.

۱- ۶۹-۴- در ماده (۱۴۷)،^(۱) چنانچه آلات و ادوات و... با جرم ارتباط نداشته باشد، نیاز به دستور قضایی دارد. همچنین در تبصره این ماده، تصویب آیین نامه توسط هیئت وزیران مغایر اصول ۱۵۶ و ۱۵۷ قانون اساسی شناخته شد.

۱- ۶۹-۵- تصویب آیین نامه قضایی توسط هیئت وزیران در تبصره ماده (۱۷۵) و نیز ماده (۱۷۶)، مغایر اصول ۱۵۶ و ۱۵۷ قانون اساسی شناخته شد.^(۲)

→

کشور با همکاری نیروی انتظامی و سازمان پزشکی قانونی کشور تهیه می شود و پس از تأیید رئیس قوه قضائیه به تصویب هیئت وزیران می رسد.

مصوبه اصلاحی (نهایی) مورخ ۱۳۹۱/۲/۴ کمیسیون قضایی و حقوقی مجلس به منظور رفع ایراد شورا:

- در سطر دوم تبصره ماده (۱۳۰)، کلمه «آیین نامه ای» به عبارت «آیین نامه اجرایی» اصلاح گردید.

- در انتهای تبصره ماده (۱۳۰)، عبارت «پس از تأیید رئیس قوه قضائیه به تصویب هیئت وزیران می رسد.» به عبارت «به تصویب رئیس قوه قضائیه می رسد» اصلاح گردید.

۱. ماده ۱۴۷- آلات و ادوات جرم، از قبیل اسلحه، اسناد و مدارک ساختگی، سکه تقلبی و تمامی اشیایی که حین بازرسی به دست می آید و ممکن است موجب کشف جرم یا اقرار متهم به جرم گردد توقیف می شود و هر یک در صورت مجلس توصیف و شماره گذاری می گردد، آنگاه در لفاف یا مکان مناسب نگهداری و رسیدی مشتمل بر ذکر مشخصات آن اشیاء به صاحب یا متصرف آنها داده می شود. مال توقیف شده با توجه به وضعیت آن در محل مناسبی که از طرف دادگستری برای این منظور تعیین می شود، نگهداری می گردد.

تبصره- شیوه نگهداری اموال و پرداخت هزینه های مربوط که از محل اعتبارات قوه قضائیه است، به موجب آیین نامه ای است که ظرف سه ماه از تاریخ لازم الاجراء شدن این قانون توسط وزیر دادگستری تهیه می شود و پس از تأیید رئیس قوه قضائیه به تصویب هیئت وزیران می رسد.

مصوبه اصلاحی (نهایی) مورخ ۱۳۹۱/۲/۴ کمیسیون قضایی و حقوقی مجلس به منظور رفع ایراد شورا:

- در ماده (۱۴۷)، عبارت «ممکن است موجب کشف جرم یا اقرار متهم به جرم گردد» حذف و عبارت «مرتبط با کشف جرم یا اقرار متهم باشد» جایگزین گردید.

- در تبصره ماده (۱۴۷)، عبارت «به تصویب» جایگزین عبارت «و پس از تأیید» شد و عبارت «تصویب هیئت وزیران» حذف گردید.

۲. ماده ۱۷۵- استفاده از سامانه های (سیستم های) رایانه ای و مخابراتی، از قبیل پیام نگار (ایمیل)، ارتباط تصویری از راه دور، نمابر و تلفن، برای طرح شکایت یا دعوی، ارجاع پرونده، احضار متهم، ابلاغ اوراق قضایی و همچنین نیابت قضایی با رعایت مقررات فصل دوم از بخش هشتم این قانون راجع به دادرسی الکترونیکی بلامانع است.

←

۱-۶۹-۶- تصویب آیین‌نامه قضایی توسط هیئت وزیران در تبصره ماده (۲۰۲)،^(۱)
مغایر اصول ۱۵۶ و ۱۵۷ قانون اساسی شناخته شد.

→

تبصره- شرایط و چگونگی استفاده از سامانه‌های رایانه‌ای و مخابراتی موضوع این ماده بر اساس آیین‌نامه‌ای است که ظرف شش ماه از تاریخ لازم‌الاجراء شدن این قانون توسط وزیر دادگستری تهیه می‌شود و پس از تأیید رئیس قوه قضائیه به تصویب هیئت وزیران می‌رسد.
ماده ۱۷۶- قوه قضائیه می‌تواند ابلاغ اوراق قضایی را به بخش خصوصی واگذار کند. چگونگی اجرای این ماده به موجب آیین‌نامه‌ای است که ظرف شش ماه از تاریخ لازم‌الاجراء شدن این قانون توسط وزراء دادگستری و ارتباطات و فناوری اطلاعات تهیه می‌شود و پس از تأیید رئیس قوه قضائیه به تصویب هیئت وزیران می‌رسد.

مصوبه اصلاحی (نهایی) مورخ ۱۳۹۱/۲/۴ کمیسیون قضایی و حقوقی مجلس به منظور رفع ایراد شورا:
- در تبصره ماده (۱۷۵)، عبارت «به تصویب» جایگزین عبارت «پس از تأیید» و عبارت «به تصویب هیئت وزیران» حذف گردید.

- در ماده (۱۷۶)، عبارت «پس از تأیید رئیس قوه قضائیه به تصویب هیئت وزیران» حذف و عبارت «به تصویب رئیس قوه قضائیه» جایگزین آن گردید.

۱. ماده ۲۰۲- هرگاه بازپرس در جریان تحقیقات احتمال دهد متهم هنگام ارتکاب جرم مجنون بوده است، تحقیقات لازم را از نزدیکان او و سایر مطلعان به عمل می‌آورد، نظریه پزشکی قانونی را تحصیل می‌کند و با احراز جنون، پرونده را با صدور قرار موقوفی تعقیب نزد دادستان می‌فرستد. در صورت موافقت دادستان با نظر بازپرس، چنانچه جنون استمرار داشته باشد شخص مجنون بنا بر ضرورت، حسب دستور دادستان به مراکز مخصوص نگهداری و درمان سازمان بهزیستی و وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی منتقل می‌شود. مراکز مذکور مکلف به پذیرش می‌باشند و در صورت امتناع از اجرای دستور دادستان، به مجازات امتناع از دستور مقام قضایی مطابق قانون مجازات اسلامی محکوم می‌شوند.

تبصره- آیین‌نامه اجرایی این ماده توسط وزیر دادگستری با همکاری وزراء بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و تعاون، کار و رفاه اجتماعی تهیه و پس از تأیید رئیس قوه قضائیه به تصویب هیئت وزیران می‌رسد.

مصوبه اصلاحی (نهایی) مورخ ۱۳۹۱/۲/۴ کمیسیون قضایی و حقوقی مجلس به منظور رفع ایراد شورا:
- تبصره ماده (۲۰۲) با عنوان تبصره (۱) به شرح ذیل اصلاح و یک تبصره نیز به عنوان تبصره (۲) به ماده فوق الحاق گردید:

تبصره ۱- آیین‌نامه اجرایی این ماده توسط وزیر دادگستری با همکاری وزراء بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و تعاون، کار و رفاه اجتماعی تهیه می‌شود و به تصویب رئیس قوه قضائیه می‌رسد.

تبصره ۲- چنانچه جرایم مشمول این ماده مستلزم پرداخت دیه باشد، طبق مقررات مربوط اقدام می‌شود.

- ۱- ۶۹-۷- تصویب آیین نامه قضایی توسط هیئت وزیران در تبصره (۱) ماده (۲۱۴)،^(۱) مغایر اصول ۱۵۶ و ۱۵۷ قانون اساسی شناخته شد.
- ۸- ۶۹-۸- در ماده (۲۵۲)،^(۲) تصویب آیین نامه قضایی توسط هیئت وزیران، مغایر اصول ۱۵۶ و ۱۵۷ قانون اساسی شناخته شد.
- ۹- ۶۹-۹- در ماده (۲۶۱)،^(۳) تصویب آیین نامه قضایی توسط هیئت وزیران، مغایر اصول ۱۵۶ و ۱۵۷ قانون اساسی شناخته شد.

۱. ماده ۲۱۴- هرگاه بیم خطر جانی یا حیثیتی و یا ضرر مالی برای شاهد یا مطلع و یا خانواده آنان وجود داشته باشد، اما استماع اظهارات آنان ضروری باشد، بازپرس به منظور حمایت از شاهد یا مطلع و با ذکر علت در پرونده، تدابیر زیر را اتخاذ می کند:

الف- ...

تبصره ۱- در صورت شناسایی شاهد یا مطلع حسب مورد توسط متهم یا متهمان یا شاکی و یا وجود قرائن یا شواهد، مبنی بر احتمال شناسایی و وجود بیم خطر برای آنان، بازپرس به درخواست شاهد یا مطلع، تدابیر لازم را از قبیل آموزش برای حفاظت از سلامت جسمی و روحی یا تغییر مکان آنان اتخاذ می کند. ترتیبات این امر به موجب آیین نامه ای است که ظرف شش ماه از تاریخ لازم الاجراء شدن این قانون توسط وزارت دادگستری تهیه می شود و پس از تأیید رئیس قوه قضائیه به تصویب هیئت وزیران می رسد.

مصوبه اصلاحی (نهایی) مورخ ۱۳۹۱/۲/۴ کمیسیون قضایی و حقوقی مجلس به منظور رفع ایراد شورا:

در تبصره (۱) ماده (۲۱۴)، عبارت «پس از تأیید رئیس قوه قضائیه به تصویب هیئت وزیران می رسد» حذف و عبارت «به تصویب رئیس قوه قضائیه می رسد» جایگزین آن گردید.

۲. ماده ۲۵۲- شیوه اجرای قرارهای نظارت و بندهای (ج) و (چ) ماده (۲۱۷) این قانون، به موجب آیین نامه ای است که ظرف شش ماه از تاریخ لازم الاجراء شدن این قانون توسط وزراء دادگستری و کشور تهیه می شود و پس از تأیید رئیس قوه قضائیه به تصویب هیئت وزیران می رسد.

مصوبه اصلاحی (نهایی) مورخ ۱۳۹۱/۲/۴ کمیسیون قضایی و حقوقی مجلس به منظور رفع ایراد شورا:

در ماده (۲۵۲)، عبارت «پس از تأیید رئیس قوه قضائیه به تصویب هیئت وزیران می رسد» حذف و عبارت «به تصویب رئیس قوه قضائیه می رسد» جایگزین آن گردید.

۳. ماده ۲۶۱- شیوه رسیدگی و اجرای آراء کمیسیون های موضوع مواد (۲۵۷) و (۲۵۸) این قانون، به موجب آیین نامه ای است که ظرف سه ماه از تاریخ لازم الاجراء شدن این قانون توسط وزیر دادگستری تهیه می شود و پس از تأیید رئیس قوه قضائیه به تصویب هیئت وزیران می رسد.

مصوبه اصلاحی (نهایی) مورخ ۱۳۹۱/۲/۴ کمیسیون قضایی و حقوقی مجلس به منظور رفع ایراد شورا:

در ماده (۲۶۱)، عبارت «پس از تأیید رئیس قوه قضائیه به تصویب هیئت وزیران می رسد» حذف و عبارت «به تصویب رئیس قوه قضائیه می رسد» جایگزین آن گردید.

- ۱-۶۹-۱۰- در تبصره (۲) ماده (۴۸۴)،^(۱) تصویب آیین‌نامه قضایی توسط هیئت وزیران، مغایر اصول ۱۵۶ و ۱۵۷ قانون اساسی شناخته شد.
- ۱-۶۹-۱۱- در تبصره (۱) ماده (۴۸۸)،^(۲) تصویب آیین‌نامه قضایی توسط هیئت وزیران، مغایر اصول ۱۵۶ و ۱۵۷ قانون اساسی شناخته شد.
- ۱-۶۹-۱۲- اطلاق بعضی از موارد از قبیل تفصیل حقوق و وظایف زندانیان در ماده (۵۲۸)،^(۳) مغایر اصل ۸۵ قانون اساسی شناخته شد. همچنین چون مقصود از این ماده، آیین‌نامه اجرایی برای امور مذکور است، به این امر تصریح شود. به علاوه

۱. ماده ۴۸۴- اجرای احکام کیفری برعهده دادستان است و «معاونت اجرای احکام کیفری» تحت ریاست و نظارت وی در مناطقی که رئیس قوه قضائیه تشخیص می‌دهد، در دادرسی عمومی عهده‌دار این وظیفه است.
تبصره ۱- ...

تبصره ۲- معاونت اجرای احکام کیفری یا واحدی از آن می‌تواند با تصویب رئیس قوه قضائیه در زندان‌ها و یا مؤسسات کیفری مستقر شود. شیوه استقرار و اجرای وظایف آنها به موجب آیین‌نامه‌ای است که ظرف شش ماه از تاریخ لازم‌الاجراء شدن این قانون توسط وزیر دادگستری با همکاری رئیس سازمان زندان‌ها و اقدامات تأمینی و تربیتی کشور تهیه می‌شود و پس از تأیید رئیس قوه قضائیه به تصویب هیئت وزیران می‌رسد.

مصبوبه اصلاحی (نهایی) مورخ ۱۳۹۱/۲/۴ کمیسیون قضایی و حقوقی مجلس به منظور رفع ایراد شورا:
در تبصره (۲) ماده (۴۸۴)، عبارت «پس از تأیید رئیس قوه قضائیه به تصویب هیئت وزیران می‌رسد.» حذف و عبارت «به تصویب رئیس قوه قضائیه می‌رسد.» جایگزین آن گردید.

۲. ماده ۴۸۸- در هر معاونت اجرای احکام کیفری، واحد سجل کیفری و عفو و بخشودگی برای انجام وظایف زیر تشکیل می‌شود:
الف- ...

تبصره ۱- ترتیب ثبت و تنظیم این مشخصات، امکان دسترسی به این اطلاعات و چگونگی تشکیل و راه‌اندازی شبکه الکترونیکی سجل کیفری با رعایت مقررات فصل دوم از بخش هشتم این قانون راجع به دادرسی الکترونیکی و به موجب آیین‌نامه‌ای است که ظرف شش ماه از تاریخ لازم‌الاجراء شدن این قانون توسط وزیر دادگستری با همکاری رئیس سازمان زندان‌ها و اقدامات تأمینی و تربیتی کشور تهیه می‌شود و پس از تأیید رئیس قوه قضائیه به تصویب هیئت وزیران می‌رسد.

مصبوبه اصلاحی (نهایی) مورخ ۱۳۹۱/۲/۴ کمیسیون قضایی و حقوقی مجلس به منظور رفع ایراد شورا:
در انتهای تبصره (۱) ماده (۴۸۸)، عبارت «پس از تأیید رئیس قوه قضائیه به تصویب هیئت وزیران می‌رسد.» حذف و عبارت «به تصویب رئیس قوه قضائیه می‌رسد.» جایگزین آن گردید.

۳. برای آگاهی تفصیلی نسبت به مستندات قانونی این نظر، رجوع کنید به همین مجموعه، ذیل اصل هشتاد و پنجم، شماره ۱-۱۴۶-۴.

واگذاری تصویب آن به هیئت وزیران، مغایر اصول ۱۵۶ و ۱۵۷ قانون اساسی است.

۱-۶۹-۱۳- در ماده (۵۴۹)،^(۱) تصویب آیین نامه قضایی توسط هیئت وزیران، مغایر اصول ۱۵۶ و ۱۵۷ قانون اساسی شناخته شد.

۱-۶۹-۱۴- در ماده (۵۵۷) و تبصره آن،^(۲) تصویب آیین نامه قضایی توسط هیئت وزیران، مغایر اصول ۱۵۶ و ۱۵۷ قانون اساسی شناخته شد.

۱-۶۹-۱۵- در خصوص تبصره (۳) ماده (۶۵۰)،^(۳) تصویب آیین نامه قضایی

۱. ماده ۵۴۹- آیین نامه اجرایی نحوه اجرای مجازات های سلب حیات، قطع عضو، قصاص عضو و جرح، شلاق، تبعید، اقامات اجباری و منع از اقامت در محل یا محل های معین ظرف شش ماه از تاریخ لازم الاجراء شدن این قانون توسط وزیر دادگستری با همکاری وزیر کشور تهیه می شود و پس از تأیید رئیس قوه قضائیه به تصویب هیئت وزیران می رسد.

مصوبه اصلاحی (نهایی) مورخ ۱۳۹۱/۱۱/۱۸ کمیسیون قضایی و حقوقی مجلس به منظور رفع ایراد شورا: در ماده (۵۴۹)، عبارت «پس از تأیید رئیس قوه قضائیه به تصویب هیئت وزیران می رسد» به عبارت «به تصویب رئیس قوه قضائیه می رسد» اصلاح شد.

۲. ماده ۵۵۷- نحوه اجرای قرار تعلیق اجرای مجازات، آزادی مشروط، قرار تعویق صدور حکم، نظام نیمه آزادی و آزادی تحت نظارت سامانه های الکترونیکی مطابق مقررات مقررات فصل دوم از بخش هشتم این قانون راجع به دادرسی الکترونیکی و نیز نحوه اجرای مجازات های جایگزین حبس به موجب آیین نامه ای است که ظرف شش ماه از تاریخ لازم الاجراء شدن این قانون توسط وزیر دادگستری با همکاری وزیر کشور و رئیس سازمان زندان ها و اقدامات تأمینی و تربیتی کشور تهیه می شود و پس از تأیید به رئیس قوه قضائیه به تصویب هیئت وزیران می رسد.

تبصره- آیین نامه این ماده در مورد جرایم در صلاحیت سازمان قضایی نیروهای مسلح، توسط رئیس ستاد کل نیروهای مسلح و رئیس سازمان قضایی نیروهای مسلح و با همکاری مراجع مذکور در صدر این ماده تهیه می شود و پس از تأیید رئیس قوه قضائیه به تصویب هیئت وزیران می رسد.

مصوبه اصلاحی (نهایی) مورخ ۱۳۹۱/۱۱/۱۸ کمیسیون قضایی و حقوقی مجلس به منظور رفع ایراد شورا: در ماده (۵۵۷) و تبصره آن، عبارت «پس از تأیید رئیس قوه قضائیه به تصویب هیئت وزیران می رسد» به عبارت «به تصویب رئیس قوه قضائیه می رسد» اصلاح شد.

۳. ماده ۶۵۰- شاکی و متهم بابت هزینه انتشار آگهی، ایاب و ذهاب گواهان، حق الزحمه کارشناسان، مترجمان و پزشکان و سایر اشخاصی که به تشخیص مقام قضایی احضار می شوند، وجهی نمی پردازند و هزینه های مذکور از اعتبارات مربوط به قوه قضائیه پرداخت می شود، اما هرگاه اقدامات مذکور بنا به درخواست شاکی صورت گیرد، شاکی باید هزینه مقرر را مطابق قوانین و مقررات و تعرفه های مربوط، در مهلت تعیین شده، پرداخت کند. در صورتی که شاکی ملزم به پرداخت هزینه مذکور باشد و از پرداخت آن امتناع کند، هزینه مذکور از اعتبارات مربوط به قوه قضائیه پرداخت می شود و مراتب به اطلاع دادستان می رسد تا به دستور وی و از طریق اجرای احکام مدنی، با توقیف و فروش اموال شاکی،

توسط هیئت وزیران، مغایر اصول ۱۵۶ و ۱۵۷ قانون اساسی شناخته شد.
 ۱-۶۹-۱۶- در تبصره ماده (۶۵۶)،^(۱) تصویب آیین‌نامه قضایی توسط هیئت وزیران، مغایر اصول ۱۵۶ و ۱۵۷ قانون اساسی شناخته شد.

۷۰-۱. نظر شماره ۴۹۹۱۸/۳۰/۹۲ مورخ ۱۳۹۲/۱/۲۴ شورای نگهبان در خصوص طرح اصلاح موادی از قانون تشکیلات، وظایف و انتخابات شوراهای اسلامی کشور و انتخاب شهرداران^(۲) مصوب ۱۳۹۱/۱۲/۲۷ مجلس شورای اسلامی

۱-۷۰-۱- در ماده (۶)، مقید نمودن مصوبات شوراها به عدم مخالفت با «موازین اسلام»، مغایر با اصل ۱۰۵ قانون اساسی شناخته شد. همچنین با توجه به اینکه تبصره ماده (۸۰) قانون اصلاح قانون تشکیلات، وظایف و انتخابات شوراهای اسلامی کشور و انتخاب شهرداران مصوب ۱۳۸۲، با عبارت «رسیدگی به اعتراض موضوع این قانون

→

با رعایت مستثنیات دین، معادل هزینه پرداخت شده اخذ و به حساب مربوط در خزانه‌داری کل واریز شود. در هر صورت از متهم هیچ هزینه‌ای اخذ نمی‌شود.
 تبصره ۱- ...

تبصره ۳- میزان هزینه ایاب و ذهاب گواهان مطابق تعرفه‌ای است که ظرف شش ماه از تاریخ لازم‌الاجراء شدن این قانون توسط وزیر دادگستری تهیه می‌شود و پس از تأیید رئیس قوه قضائیه به تصویب هیئت وزیران می‌رسد.

مصوبه اصلاحی (نهایی) مورخ ۱۳۹۱/۱۱/۱۸ کمیسیون قضایی و حقوقی مجلس به منظور رفع ایراد شورا: در ماده (۶۵۰)، عبارت «پس از تأیید رئیس قوه قضائیه به تصویب هیئت وزیران می‌رسد» به عبارت «به تصویب رئیس قوه قضائیه می‌رسد» اصلاح شد.

۱. ماده ۶۵۶- تمام مراجع قضایی موضوع این قانون مکلفند با توجه به نوع دعاوی به تخصیص شعبه یا شعبی از مراجع قضایی برای رسیدگی تخصصی اقدام کنند.
 تبصره- شیوه تشکیل شعب تخصصی مراجع قضایی اعم از حقوقی و کیفری موضوع این ماده به موجب آیین‌نامه‌ای است که ظرف شش ماه از تاریخ لازم‌الاجراء شدن این قانون توسط وزیر دادگستری تهیه می‌شود و پس از تأیید رئیس قوه قضائیه به تصویب هیئت وزیران می‌رسد.

مصوبه اصلاحی (نهایی) مورخ ۱۳۹۱/۱۱/۱۸ کمیسیون قضایی و حقوقی مجلس به منظور رفع ایراد شورا: در تبصره ماده (۶۵۶)، عبارت «پس از تأیید رئیس قوه قضائیه به تصویب هیئت وزیران می‌رسد» به عبارت «به تصویب رئیس قوه قضائیه می‌رسد» اصلاح شد.

۲. گفتنی است این طرح ابتدا با عنوان «طرح اصلاح مواد (۲۶) و (۷۳) قانون تشکیلات، وظایف و انتخابات شوراهای اسلامی کشور و انتخاب شهرداران» به مجلس تقدیم شده است، لیکن عنوان آن، هنگام بررسی در مجلس تغییر کرده است.

مانع از رسیدگی به شکایات سایر اشخاص در محاکم صلاحیتدار نخواهد بود»، مصوبات شوراهای محلی را قابل اعتراض در مراجع دادگستری نیز دانسته بود و از آنجا که عبارت مزبور در مصوبه فعلی حذف شده است، حذف آن به منزله نفی این صلاحیت تلقی شده و لذا ماده (۶) از این حیث، مغایر با اصول ۱۵۶ و ۱۵۹ قانون اساسی است.^(۱)

۷۱-۱. نظر شماره ۹۲/۳۰/۵۲۰۹۲ مورخ ۱۳۹۲/۸/۵ شورای نگهبان در خصوص طرح عضویت و لغو عضویت نمایندگان مجلس شورای اسلامی در برخی از شوراهای عالی، شوراها، مجامع و سایر هیئت‌ها^(۲) مصوب ۱۳۹۲/۷/۱۷ مجلس شورای اسلامی
۱-۷۱-۱ در ماده (۷)،^(۳) تشکیل شورای دستگاه‌های نظارتی، همان‌طور که قبلاً از جمله در خصوص ماده (۱۹۶) قانون برنامه پنج‌ساله توسعه اعلام گردیده، مغایر اصول ۵۴، ۵۵، ۵۷، ۶۰، ۷۶، ۸۷، ۹۰ و بند (۳) اصل ۱۵۶ و اصول ۱۶۱، ۱۷۳ و ۱۷۴ قانون اساسی شناخته شد.

۷۲-۱. نظر شماره ۹۳/۱۰۲/۸۴۸ مورخ ۱۳۹۳/۳/۵ شورای نگهبان در خصوص طرح اصلاح موادی از قانون تشکیل سازمان بازرسی کل کشور^(۴) مصوب ۱۳۹۳/۲/۱۷ مجلس شورای اسلامی

۱-۷۲-۱ در بند (ب) ماده (۱۱) اصلاحی موضوع ماده (۹)،^(۵) واگذاری ایجاد هماهنگی‌های لازم، مستمر و منظم به سازمان بازرسی کل کشور، همان‌طور که قبلاً در

۱. برای آگاهی تفصیلی نسبت به مستندات قانونی این نظر، رجوع کنید به همین مجموعه، ذیل اصل صد و پنجم، شماره ۱-۱-۱.

۲. گفتنی است این طرح ابتدا با عنوان «طرح اصلاح قوانین نحوه معرفی، انتخاب و فعالیت ناظرین و ساماندهی امور نظارتی مجلس شورای اسلامی» به مجلس تقدیم شده است، لیکن عنوان آن، هنگام بررسی در مجلس تغییر کرده است.

۳. برای آگاهی تفصیلی نسبت به مستندات قانونی این نظر، رجوع کنید به همین مجموعه، ذیل اصل پنجاه و چهارم، شماره ۱-۵-۱.

۴. گفتنی است این طرح، ابتدا با عنوان «طرح دائمی شدن قانون اصلاح موادی از قانون تشکیل سازمان بازرسی کل کشور مصوب ۱۳۸۷» به مجلس تقدیم شده است، لیکن عنوان آن، هنگام بررسی در مجلس تغییر کرده است.

۵. برای آگاهی تفصیلی نسبت به مستندات قانونی این نظر، رجوع کنید به همین مجموعه، ذیل اصل پنجاه و چهارم، شماره ۱-۶-۱.

موارد مشابه از جمله در خصوص ماده (۷) طرح عضویت و لغو عضویت نمایندگان مجلس شورای اسلامی در برخی از شوراهای عالی، شوراها، مجامع و سایر هیئت‌ها و ماده (۱۹۶) قانون برنامه پنج‌ساله پنجم توسعه اعلام گردیده، مغایر اصول ۵۴، ۵۵، ۵۷، ۶۰، ۷۶، ۸۷ و ۹۰ و بند (۳) اصل ۱۵۶ و اصول ۱۶۱، ۱۷۳ و ۱۷۴ قانون اساسی شناخته شد.

۷۳-۱. نظر شماره ۹۳/۱۰۲/۱۲۹۴ مورخ ۱۳۹۳/۴/۷ شورای نگهبان در خصوص طرح آیین دادرسی جرائم نیروهای مسلح و دادرسی الکترونیکی مصوب ۱۳۹۲/۱۱/۲۹ کمیسیون حقوقی و قضایی مجلس شورای اسلامی

۱-۷۳-۱- در ماده (۸۰)، اداره بازداشتگاه‌ها و زندان‌های نظامی از سوی دژبان نیروهای مسلح، مغایر بندهای (۴) و (۵) اصل ۱۵۶ قانون اساسی شناخته شد. ماده (۸۱) نیز مبنیاً بر اشکال مذکور، واجد ایراد است. همچنین ماده (۸۴) با توجه به اشکال مزبور باید اصلاح گردد.^(۱)

۱. ماده ۸۰- متهمان و محکومان دادرسی و دادگاه‌های نظامی با رعایت مقررات اجرایی سازمان زندان‌ها و اقدامات تأمینی و تربیتی کشور در بازداشتگاه‌های رسمی و زندان‌های مستقل نگهداری می‌شوند. اداره بازداشتگاه‌ها و زندان‌های نظامی بر عهده دژبان نیروهای مسلح است. سازمان زندان‌ها و اقدامات تأمینی و تربیتی کشور بر اداره بازداشتگاه‌ها و زندان‌های نظامی نظارت دارد. نگهداری محکومان و متهمان در یک مکان ممنوع است.

ماده ۸۱- اداره بازداشتگاه‌ها و زندان‌های نظامی در هر استان یا شهر با تشخیص ستاد کل نیروهای مسلح بر عهده یکی از دژبان‌های نیروهای مسلح است.

ماده ۸۲- ...

ماده ۸۴- شیوه اداره بازداشتگاه‌ها و زندان‌های موضوع این فصل بر اساس آیین‌نامه اجرایی سازمان زندان‌ها و اقدامات تأمینی و تربیتی کشور است. نحوه نظارت این سازمان بر بازداشتگاه‌ها و زندان‌ها، برابر آیین‌نامه‌ای است که ظرف مدت سه ماه از تاریخ لازم‌الاجراء شدن این قانون توسط نیروهای مسلح با همکاری سازمان قضایی و سازمان زندان‌ها و اقدامات تأمینی و تربیتی تهیه می‌شود و به تصویب رئیس قوه قضائیه می‌رسد.

مصوبه اصلاحی (نهایی) مورخ ۱۳۹۳/۵/۱۹ کمیسیون قضایی و حقوقی مجلس به منظور رفع ایراد شورا:

- ماده (۸۰) به شرح زیر اصلاح می‌شود:

ماده ۸۰- متهمان و محکومان دادرسی و دادگاه‌های نظامی با رعایت مقررات اجرایی سازمان زندان‌ها و اقدامات تأمینی و تربیتی کشور در بازداشتگاه‌های رسمی و زندان‌های مستقل از سایر متهمان و زندانیان نگهداری می‌شوند. نگهداری محکومان و متهمان در یک مکان ممنوع است.

- ماده (۸۱) حذف می‌شود.

۷۴-۱. نظر شماره ۹۳/۱۰۰/۳۱۸۰ مورخ ۱۳۹۳/۱۰/۱۱ شورای نگهبان در خصوص طرح حمایت از آمران به معروف و ناهیان از منکر مصوب ۱۳۹۳/۹/۱۸ مجلس شورای اسلامی

۱-۷۴-۱ در ماده (۱۴)،^(۱) اطلاق جرائم در مواردی که شاکی خصوصی دارد، مغایر حق بزه دیده خصوصی است و باید نظر او اخذ شود؛ چنانچه طبق تبصره ماده (۶۶) قانون مجازات اسلامی اصلاح شود، اشکال رفع می گردد. همچنین به دلیل فقدان سِمَت «سازمان های مردم نهاد» در خصوص اقامه دلیل، اعطای اختیار به سازمان های مذکور، مغایر اصل ۱۵۶ قانون اساسی شناخته شد.

۲-۷۴-۱ در ماده (۱۶) و تبصره های آن،^(۲) با توجه به ترکیب اعضای ستاد و اینکه در این ماده، وظایف اجرایی و بعضاً قضایی پیش بینی شده است، مغایر اصول ۵۷، ۶۰ و بند (۳) اصل ۱۵۶ قانون اساسی است.

۷۵-۱. نظر شماره ۹۳/۱۰۰/۳۲۸۴ مورخ ۱۳۹۳/۱۰/۲۱ شورای نگهبان در خصوص طرح الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت^(۳) مصوب ۱۳۹۳/۹/۱۹ مجلس شورای اسلامی

→

ماده (۸۴) به شرح زیر اصلاح می شود:

ماده ۸۴- نحوه نگهداری محکومان و متهمان دادرسی و دادگاه های نظامی با رعایت آیین نامه اجرایی سازمان زندان ها و اقدامات تأمینی و تربیتی کشور برابر آیین نامه ای است که ظرف سه ماه از تاریخ لازم الاجراء شدن این قانون توسط سازمان زندان ها و اقدامات تأمینی و تربیتی کشور با همکاری سازمان قضایی تهیه می شود و به تصویب رئیس قوه قضائیه می رسد.

۱. ماده ۱۴- سازمان های مردم نهادی که اساسنامه آنها در زمینه امر به معروف و نهی از منکر به ثبت رسیده، می توانند در مورد جرائم ارتكابی موضوع این قانون اعلام جرم نموده و در تمام مراحل دادرسی جهت اقامه دلیل شرکت کنند.

مصوبه اصلاحی (نهایی) مورخ ۱۳۹۳/۱۱/۱۵ مجلس به منظور رفع ایراد شورا:

ماده (۱۴) به شرح زیر اصلاح می شود:

ماده ۱۴- سازمان های مردم نهادی که اساسنامه آنها در زمینه امر به معروف و نهی از منکر به ثبت رسیده، می توانند مطابق ماده (۶۶) قانون آیین دادرسی کیفری و تبصره های آن اقدام کنند.

۲. برای آگاهی تفصیلی نسبت به مستندات قانونی این نظر، رجوع کنید به همین مجموعه، ذیل اصل پنجاه و هفتم، شماره ۱۰۲-۱.

۳. گفتنی است این طرح ابتدا با عنوان «طرح الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت و اصلاحات و الحاقات بعدی آن» به مجلس تقدیم شده است، لیکن عنوان آن، هنگام بررسی در مجلس تغییر کرده است.

۱-۷۵-۱- در ماده (۲۴)،^(۱) اطلاق منوط نمودن اجرای احکام صادره از محاکم حقوقی به تأیید ستاد کل نیروهای مسلح، مغایر اصل ۱۵۶ قانون اساسی شناخته شد.

۷۶-۱. نظر شماره ۹۳/۱۰۲/۳۸۵۰ مورخ ۱۳۹۳/۱۲/۱۹ شورای نگهبان در خصوص لایحه بودجه سال ۱۳۹۴ کل کشور، مصوب ۱۳۹۳/۱۲/۱۲ مجلس شورای اسلامی

۱-۷۶-۱- ... در بند (ه) این تبصره [= تبصره (۱۶)]، واگذاری تصویب آیین‌نامه نسبت به امور قضایی به هیئت وزیران اشکال دارد و مغایر بند (۴) اصل ۱۵۶ و نیز اصل ۱۵۷ قانون اساسی است.^(۲)

۱. ماده ۲۴- در اجرای احکام صادره از محاکم حقوقی در رابطه با محکومیت یا استرداد اموال منقول و غیرمنقول در اختیار نیروهای مسلح با تأیید ستاد کل نیروهای مسلح از ردیف اعتباری دستگاه اجرایی محکوم‌علیه برداشت می‌شود.

مصوبه اصلاحی (نهایی) مورخ ۱۳۹۳/۱۱/۱۵ مجلس به منظور رفع ایراد شورا:

ماده (۲۴) به شرح زیر اصلاح می‌شود:

ماده ۲۴- محکوم‌به احکام صادره در اجرای احکام صادره از محاکم حقوقی در رابطه با محکومیت یا استرداد اموال منقول و غیرمنقول در اختیار نیروهای مسلح با رعایت کلیه مهلت‌های قانونی مقرر، از محل حساب مربوط به اعتبار پرداخت بدهی‌های معوق نیروهای مسلح موضوع اعتبار ردیف ۵-۱۱۱۱۰۰ قانون بودجه قابل برداشت می‌باشد. در صورت عدم کفایت موجودی حساب مذکور، ستاد کل نیروهای مسلح مکلف است ظرف مدت چهل و پنج روز پس از ابلاغ نسبت به معرفی اموال یا حساب جایگزین اقدام کند.

تبصره- پس از انقضای مهلت فوق، مرجع قضایی می‌تواند نسبت به توقیف و برداشت محکوم‌به از محل سایر حساب‌های محکوم‌علیه اصلی اقدام نماید.

۲. تبصره ۱۶-

الف- ...

ه- به سازمان زندان‌ها و اقدامات تأمینی و تربیتی کشور اجازه داده می‌شود زندانیانی که به مرخصی اعزام می‌شوند یا در زندان‌های باز، مؤسسات صنعتی، کشاورزی و خدماتی اشتغال دارند و همچنین محکومان واجد شرایط را تحت نظارت و مراقبت الکترونیکی قرار دهد. برخورداری زندانیان از امتیاز مذکور و نیز صدور حکم نظارت و مراقبت الکترونیکی علاوه بر سپردن تأمین‌های مندرج در قانون آیین دادرسی کیفری منوط به تودیع ودیعه بابت تجهیزات مربوطه می‌باشد. خسارات احتمالی وارد شده به تجهیزات مذکور از ناحیه استفاده‌کنندگان از محل ودیعه‌های اخذ شده تأمین می‌شود. تعرفه استفاده از تجهیزات مذکور روزانه یکصد هزار (۱۰۰/۰۰۰) ریال تعیین می‌شود که توسط سازمان زندان‌ها و اقدامات تأمینی و تربیتی کشور از استفاده‌کننده اخذ و به حساب درآمد عمومی نزد خزانه‌داری کل کشور موضوع ردیف درآمدی (۱۴۰۱۶۴) جدول شماره (۵) این قانون واریز می‌شود. دولت مکلف است صد درصد (۱۰۰٪) وجوه حاصله را بابت هزینه‌های جاری به سازمان زندان‌ها و اقدامات تأمینی

۷۷-۱. نظر شماره ۹۴/۱۰۲/۳۵۱ مورخ ۱۳۹۴/۲/۷ شورای نگهبان در خصوص لایحه اصلاح قانون مالیات‌های مستقیم^(۱) مصوب ۱۳۹۳/۱۱/۱۵ مجلس شورای اسلامی ۱-۷۷-۱ ماده (۱۸۱) موضوع بند (۴۸)،^(۲) نظر به اینکه بازرسی مذکور در این ماده، امری اجرایی است، در صورتی که مداخله قاضی قانوناً لازم باشد، باید مورد به مورد این اجازه کسب گردد و الا مغایر اصول ۶۰، ۲۵، ۱۵۶ و ۱۵۹ قانون اساسی است.

۷۸-۱. نظر شماره ۹۴/۱۰۲/۱۱۸۹ مورخ ۱۳۹۴/۳/۲۰ شورای نگهبان در خصوص طرح اصلاح قانون آیین دادرسی کیفری^(۳) مصوب ۱۳۹۴/۳/۵ کمیسیون قضایی و حقوقی مجلس شورای اسلامی

۱-۷۸-۱ در ماده (۹) موضوع اصلاح ماده (۹۸)،^(۴) اطلاق واگذاری انجام

→

و تربیتی کشور اختصاص داده و پرداخت کند. زندانیانی که به تشخیص قاضی ناظر زندان یا اجرای حکم یا رئیس زندان و مؤسسه مربوط قادر به پرداخت تمام یا بخشی از وجوه مزبور نباشند از پرداخت آن بخش از هزینه معاف می‌باشند. آیین‌نامه اجرایی این بند به پیشنهاد وزیر دادگستری به تصویب هیئت وزیران می‌رسد.

مصوبه اصلاحی (نهایی) مورخ ۱۳۹۳/۱۲/۲۴ مجلس به منظور رفع ایراد شورا:

در بند (ه) تبصره (۱۶)، عبارت «تودیع وثیقه» جایگزین عبارت «تودیع ودیعه» شد و در سطر آخر این بند، عبارت «رئیس قوه قضائیه» جایگزین عبارت «هیئت وزیران» گردید.

۱. گفتنی است این لایحه ابتدا با عنوان «لایحه اصلاح قانون مالیات‌های مستقیم مصوب ۱۳۶۶ و اصلاحات بعدی آن» به مجلس تقدیم شده است، لیکن عنوان آن، هنگام بررسی در مجلس تغییر کرده است.

۲. برای آگاهی تفصیلی نسبت به مستندات قانونی این نظر، رجوع کنید به همین مجموعه، ذیل اصل بیست و پنجم، شماره ۱-۳-۱.

۳. گفتنی است این طرح ابتدا با عنوان «طرح تمدید مهلت اجرای قانون آیین دادرسی کیفری و اصلاح موادی از آن» به مجلس تقدیم شده است، لیکن عنوان آن، هنگام بررسی در مجلس تغییر کرده است.

۴. ماده ۹- ماده (۹۸) قانون به شرح زیر اصلاح می‌شود:

ماده ۹۸- بازپرس باید شخصاً تحقیقات و اقدامات لازم را به منظور جمع‌آوری ادله وقوع جرم به عمل آورد، این امر مانع از آن نیست که بازپرس بخشی از تحقیقات و اقدامات لازم برای کشف جرم را، پس از دادن تعلیمات لازم به ضابطان دادگستری ارجاع کند. در این صورت، ضمن نظارت، چنانچه تکمیل آنها را لازم بداند، تصمیم مقتضی اتخاذ می‌کند.

مصوبه اصلاحی (نهایی) مورخ ۱۳۹۴/۳/۲۴ کمیسیون قضایی و حقوقی مجلس به منظور رفع ایراد شورا:

←

تحقیقات به غیر قاضی که از امور مهمه قضایی است، مغایر اصل ۱۵۶ قانون اساسی شناخته شد.

۱-۷۸-۲- ماده (۱۲) موضوع اصلاح ماده (۱۵۰)،^(۱) مغایر اصول ۲۵، ۸۵ و ۱۷۶ قانون اساسی شناخته شد. همچنین از آنجا که تشخیص این موارد، بر اساس قانون بر عهده قاضی است، لذا از این جهت مغایر اصل ۱۵۶ قانون اساسی نیز می‌باشد.

۲- نظرات شورای نگهبان در خصوص اساسنامه‌های مصوب هیئت وزیران

۳- نظرات تفسیری و مشورتی شورای نگهبان

۳-۱. نظریه تفسیری شماره ۴۲۱ مورخ ۱۳۵۹/۹/۱۱ شورای نگهبان در پاسخ به استفسار شورای عالی قضایی نسبت به حدود اختیارات و وظایف وزیر دادگستری و نسبت آن با امور اجرایی قوه قضائیه

شماره: ۷۷۲۷/ش

تاریخ: ۱۳۵۹/۹/۶

شورای محترم نگهبان قانون اساسی

در رابطه با حدود اختیارات و وظایف وزیر دادگستری سؤالات زیر مطرح است، خواهشمند است با توجه به اصول مربوط از قانون اساسی نظر آن شورا روشن شود تا تکلیف مسائل مورد تردید مشخص گردد:

۱- اصل پنجاه و هفتم

قوای حاکم در جمهوری اسلامی ایران عبارتند از قوه مقننه، قوه مجریه و قوه قضائیه که زیر نظر ولایت امر و امامت امت بر طبق اصول آینده این قانون اعمال

→

ماده (۹) به شرح زیر اصلاح می‌شود:

ماده ۹- یک تبصره به شرح زیر به ماده (۹۸) قانون الحاق می‌شود:

تبصره- در بندهای (الف)، (ب)، (پ) و (ت) ماده (۳۰۲) این قانون نیز بازپرس می‌تواند با همکاری ضابطان دادگستری تحقیقات لازم را انجام دهد.

۱. برای آگاهی تفصیلی نسبت به مستندات قانونی این نظر، رجوع کنید به همین مجموعه، ذیل اصل بیستم و پنجم، شماره ۱-۴-۱.

می‌گردند. این قوا مستقل از یکدیگر و ارتباط میان آنها به وسیله رئیس جمهوری برقرار می‌گردد.

۲- اصل پنجاه و هشتم

اعمال قوه مقننه از طریق مجلس شورای ملی است که از نمایندگان منتخب مردم تشکیل می‌شود و مصوبات آن پس از طی مراحلی که در اصول بعدی می‌آید برای اجرا به قوه مجریه و قضائیه ابلاغ می‌گردد.

۳- اصل شصتم

اعمال قوه مجریه جز در اموری که در این قانون مستقیماً بر عهده رهبری گذارده شده، از طریق رئیس جمهور و نخست‌وزیر و وزراء است.

۴- اصل شصت و یکم

اعمال قوه قضائیه به وسیله دادگاه‌های دادگستری است که باید طبق موازین اسلامی تشکیل شود و به حل و فصل دعاوی و حفظ حقوق عمومی و گسترش و اجرای عدالت و اقامه حدود الهی بپردازد.

۵- اصل یکصد و پنجاه و ششم

قوه قضائیه قوه‌ای است مستقل که پشتیبان حقوق فردی و اجتماعی و مسئول تحقق بخشیدن به عدالت و عهده‌دار وظایف زیر است:

۱- رسیدگی و صدور حکم در مورد تظلمات، تعديات، شکایات، حل و فصل دعاوی و رفع خصومات و اخذ تصمیم و اقدام لازم در آن قسمت از امور حسبیه که قانون معین می‌کند.

۲- احیای حقوق عامه و گسترش عدل و آزادی‌های مشروع

۳- نظارت بر حسن اجرای قوانین

۴- کشف جرم و تعقیب و مجازات و تعزیر مجرمین و اجرای حدود و مقررات مدون جزائی اسلام

۵- اقدام مناسب برای پیشگیری از وقوع جرم و اصلاح مجرمین.

۶- اصل یکصد و پنجاه و هفتم

به منظور انجام مسئولیت‌های قوه قضائیه شورایی به نام شورای عالی قضایی تشکیل می‌گردد که بالاترین مقام قوه قضائیه است و وظایف آن به شرح زیر می‌باشد:

۱- ایجاد تشکیلات لازم در دادگستری به تناسب مسئولیت‌های اصل یکصد و

پنجاه و ششم

۲- تهیه لوایح قضایی متناسب با جمهوری اسلامی

۳- استخدام قضات عادل و شایسته و عزل و نصب آنها و تغییر محل مأموریت و تعیین مشاغل و ترفیع آنان و مانند اینها از امور اداری، طبق قانون.

۷- اصل یکصد و شصتم

وزیر دادگستری مسئولیت کلیه مسائل مربوط به روابط قوه قضائیه با قوه مجریه و قوه مقننه را بر عهده دارد و از میان کسانی که شورای عالی قضایی به نخست‌وزیر پیشنهاد می‌کند انتخاب می‌گردد.

با توجه به اصول مزبور درباره اداره کارگزینی، اداره خدمات، اداره امور مالی، اداره روزنامه رسمی، اداره پزشکی قانونی، سازمان ثبت اسناد و املاک و نظایر اینها، این سؤال مطرح است که آیا مسئولیت اداره آنها با وزیر دادگستری است که عضو قوه مجریه است، یا با شورای عالی قضایی که مستقل از قوه مجریه است.

یک نظر این است که مسئولیت این امور بر عهده شورای عالی قضایی است به دلایل زیر:

الف: استقلال قوه مقننه و قوه قضائیه ایجاب می‌کند که اداره امور مربوط به کلیه نیازمندی‌های هر قوه نیز به دست همان قوه باشد. به همین جهت با اینکه کار قوه مقننه، قانون‌گذاری و نظارت بر امور کشور است اداره کارگزینی، کارپردازی و چاپخانه مجلس، کتابخانه مجلس، حسابداری و نظایر اینها در قوه مقننه در اختیار خود مجلس و هیئت رئیسه مجلس است. بدین ترتیب در مورد قوه قضائیه نیز، هر چند کار اصلی رسیدگی به دعاوی و نظارت بر حسن اجرای قوانین و نظایر اینها است، ولی کارهایی که در رابطه با تأمین نیازهای این دادگاه‌ها و مدارک ثبتی مورد استناد این دادگاه‌ها است باید مستقل از قوه مجریه و در اختیار شورای عالی قضایی که مسئول قوه قضائیه است باشد.

ب: در اصل یکصد و شصتم وظایف وزیر دادگستری صریحاً ذکر و گفته شده

است که وزیر دادگستری رابط میان قوه قضائیه و قوه مجریه و قوه مقننه است و مفاد آن این است که در اداره امور داخلی این قوه دخالت و مسئولیتی ندارد و کار او نظیر کاری است که در گذشته معاون پارلمانی وزارت دادگستری انجام می‌داده، منتهی در رابطه با مجلس و هیئت دولت هر دو.

ج: مشمول بند (۳) از اصل یکصد و پنجاه و هفتم:

استخدام قضات عادل و شایسته و عزل و نصب آنها و تغییر محل مأموریت و تعیین مشاغل و ترفیع آنان و مانند اینها از امور اداری، طبق قانون.

نظر دیگر این است که چون این امور به خودی خود و صرف نظر از ارتباطش با دادگاه‌های امور اجرایی است، باید در دست قوه مجریه باشد و در این صورت می‌تواند مسئولیت آن بر عهده وزیر دادگستری قرار گیرد.

خواهشمند است با توجه به این جهات و ضرورت یکسان بودن وضع در مورد قوه مقننه و قوه قضائیه در رابطه با مسائل اداری و مالی مربوط به هر قوه، نظر آن شورای محترم را اعلام فرمایند.

از طرف شورای عالی قضایی

جمهوری اسلامی ایران

شماره: ۴۲۱

تاریخ: ۱۳۵۹/۹/۱۱

شورای عالی قضایی

عطف به نامه شماره ۷۷۲۷/ش - ۱۳۵۹/۹/۶، موضوع سؤال در شورای نگهبان مطرح و به شرح زیر اظهار نظر گردید:

«وظیفه وزیر دادگستری برقراری رابطه بین قوه قضائیه با قوه مجریه و مقننه است و عهده‌دار مسئولیت این وظیفه و وظایف مشترک با هیئت وزیران می‌باشد و در امور تشکیلاتی دادگستری مانند: اداره امور مالی، کارگزینی، خدمات و پزشکی قانونی، وظیفه و مسئولیتی ندارد و این امور به عهده شورای عالی قضایی می‌باشد.»

شورای نگهبان

۲-۳. نظریه تفسیری شماره ۴۲۰۹ مورخ ۱۳۶۰/۱۱/۵ شورای نگهبان در پاسخ به استفسار رئیس سازمان بازرسی کل کشور نسبت به حدود و نحوه نظارت قوه قضائیه بر حسن اجرای قوانین

شماره: ۳/۴۰۶/۹

تاریخ: ۱۳۶۰/۱۰/۲۹

شورای محترم نگهبان

خواهشمند است نظر آن شورای محترم را در مورد حدود و نحوه نظارت قوه قضائیه بر حسن اجرای قوانین با توجه به بند (۳) اصل ۱۵۶ و اصل ۱۷۴ قانون اساسی و مواد (۹) و (۱۰) قانون تشکیل سازمان بازرسی کل کشور اعلام فرمایید.

با احترام

سید مصطفی محقق داماد

رئیس سازمان بازرسی کل کشور

شماره: ۴۲۰۹

تاریخ: ۱۳۶۰/۱۱/۵

ریاست محترم سازمان بازرسی کل کشور

عطف به نامه شماره ۳/۴۰۶/۹ مورخ ۶۰/۱۰/۲۹، موضوع سؤال در شورای نگهبان مطرح و مورد بررسی قرار گرفت و به شرح ذیل اعلام نظر شد:

«بر حسب بند (۳) اصل ۱۵۶ قانون اساسی، قوه قضائیه نظارت بر حسن اجرای قوانین دارد. بنا بر این اصل می‌تواند در موارد تخلف از اجراء قوانین به مقامات مسئول اخطار کند و مقامات مسئول موظفند به اخطارات قوه قضائیه که به موجب اصل ۱۷۴ قانون اساسی انجام می‌شود توجه نمایند و در صورت عدم توجه، از قانون اساسی تخلف نموده‌اند و ترتیب و حدود این وظایف در قانون عادی نیز بیان شده است.»

دبیر شورای نگهبان

لطف‌الله صافی

۳-۳. نظریه مشورتی شماره ۱۲۵۹ مورخ ۱۳۶۹/۱/۲۲ شورای نگهبان در پاسخ به استفسار رئیس قوه قضائیه نسبت به وابستگی پلیس قضایی به قوه قضائیه یا قوه مجریه

شماره: م/۱/۸۳۱۱

تاریخ: ۱۳۶۸/۸/۱۵

شورای محترم نگهبان قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران
بعدالتحیه، نظر به اینکه لایحه قانونی تشکیل پلیس قضایی در دست تهیه است و تعیین جایگاه آن در اساس ساختار لایحه مزبور نقش تعیین کننده و حساسی خواهد داشت، لهذا با توجه به اینکه:

الف- پلیس قضایی انجام برخی از وظایف و مسئولیت های قوه قضائیه مقرر در اصل یکصد و پنجاه و ششم به ویژه بندهای (۴) و (۵) آن، که اجمالاً می توان آن را متصدی امور اجرایی قوه قضائیه نامید، تشکیل و سازماندهی شده است.

ب- پلیس قضایی تنها در محدوده مسئولیت های قوه قضائیه فعالیت دارد و عملیات آن پس از وقوع جرم با تحقیق و تعقیب از مجرمین آغاز شده و وظیفه تمهید مقدمات دادرسی های مدنی و کیفری را دارا می باشد.

ج- و نقش اساسی دیگر آن اجرای احکام صادره از محاکم قوه قضائیه بوده و اجرای حدود و تعزیرات و اعمال کیفر بزهکاران را مستقیماً زیر نظر محاکم به عهده دارد.

خواهشمند است مشخص فرمایند ارتباط سازمانی و تشکیلاتی این نیرو که ضابط خاص قوه قضائیه می باشد و متناسب با نیازهای دستگاه قضایی تربیت می شوند و اصولاً حق دخالت در خارج از قلمرو تعیین شده را نخواهد داشت با توجه به موازین شرعی و اصول قانون اساسی و در عین حال عنایت به اینکه عزل و نصب و قبول استعفای فرماندهی عالی آن در اصلاحیه قانون اساسی با مقام معظم رهبری است به کدام یک از دو قوه مجریه یا قضائیه باید باشد.^(۱)

رئیس قوه قضائیه

محمد یزدی

۱. نامه شماره ۲۵/۱۰۷۴ مورخ ۱۳۶۸/۸/۶ رئیس سازمان پلیس قضایی به رئیس قوه قضائیه در خصوص تقاضای استفسار از شورای نگهبان در این مورد:

شماره: ۲۵/۱۰۷۴

تاریخ: ۱۳۶۸/۸/۶

شماره: ۱۲۵۹

تاریخ: ۱۳۶۹/۱/۲۲

حضرت آیت الله محمد یزدی ریاست محترم قوه قضائیه
با سلام

عطف به نامه شماره م/۱/۸۳۱۱ مورخ ۱۳۶۸/۸/۱۵، موضوع سؤال در جلسه شورای نگهبان مطرح و مورد بحث و بررسی قرار گرفت و به نظر مشورتی اکثریت اعضای شورای نگهبان، «مرتبط و وابسته نمودن پلیس قضایی از لحاظ سازمانی و تشکیلاتی به قوه قضائیه مغایرتی با اصول قانون اساسی ندارد».

دبیر شورای نگهبان

محمد محمدی گیلانی

۴-۳. نظر شماره ۸۰/۲۱/۱۶۰۴ مورخ ۱۳۸۰/۳/۳۱ شورای نگهبان در پاسخ به استفسار رئیس قوه قضائیه نسبت به استقلال قوه قضائیه در نصب کارگزاران گزینشی کارکنان غیرقضایی در این قوه، یا عدم استقلال این قوه و لزوم تبعیت آن از قانون گزینش مربوط به کارکنان دولت در این خصوص

→

با سلام و نهایت احترام، به استحضار می‌رساند جایگاه پلیس قضایی که از زمان بنی صدر مخلوع مورد مناقشه قوه مجریه و قوه قضائیه قرار داشته است همواره مانع راه توسعه این سازمان و تدوین لایحه قانونی نهایی آن متناسب با نیازهای قوه قضائیه بوده است. النهایه با توجه به اصلاحات قانون اساسی و اینکه به موجب اصل یکصد و پنجاه و هفتم انجام امور اجرایی این قوه نیز به خود آن محول گردیده است و این جهت که عزل و نصب و قبول استعفای فرماندهان عالی نیروهای نظامی و انتظامی که پلیس قضایی نیز یک نیروی انتظامی به شمار آمده با مقام معظم رهبری قرار گرفته، ظاهراً مانع اصلی اتصال و ارتباط سازمان پلیس قضایی را از میان برده است ولی از جهت اینکه تعیین تکلیف رسمی جایگاه این سازمان که طبع کار آن ایجاب می‌کند به عنوان یک سازمان مرتبط و تحت امر قوه قضائیه انجام وظیفه نماید نقش حساسی در تدوین قانون و اساسنامه نهایی آن دارد، لهذا مستدعی است بدو مراتب از شورای محترم نگهبان استفسار شود تا متناسب با پاسخ آن شورای محترم نسبت به تهیه پیش‌نویس لایحه قانون تشکیل پلیس قضایی اقدامات لازم به عمل آید.

رئیس کل سازمان پلیس قضایی

هاشمی

شماره: ۱/۸۰/۳۳۴

تاریخ: ۱۳۸۰/۱/۲۰

حضرت آیت الله جنتی (دامت توفیقاته)

دبیر محترم شورای نگهبان قانون اساسی

با سلام و تحیات

با عنایت به اختیارات تام مالی و اداری و نیز اختیارات استخدامی غیر قضات مذکور در اصل یکصد و شصتم قانون اساسی ناظر به اصول یکصد و پنجاه و ششم و یکصد و پنجاه و هشتم قانون مرقوم و اینکه انجام کلیه مسئولیت های اداری و اجرایی، برای رئیس قوه قضائیه، در اصل یکصد و پنجاه و هفتم همان قانون تصریح گردیده است و با توجه به اینکه اجرای وظایف گسترده مذکور در اصول یکصد و پنجاه و ششم و یکصد و پنجاه و هشتم، مستلزم استخدام کارکنان اداری متناسب با ایجاد تشکیلات لازم و انجام مسئولیت های مقرر در قانون اساسی و قوانین عادی می باشد و از لوازم و مقدمات استخدام مزبور گزینش است.

حال با توجه به استقلال مذکور در اصل ۱۵۶ برای قوه قضائیه، آیا این قوه می تواند رأساً و بالاستقلال کارگزاران گزینش در امور استخدامی غیر قضایی را منصوب سازد یا با توجه «قانون تسری قانون گزینش معلمان و کارکنان آموزش و پرورش به کارکنان سایر وزارتخانه ها و سازمان ها و مؤسسات و شرکت های دولتی» الزاماً باید از قوانین مصوب ۱۳۷۴/۶/۱۴ و ۱۳۷۵/۲/۹ مذکور پیروی و مراجع گزینشی آن، با دخالت هیئت عالی گزینش منصوب و تابع مقررات آن باشند؟

علی هذا با عنایت به مراتب و توجهاً به «قانون و اختیارات رئیس قوه مصوب ۷۸/۱۲/۸» و اجمال موجود در اصل ۱۵۶ و اینکه رفع اشکال فیما بین این قوه و هیئت عالی مزبور، متوقف بر کسب نظر استفساری آن شورای محترم در خصوص اصل یکصد و پنجاه و ششم قانون اساسی در این زمینه می باشد، مستدعی است موضوع را مطرح و نظر تفسیری شورای محترم نگهبان را راجع به اصل مذکور به این قوه، اعلام فرمایید. با امتنان

سید محمود هاشمی شاهرودی

رئیس قوه قضائیه

شماره: ۸۰/۲۱/۱۶۰۴

تاریخ: ۱۳۸۰/۳/۳۱

ریاست محترم قوه قضائیه

حضرت آیت الله هاشمی شاهرودی

با سلام

نامه شماره ۱/۸۰/۳۳۴ مورخ ۸۰/۱/۲۰، جناب عالی در جلسه مورخ ۸۰/۳/۳۰ شورای نگهبان مطرح شد که شورا به نظر تفسیری نرسید.

دبیر شورای نگهبان

احمد جنتی

۴- نظرات شورای نگهبان در پاسخ به استعلامات اشخاص حقیقی و حقوقی

۴-۱. نظر شماره ۴۶۸ مورخ ۱۳۵۹/۱۱/۸ شورای نگهبان در پاسخ به استعلام شورای عالی قضایی نسبت به محدوده اختیارات رئیس جمهور در اصل ۱۱۳ قانون اساسی و امکان تسری آن به نظارت بر اعمال قوه قضائیه

شماره: ۸۲۵۵/ش

تاریخ: ۱۳۵۹/۹/۱۲

شورای محترم نگهبان قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران

در نامه‌ای که از رئیس جمهور به شورای عالی قضایی رسیده، با استناد به اصل ۱۱۳ قانون اساسی وظیفه خویش دانسته که در اعمال قوه قضائیه نظارت داشته باشند و نسبت به بعضی از کارهای انجام شده به شورای عالی قضایی اخطار نموده‌اند (فتوکی نامه رئیس جمهور به پیوست ارسال می‌گردد)^(۱) در صورتی که طبق اصل

۱. متن نامه رئیس جمهور به شورای عالی قضایی به شرح زیر بوده است:

شماره: ۱۸۱۵۶

تاریخ: ۱۳۵۹/۹/۵

در تاریخ ۱۳۵۹/۸/۲۶ شورای عالی قضایی برای اعمالی از قبیل عدم رعایت استتار نور در منازل و معابر، خرید و فروش غیرمجاز سوخت و کوپن، احتکار یا گران‌فروشی مایحتاج عمومی، سد معبر و شایعه‌پراکنی مجازات‌هایی حسب مورد از یک‌ماه تا یک‌سال حبس و پرداخت جریمه نقدی و مصادره مال و غیره وضع کرده و تحت عنوان دستورالعمل تخلفات و جرایم زمان جنگ، دستور اجرای آن را به حکام شرع و دادسراهای انقلاب داده است. این دستورالعمل (یا در حقیقت وضع قانون مجازات) به

یکصد و پنجاه و ششم نظارت بر حسن اجرای قوانین با قوه قضائیه است نه ریاست جمهوری. خواهشمند است آن شورای محترم نظر خود را در این زمینه و اصولاً مفاد اصل ۱۱۳ و محدوده اختیارات ریاست جمهور ابراز نمایند.

از طرف شورای عالی قضایی
سید عبدالکریم موسوی اردبیلی

جهات و دلایل زیر مخالف قانون اساسی و قوانین جزایی است:

- ۱- طبق اصل ۳۶ قانون اساسی: حکم به مجازات و اجرای آن باید به موجب قانون باشد.
 - ۲- طبق مدلول اصل ۱۶۹ قانون اساسی: جرم دانستن هر فعل یا ترک فعلی باید مستند به قانون باشد.
 - ۳- به موجب ماده (۲) قانون مجازات عمومی که شامل مفهوم دو اصل فوق می‌باشد، «هر فعل یا ترک فعل که مطابق قانون، مجازات و مستلزم اقدامات تأمینی یا تربیتی باشد جرم محسوب است و هیچ امری را نمی‌توان جرم دانست، مگر آنکه به موجب قانون برای آن مجازات یا اقدام تأمینی یا تربیتی تعیین شده باشد».
 - ۴- طبق اصل ۵۸ قانون اساسی: اعمال قوه مقننه (وضع قانون) از طریق مجلس شورای اسلامی است. همچنین طبق اصل ۷۱ و اصول دیگر فصل ششم، وضع قانون منحصرأ از خصایص مجلس مذکور است.
 - ۵- طبق اصل تفکیک قوا (اصل ۵۷ قانون اساسی): هر یک از قوای سه‌گانه مستقل است و هیچ یک از آنها حق تجاوز به حدود وظایف و صلاحیت قوه دیگر را ندارد.
 - ۶- طبق بند (۲) اصل ۱۵۷ قانون اساسی، شورای عالی قضایی فقط اختیار تهیه لوایح قضایی را دارند، نه وضع قانون مجازات.
 - ۷- در قوانین جزایی برای احتکار و گران‌فروشی و سد معبر و اشاعه اکاذیب مجازات‌های مشخصی تعیین شده که جز به موجب قانون قابل نسخ و تغییر نیست.
- با توجه به اصول و قوانین فوق، شورای عالی قضایی (که با تعیین مجازات به وضع قانون و نسخ بعضی از قوانین جزایی مبادرت نموده) قانون اساسی را نقض کرده است. جای تأسف است شورای عالی قضایی که به موجب اصل ۱۵۶ باید ناظر حسن اجرای قوانین باشد به نقض آشکار قانون اساسی اقدام نماید.

اینک حسب وظیفه‌ای که به موجب اصل ۱۱۳ قانون اساسی از لحاظ مسئولیت اجرای قانون اساسی و تنظیم روابط قوای سه‌گانه بر عهده دارم، به شورای عالی قضایی اخطار می‌کنم از نقض قانون و تجاوز به حدود صلاحیت و وظایف قوه مقننه اجتناب نماید.

بدیهی است دستورالعمل خلاف قانون آن شورا بی اعتبار و ملغی‌الاثراست.

رئیس جمهوری - ابوالحسن بنی صدر

شماره: ۴۶۸

تاریخ: ۱۳۵۹/۱۱/۸

شورای عالی قضایی

عطف به نامه شماره ۸۲۵۵/ش مورخ ۱۳۵۹/۹/۱۲، موضوع در جلسه رسمی شورای نگهبان مطرح و مورد بررسی قرار گرفت و به این شرح اظهار نظر شد:
«رئیس جمهور با توجه به اصل ۱۱۳، حق اخطار و تذکر را دارد و منافات با بند (۳) اصل ۱۵۶ ندارد.»

دبیر شورای نگهبان

لطف‌الله صافی

۵- تذکرات ارشادی و قانونی شورای نگهبان

امام خمینی (ره):

و از شورای محترم نگهبان می‌خواهم و توصیه می‌کنم، چه در نسل حاضر و
چه در نسل های آینده که با کمال وقت و قدرت و ظایف اسلامی و ملی خود
را ایا تحت تاثیر هیچ قدرتی واقع نشوند و از قوانین مخالف با شرع مطهر و
قانون اساسی بدون هیچ ملاحظه ای جلوگیری نمایند.

(صحیفه امام ج ۲۱، ص ۴۲۲)

آدرس: تهران، خیابان شهید سپهبد قرنی،
کوچه شهید دهقانی نیا (خسرو سابق)، پلاک ۱۲
صندوق پستی: ۱۴۶۳ - ۱۳۱۴۵
تلفکس: ۰۲۱ - ۸۸۳۲۵۰۴۵
info@shora-rc.ir
www.shora-rc.ir